

2016

Årsredovisning

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverket är en nationell myndighet med cirka 420 medarbetare på 9 orter.

INNEHÅLL

Vårt uppdrag	2
Våra prioriteringar	4
Internationalisering	4
Digitalisering	5
Grön tillväxt	6
Vår organisation	8
Ledningsgrupp	11
Styrelse	12
Resultatredovisning	13
Företagens konkurrenskraft	16
Företagens förutsättningar	52
Företagen i regionen	64
Övriga genomförda uppdrag	94
Redovisning av insats- och programdata	100
Kompetensförsörjning	111
Tillväxtverkets hållbarhetsarbete	114
Året i siffror	125
Finansiell redovisning	129
Övrigt	162
Ordlista	162
Avrapporterade uppdrag	163

Ett Sverige med fler företag som vill, kan och vågar

Innovativa och kunniga företag som vill, kan och vågar ger sysselsättning, välfärd och framtidstro. De är nyckeln till ett långsiktigt hållbart samhälle.

Sverige har drygt en miljon företag. År 2016 registrerades 68 793 nya företag hos Bolagsverket vilket är drygt 6 procent fler än året innan. I 19 av 21 län ökade nyföretagandet.

Tillväxtverket stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft. Vi gör det genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Under 2016 fick vi närmare 30 nya regeringsuppdrag som vi är i full gång med att genomföra. Vi tog fram kunskap om attityder till entreprenörskap och om kommuners sårbarhet. Vi koncentrerade våra resurser till områden där Sverige är starkt eller har utmaningar. Digitalisering, internationalisering och grön tillväxt fick särskilt stor uppmärksamhet. Via Europeiska regionala utvecklingsfonden investerade vi cirka 1,7 miljarder runt om i Sverige för ökad sysselsättning och konkurrenskraft.

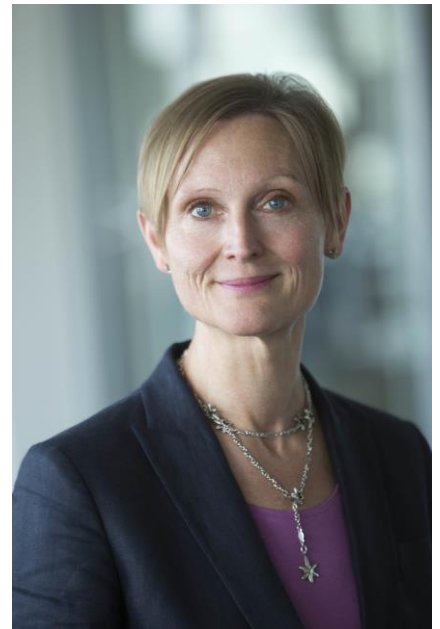
Vi lanserade Startup-Sweden, ett program vi riktar till digitala startups i hela landet. Programmet avslutades med Sweden Demo Day - Sveriges största startup-event - där 839 entreprenörer från hela landet fick träffa 361 privata och offentliga investerare. Vi påbörjade också en viktig breddsatsning för ett digitaliseringslyft inom svensk industri.

Under året kompletterade vi även företagsajten verksamt.se med information till företag som vill ut på en internationell marknad - verksamt.se/utland. Vi etablerade sex regionala exportcentra tillsammans med aktörer som ger stöd till internationalisering. Vi erbjöd också affärsutvecklingscheckar för förberedelse till internationalisering.

Svenska företag ligger i framkant inom miljöteknik och kan bidra med innovativa lösningar som både tacklar problem och ger affärsmöjligheter. Via det nationella regionalfondsprogrammet beslutade vi om en investeringsfond på 650 miljoner kronor som ska investera i innovativa klimatföretag.

En viktig resurs för svenskt näringsliv är våra nyanlända som kan bidra med värdefull kompetens och erfarenhet av entreprenörskap. Under året tog vi fram kunskap om nyanländas förutsättningar för att starta företag i Sverige och gav förslag på förenklingar.

Vi fortsätter nu vår spännande och viktiga uppgift att stärka Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Gunilla Nordlöf'.

Gunilla Nordlöf, generaldirektör

Vårt uppdrag

Uppgifter, verktyg och mål

Tillväxtverkets huvuduppgifter är att i alla delar av landet främja hållbar näringslivsutveckling och hållbar regional tillväxt samt att förvalta och utvärdera strukturfondsprogram. Allt detta är enligt regeringens instruktion.

Vi har sammanfattat och konkretiserat vårt uppdrag i en verksamhetsidé: Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft.

Konkurrenskraft skapas av innovativa och växande företag som verkar i attraktiva regioner och som utvecklar den svenska ekonomin i takt med förändringarna på globala marknader.

Kunskap om företag och regioner

Vi utvecklar och förmedlar kunskap om svenskt näringsliv och de utmaningar och möjligheter som företag och regioner står inför. Kunskapen har vi, liksom andra nationella aktörer och regioner, nytta av i arbetet för stärkt konkurrenskraft.

Nätverk för effektiv samverkan

Vi samverkar med offentliga och privata organisationer i nätverk av olika slag. Dessutom sammanför vi nationella myndigheter och organisationer med aktörer som verkar regionalt och lokalt, så att samhällets resurser för stärkt konkurrenskraft används effektivt. Vi samarbetar även över landsgränser runt Östersjön och inom EU.

Finansiering som stärker näringslivet

Vi bidrar till att affärsidéer med potential får finansiering. Det gör vi genom egna insatser och genom att sprida kunskap om möjligheter till kapitalförsörjning. Finansiering är också ett viktigt verktyg i arbetet för regional utveckling. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional tillväxt och sysselsättning.

Tillväxtverket planerar och redovisar utifrån de här tre målen:

Företagens konkurrenskraft

Bidra till hållbar tillväxt och till att svenskt näringsliv genom svenska små och medelstora företag blir konkurrenskraftiga.

Företagens förutsättningar

Bidra till att företagens förutsättningar och villkor blir enklare och mer attraktiva.

Företagen i regionen

Främja en hållbar regional tillväxt och bidra till att utvecklingskraft i alla delar av landet tas tillvara och utvecklas.

**Tillväxtverket
arbetar för
att stärka
företagens
konkurrenskraft.**

Våra prioriteringar

Tillväxtverket använder prioriteringar för att förstärka arbetet med viktiga områden för stärkt konkurrenskraft hos företag och regioner där det bedöms finnas antingen stora utmaningar eller stora möjligheter och där Tillväxtverket kan göra störst nytta. Prioriteringen ska sedan innebära att hela verksamheten beaktar och om möjligt bidrar till genomförandet.

Tillväxtverkets prioriteringar för 2016 var digitalisering, grön tillväxt och internationalisering.

Internationalisering

Globaliseringen innebär stora möjligheter för små och medelstora företag och för Sveriges regioner att utvecklas. Internationaliserade företag är mer utvecklingsinriktade och har en högre tillväxtvilja än andra. Internationalisering är också viktigt i det regionala tillväxtarbetet för att uppnå attraktiva, konkurrenskraftiga regioner som tar tillvara de mervärden internationellt samarbete kan bidra med för regional utveckling. En alltmer sammanlänkad produktion av varor och tjänster innebär att företag och regioner i olika delar av världen påverkar varandra i större utsträckning än tidigare. Därför bör både företag och regioner ha god beredskap att ta tillvara den potential till konkurrenskraft och attraktivitet som finns i globaliseringen. Att stärka företagens tillväxt genom internationalisering var därför något som Tillväxtverket prioriterade under 2016.

Många företag upplever dock hinder för internationalisering, fr.a. i form av brist på resurser, brist på nätverk och kontakter samt bristande kunskaper om lagar och regler. Det är samtidigt relativt få företag som utnyttjar det offentliga främjandet, som upplevs som komplext med många olika aktörer och erbjudanden. Kunskapen om företagets behov behöver också förbättras i det statliga främjandet. När det gäller det internationella arbetet för regional tillväxt bedöms det kunna utvecklas genom bättre överblick och samordning med övrigt tillväxtarbete på regional nivå.

Under 2016 fokuserade Tillväxtverket därför på att med kunskap, finansiering och nätverk ge företag och regioner bättre förutsättningar att utvecklas genom internationalisering. Arbetet har gett följande resultat:

- Kunskapen om företagets behov har fördjupats både kvalitativt och inom vissa branscher och tillgängligheten till kunskap om främjandestöd har underlättats genom en omfattande satsning på regionala exportcentra och verksam.se inom ramen för regeringens exportstrategi. Kunskapen om regionernas internationella samarbeten har också fördjupats bl.a. i form av sammanställning och analys av projekt med finansiering från Europeiska Regionalfondsprogram. Denna kunskap utgör ett viktigt underlag för vår dialog med regionala aktörer.

- Med hjälp av finansiering t.ex. i form affärsutvecklingscheckar har enskilda företag förberetts för internationella marknader, internationaliseringskompetensen i företag har höjts, miljöteknik har demonstrerats på utvecklingsmarknader och kluster runtom i Sverige har matchats med partner från kunskapsmiljöer i andra länder. Vidare har de europeiska programmen för territoriellt samarbete möjliggjort ett omfattande regionalt samarbete för hållbar tillväxt och Tillväxtverket har deltagit i beslutsfattande samt sammanställning och spridning av kunskap och erfarenheter.

- Nätverk och kontakter har underlättats genom att bland annat Startup-Sweden ger digitala nystartade bolag från hela landet tillgång till Stockholms ekosystem av finansiärer och entreprenörer. Dessutom finns digitala plattformar och samverkansmodeller som underlättar gränsöverskridande samarbete mellan små innovativa företag och stora bolag eller mellan partner inom miljöteknik. Arbetet med EU:s strategi för Östersjöregionen har också stärkt det omfattande nätverket av myndigheter och regionala aktörer. Vidare har samarbetet i närområdet fördjupats genom det årliga strategiforum som arrangerades av bland annat Tillväxtverket och lockade mer än 1 300 deltagare från ett stort antal länder.

Tillväxtverket har strävat efter att komplettera och tillgängliggöra andra offentliga aktörers kunskap och erbjudanden i syfte att underlätta för målgruppen. Arbetet med internationalisering består av insatser från alla delar av myndigheten och hölls under 2016 samman av ett myndighetsövergripande team för att få bättre överblick, synergier och utbyte av kunskap och erfarenhet.

Digitalisering

Digitaliseringen anses vara den enskilt största förändringsfaktorn i världen fram till 2025. Statistik visar dock att små- och medelstora företag använder digitala verktyg och tjänster i mindre utsträckning än större företag. Företagen upplever också en ökad konkurrens från både lokala och globala företag, och digitaliseringen förstärker denna utveckling. Företagens fortsatta förmåga att vinna marknadsandelar i en digitaliserad värld kommer vara beroende av hur digitaliseringen används för marknadstillträde, innovation och effektivitet. En hög grad av digital mognad i näringslivet är därför nödvändig för att Sverige fortsatt ska vara ett framgångsrikt exportland.

Utvecklingen och de små och medelstora företagens situation är anledningen till att Tillväxtverket även prioriterade digitalisering under 2016. Målet är att stärka företagens konkurrenskraft genom att öka deras digitala mognad.

Under året initierade Tillväxtverket kunskapsinhämtning om digitaliseringsstrategier i företagen och det regionala arbetet med digitalisering. Därutöver startade vi två pilotprojekt: affärsutvecklingscheckar för digitalisering och en inspirations- och coachningsinsats, digitaliseringslyftet,

som är riktad mot industri och industrinära tjänsteföretag. Dessutom genomförde vi satsningen Startup-Sweden. Den är riktad mot snabbt växande företag från hela Sverige som har erbjudits en veckas intensiv kunskaphöjning. Inom ramen för EU:s regionalfond har projekt genomförts för att bygga ut bredband och utveckla tjänster och lösningar som använder digitala verktyg.

Grön tillväxt

Ekonomisk tillväxt påverkas i hög grad av miljömässiga samhällsutmaningar. Det gäller inte bara själva möjligheterna för fortsatt ekonomisk tillväxt, utan dessa utmaningar påverkar också ekonomisk tillväxt och utvecklingen av branscher, produktionsprocesser och affärsmodeller. Prioriteringen av grön tillväxt bygger på vårt uppdrag att stärka företagets konkurrenskraft och främja hållbar regional utveckling samt verka för hållbara lösningar som ur ett miljö- och klimatperspektiv stöder ett konkurrenskraftigt näringsliv i alla delar av landet.

Tillväxtverket jobbar med två huvudlinjer **konkurrenskraft och nya lösningar**:

- *Konkurrenskraft* syftar till att ställa om näringslivet för att stärka företagets konkurrenskraft. Arbetet omfattar exempelvis regional hållbar tillväxt, hållbart företagande och insatser inom Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer.

- *Nya lösningar* syftar till att stödja miljöteknikföretag att kommersialisera sina produkter. Arbetet omfattar främst direkta insatser mot företagen såsom finansiellt stöd till företag, webbplatsen Swedish Cleantech och insatser inom ERUF och tematiskt mål 4, koldioxidsnål snål ekonomi i alla sektorer.

Under 2016 fokuserade Tillväxtverket därför på att med kunskap, finansiering och nätverk ge företag och regioner bättre förutsättningar att utvecklas genom grön tillväxt. Arbetet har gett följande resultat:

- Vi har tagit fram ett kunskapsstöd för miljö som består av insatser från alla delar av myndigheten. Ett myndighetsövergripande team har hållit samman arbetet för att få bättre överblick, synergieffekter och utbyte av kunskap och erfarenhet. Kunskapsstödet fördjupar bland annat kunskapen om företagets behov och utmaningar. Vidare har kunskapen om ERUF-projekt ökat genom Klimatsynk – ett projekt som samordnar projekt inom tematiskt mål 4, i alla nio regionalfondsprogram. Vi har bland annat fått nya sammanställningar och analyser av projekt, och den kunskapen kan användas i vår dialog med regionala aktörer.

- Med hjälp av finansiering har miljöteknikföretagens internationaliseringskompetens stärkts, förberedelser i enskilda företag t.ex. genom förstudier och demoprojekt har möjliggjorts och kluster med miljöprofil har fått möjlighet till matchning i internationella kunskapsmiljöer. Genom ERUF och tematiskt mål 4 en *koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer* det be-

viljats medel till ett flertal projekt som kommer att minska energiförbrukningen och minska koldioxidutsläppen i företag/organisationer. Under hösten 2017 lanserades en grön investeringsfond som ska investera i innovativa små och medelstora företag som har tillväxtpotential och erbjuder varor och tjänster som minskar klimatutsläppen.

- Vi ingår i ett flertal nätverk och har kontakter med många aktörer i landet. Genom bland annat uppdraget Miljöintegrering har vi haft dialoger med 10 regioner både länsstyrelser och regionalt utvecklingsansvariga för att få en uppfattning om nya möjligheter och svårigheter med att integrera miljö och tillväxtaspekter. Genom arbetet med Team Sweden Smart Cities samverkar vi med ett 20-tal myndigheter och branschorganisationer för att stärka miljöteknikföretagens kommersialiseringsmöjligheter och internationalisering. Team Sweden gruppens aktiviteter som riktas till miljöteknikföretag kommuniceras på webbplatsen Swedish Cleantech. Under 2016 inleddes också ett nordiskt samarbete för matchmaking av miljöteknikföretag ed NIA, Nordic Innovation Accelerator.

Vår organisation

Medarbetare

Tillväxtverkets viktigaste resurs är medarbetarna. Den 31 december 2016 hade Tillväxtverket 420 medarbetare –267 kvinnor och 153 män. Antalet årsarbetskrafter var 357. Totalt 65 procent av medarbetarna arbetade inom kärnverksamheten och 26 procent med stöd till kärnverksamheten. 9 procent var chefer.

Tillväxtverket arbetar aktivt för att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och ta vara på kompetenta medarbetare. Läs om detta arbete under rubriken kompetensförsörjning på sidan 111.

Så styrs vi

Tillväxtverket är en myndighet under Näringsdepartementet och styrs av regeringens instruktion. I myndighetsinstruktionen anges de uppgifter som vi utformar vår verksamhet utifrån.

I årliga regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut får vi uppdrag av regeringen. De är vanligtvis specifika och tidsbegränsade. Tillväxtverket styrs också av förordningar och föreskrifter, som förordningen om intern styrning och kontroll, förordningen om miljöledning i statliga myndigheter och föreskriften om statliga myndigheters informationssäkerhet.

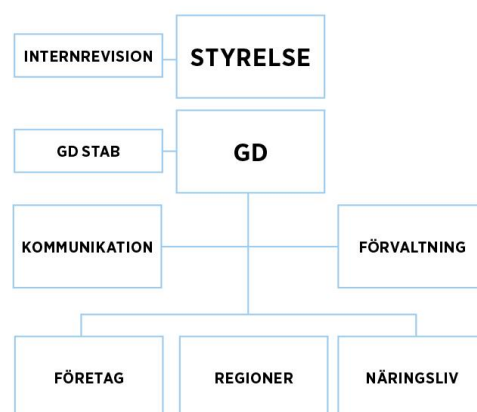
Tillväxtverket leds av en styrelse som ansvarar för verksamheten inför regeringen.

Organisation och ledning

Tillväxtverket finns på 9 orter i landet och leds av en styrelse. Generaldirektören ingår i styrelsen och ansvarar för den löpande verksamheten i enlighet med styrelsens direktiv och riktlinjer.

Tillväxtverket har en organisation med 5 avdelningar samt gd-stab och internrevisor. Ansvar för verksamheten är fördelat på 3 avdelningar: Företag, Regioner och Näringsliv. Dessutom finns avdelningar för kommunikation och förvaltning. Alla avdelningschefer medverkar i myndighetens ledningsgrupp.

ORGANISATIONSPLAN

Tillväxtverket har cirka 420 medarbetare på 9 orter, från Arjeplog i norr till Malmö i söder

Cirka 57 procent av medarbetarna arbetar vid huvudkontoret i Stockholm. Näst störst är kontoret i Östersund, med cirka 19 procent av medarbetarna.

Tillväxtverket är förvaltande myndighet för de regionala strukturfondsprogrammen och det gränsregionala programmet Öresund-Kattegatt-Skagerrak.

Sakverksamheten är i övrigt fördelat på följande tre avdelningar:

Regioner

Avdelningen har fokus på företaget i sin regionala miljö. Här ligger ansvaret för det strategiska regionarbetet, att effektivisera regionalt tillväxtarbete och ett resultatorienterat genomförande av EU:s struktur- och investeringsfonder.

Företag

Avdelningen har fokus på insatser som riktar sig direkt till företag. Här arbetar vi med information, kunskap och finansiering till företag som vill utveckla sin verksamhet.

Näringsliv

Avdelningen har fokus på de långsiktiga förutsättningarna för näringslivets utveckling. Här arbetar vi med att identifiera och undanröja hinder för företagande samt stimulera entreprenörskap och attraktiva miljöer för företagande.

Tillväxtverkets hållbarhetsarbete

Tillväxtverkets arbete för hållbar tillväxt utgår från vår verksamhetsidé: att arbeta för att stärka företagens konkurrenskraft.

Vi bevakar och analyserar löpande hållbarhetsfrågornas betydelse för svenskt näringsliv och konkurrenskraft. Utifrån analysen identifierar vi utvecklingsbehov av ramvillkoren för näringslivet och av det stöd som finns för enskilda företag, samt vidareutvecklar våra egna insatser inom området.

Läs mer under rubriken Tillväxtverkets hållbarhetsarbete på sidan 114.

Vårt interna utvecklingsarbete 2016

År 2013 inledde vi ett internt utvecklingsarbete med ny organisation, vision och verksamhetsidé. De sista byggstenarna i detta arbete kom på plats 2016:

Nya budskap

Tillväxtverket arbetar för ett Sverige med fler företag som vill, kan och vågar. Vi ser till att företagen i hela landet får så bra förutsättningar som möjligt att bli konkurrenskraftiga. Det innebär att vi arbetar för att öppna dörrar och riva barriärer. Alla som kommer i kontakt med oss ska uppfatta oss som lyhörda, kunniga och handlingskraftiga. Under 2016 tog vi fram en budskapshierarki som ger oss huvudbudskapet: **Vi stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft**. Men vi har också budskap för näringslivsutveckling, företagsutveckling och regional utveckling.

Medarbetar- och chefspolicy

Tillväxtverket verkar och arbetar enligt den statliga värdegrunden och dess sex principer: demokrati; legalitet; objektivitet; fri åsiktsbildning; respekt för lika värde, frihet och värdighet; effektivitet och service. Med detta som utgångspunkt fattade ledningen beslut om en medarbetar- och chefspolicy som tydliggör förväntningarna på medarbetare och chefer. Förankringsarbete har skett på avdelningar och enheter och policyn har lyfts in i exempelvis medarbetarsamtal.

För en attraktiv arbetsplats

Vi tog fram en varumärkesplattform 2015, och 2016 började ett arbete för att tydliggöra Tillväxtverket som arbetsgivare. Ledningen beslutade 2016 om ett arbetsgivarlöfte: **Här kan medarbetare påverka både sin egen och Sveriges framtid**. Tillväxtverket är en kunskapsdriven myndighet med professionella, kompetenta och engagerade medarbetare. Vi strävar efter att ha en dynamisk arbetsmiljö där vi arbetar tillsammans över organisatoriska gränser.

Flytt till aktivitetsbaserade kontor

Tillväxtverkets två största kontor, Östersund och Stockholm, flyttade till nya lokaler som bättre stödjer ett arbetssätt med teamarbete som en viktig del. På dessa kontor finns förutom mötesrum även öppna ytor för projektarbete och nätverkande samt arbetsplatser med olika utformning i olika zoner (från tyst till aktiv).

Vi öppnar dörrar och river barriärer

för ett Sverige med fler företag som vill, kan och vågar.

Ledningsgrupp

Gunilla Nordlöf

Född 1961
Generaldirektör
Tidigare finansråd och avdelningschef på Finansdepartementet, näringsråd på Näringsdepartementet och avdelningschef på Riksgälden. Civilekonom, Stockholms universitet.

Tim Brooks

Född 1973
Avdelningschef Företag
Tidigare departementsråd och sekretariatschef på Näringsdepartementet. BA, University College Cork, Irland.

Anna Bünger

Född 1974
Avdelningschef Näringsliv
Tidigare enhetschef på Nuteks utvecklingsavdelning och utvecklingschef på Tillväxtverket. Civilekonom, Stockholms universitet.

Susanne Eklöf

Född 1958
Kommunikationschef
Tidigare kommunikationschef på Ambea och Stim samt informationschef på Mälardalens högskola. Executive MBA, Stockholms universitet.

Lars Wikström

Född 1973
Avdelningschef Regioner
Tidigare enhetschef på Nutek och Tillväxtverket. Pol.kand. och magisterexamen inom kvalitets- och ledarskapsutveckling, Mittuniversitetet.

Mattias Åsander

Född 1971
Avdelningschef Förvaltning
Tidigare kommunchef, förvaltningschef och kommunjurist i Heby kommun. Jur.kand. och magisterexamen i samhällsvetenskap, Uppsala universitet.

Styrelse

Kristina Alsér, ordförande
Född 1956
Ledamot sedan 2014 (juli)
Ledamot i Entreprenörinvest AB och Familjen Kamprads Stiftelse.
Ordförande i Kulturkvarteret Astrid Lindgrens Näs och Mercatus Engineering AB.

Jan Berg
Född 1953
Ledamot sedan 2014 (juli)
Civilingenjör med egen verksamhet.
Ledamot i Specialfastigheter AB och Agentia Investment Management AB.

Anders Källström
Född 1959
Ledamot sedan 2012 (maj)
Vd för LRF.
Styrelseordförande i LRF Konsult AB, LRF Media AB, Bygruppen AB och Svenska Hockeyligan (SHL).
Ledamot i Hästnäringens Nationella Stiftelse, Svenska Viltmat-akademien, Svenska ICC och Svenska hockeyförbundet.

Kerstin Paulsson
Född 1963
Ledamot sedan 2009 (april)
Vd för Netsoft Lund AB.

Bertil Törsäter
Född 1949
Ledamot sedan 2014 (juli)
Ordförande i Almi Invest Väst AB.

Håkan Ylinenpää
Född 1952
Ledamot sedan 2014 (juli)
Professor i entreprenörskap och innovation, Luleå tekniska universitet.
Ledamot i FrontPoint AB Akademisk expert för Ingvar Kamprads stiftelse.

Gunilla Nordlöf
Född 1961
Ledamot sedan 2013 (juni)
Generaldirektör för Tillväxtverket.
Ledamot i Post- och telestyrelsen. Ordförande för E-legitimationsnämnden.

Jenny Forkman
Chefsjurist
Styrelsens sekreterare

Resultatredovisning

Resultatredovisningen beskriver hur vi tog oss an vårt uppdrag under 2016, det vill säga hur vi arbetade för att stärka företagens konkurrenskraft.

Sveriges företag och regioner står inför betydande utmaningar. Tillväxtverket arbetar därför strategiskt med att genom kunskap, finansiering och nätverk stärka näringslivets konkurrenskraft.

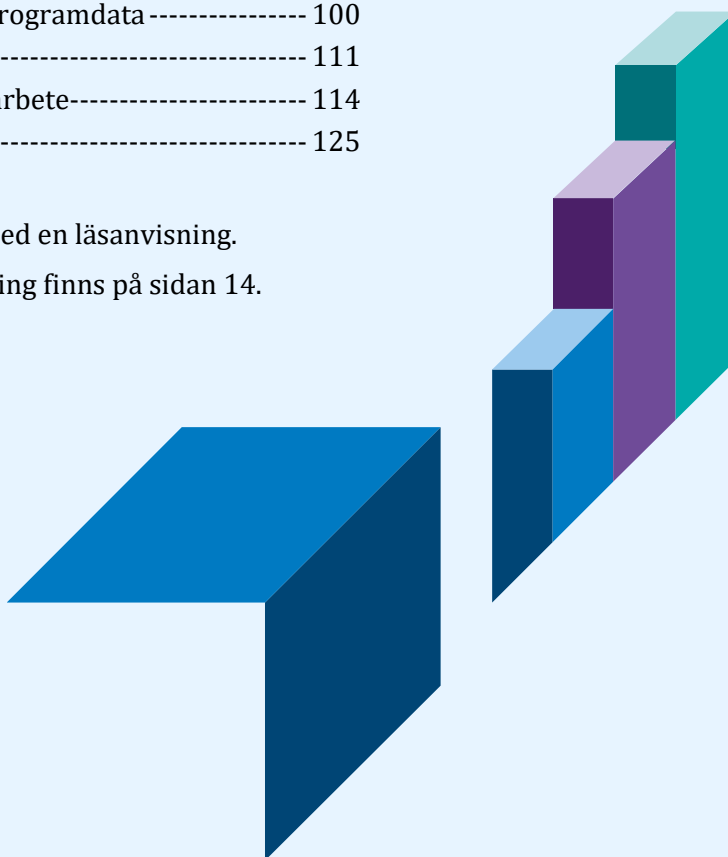
Våra insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Läs mer om Tillväxtverkets uppdrag på sidan 2.

Resultatredovisningen innehåller följande kapitel:

▲ Program och insatser-----	16
▲ Övriga genomförda uppdrag-----	94
▲ Redovisning av insats och programdata-----	100
▲ Kompetensförsörjning-----	111
▲ Tillväxtverkets hållbarhetsarbete-----	114
▲ Året i siffror-----	125

Resultatredovisningen inleds med en läsanvisning.

En detaljerad innehållsförteckning finns på sidan 14.

INNEHÅLLSSFÖRTECKNING RESULTATREDOVISNING

Företagens konkurrenskraft	16	Serverat	59
Genomförande	19	Kontaktpunkten	59
Affärsutveckling	19	Starta företag-dagar, webbseminarier, broschyrer och mässor	60
Återrapporteringskrav 1.1	19	Bedömning	62
Enterprise Europe Network	21	Företagen i regionen	64
EU SME-kontoret	22	Genomförande	67
Affärsutvecklingscheckar för internationalisering	22	Strategiskt regionarbete	67
Kompetensutveckling för tillväxt i små företag	23	Regionala företagsstöd	67
Innovation Express 2016	24	Samordning och uppföljning av det regionala tillväxtarbetet	68
Demo Miljö III	25	Statliga myndigheters medverkan i regionala tillväxtarbetet	68
Genomförande av Sveriges exportstrategi	25	Myndighetens deltagande i och uppföljning av det regionala tillväxtarbetet	69
Uppdrag regionala exportcentra	26	Landsbygdsperspektiv i de regionala utvecklingsstrategierna	70
Start-up Sweden	27	Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020	71
Affärsutvecklingscheckar för digitalisering	27	Regional näringslivsutveckling	72
Digilyft	28	Tillväxtskapande samhällsplanering	72
Gröna affärsutvecklingscheckar	28	Smart industri i regionerna	73
Swedish Cleantech	28	Handbok för kommuner som står inför gruv-och täktsatsningar	73
Klimatsynk: projekt för att öka effekten av satsningar på koldioxidsnål ekonomi i regionalfondsprogrammen	29	Stärkt lokal attraktionskraft	74
Transportbidrag	30	Riksinnesse	74
Kapitalförsörjning	30	Att utveckla svenska städer och Smidigare	75
Företagsjouren	31	Miljöintegrering	75
Leverantörsprogrammet för fordonsindustrin	31	Smart specialisering	76
Öppet näringsliv	32	Kommersiell service	76
Återrapporteringskrav 1.2	32	Regionala serviceprogrammen	77
Inkluderande entreprenörskapsstöd	33	Särskilt driftstöd till dagligvarubutiker	77
Verksamhetsbidrag rådgivningsorganisationer	34	Nationell och regional samordning	77
Verksamhetsbidrag för kooperativ utveckling	34	Pilotkommuner för serviceutveckling	78
Verksamhetsbidrag IFS	35	Stödmyndighet för Landsbygdsprogrammet 2014-2020	78
Verksamhetsbidrag Stiftelsen NyföretagarCentrum	35	Regionala förutsättningar	79
Arbetsintegrerande sociala företag	36	Resurscentra för kvinnor	79
Jämställd regional tillväxt	36	Jämställd regional tillväxt	79
Näringslivets kompetensförsörjning	37	Samverkan med Reglab	80
Återrapporteringskrav 1.3	37	Regionala kompetensplattformarna	80
Mångfald i kompetensbasen/integrationsinsatser	38	Nationell samordning, utveckling och genomförandet av europeiska regionala utvecklingsfonden	81
Snabbspår företagande	39	Fondöverskridande samverkan	81
Entreprenörskap vid universitet och högskolor	40	Tematiska kunskapsstödet	82
Verksamhetsbidrag högskolenära organisationer	41	Övervakningskommittéarbete	83
Näringar i förändring	42	URBACT III programmet (2014-2020)	83
Återrapporteringskrav 1.4	42	Samordning genomförande av EU:s Östersjöstrategi	84
Insatser inom turism i alla delar av landet	43	Kontroller av projekt inom Interreg (FLC)	85
Insatser för hållbara och exportmogna turistdestinationer	44	EU:s strukturfondsprogram 2014-2020 - förvaltande myndighet	86
Kartläggningar och myndighetssamverkan	44	De 8 regionala strukturfondsprogrammen	86
Kunskap för bättre beslutsunderlag	45	Satsningar inom ERUF bredband	87
Nationell samverkan och Stora Turismpriset	45	Det nationella regionalfondsprogrammet	87
Kulturella och kreativa näringar	46	Öresund-Kattegatt-Skagerrak 2014-2020	88
Smart industri – Goda exempel och kompetensförsörjning	48	Attesterande myndighet	89
Glasriket	48	Revision av EU-medel	90
Bedömning	50	Avslutsarbete programperiod 2007-2013	90
Företagens förutsättningar	52	Bedömning	92
Genomförande	54	Övriga genomförda uppdrag	94
Förenkling för företag	54	Redovisning av insats- och programdata	100
Återrapporteringskrav 2.1	54	Kompetensförsörjning	111
Återrapporteringskrav 2.2	57	Tillväxtverkets hållbarhetsarbete	114
Information och tjänster	57	Året i siffror	125
Verksamt.se – resultat, kännedom och användning	57		
Verksamt.se/utland	58		
Verksamt.se/region	59		

Resultatredovisning – läsanvisning

Resultatredovisningen är, i enlighet med regleringsbrevet, indelat i Tillväxtverkets tre målområden, företagens konkurrenskraft, företagens förutsättningar och företagen i regionen. Samtliga avsnitt inleds med en bakgrundsbeskrivning där vi redovisar hur och varför vi arbetar med respektive mål. I avsnittet Genomförande redovisar vi våra mest väsentliga program och insatser som genomfördes under 2016. I avsnittet Bedömning finns vår samlade bedömning över hur väl arbetet med våra program och insatser sammanfaller med vårt målområde.

Tillväxtverket har valt att definiera en prestation som ett avslutat program, eller en betydande verksamhet av mer löpande karaktär, som kan betraktas som årligen avslutad. Ett program är en definierad och planerad verksamhet som löper över en tidsbegränsad period. Programmet räknas som avslutat när den sista rapporteringen har lämnats till regeringen.

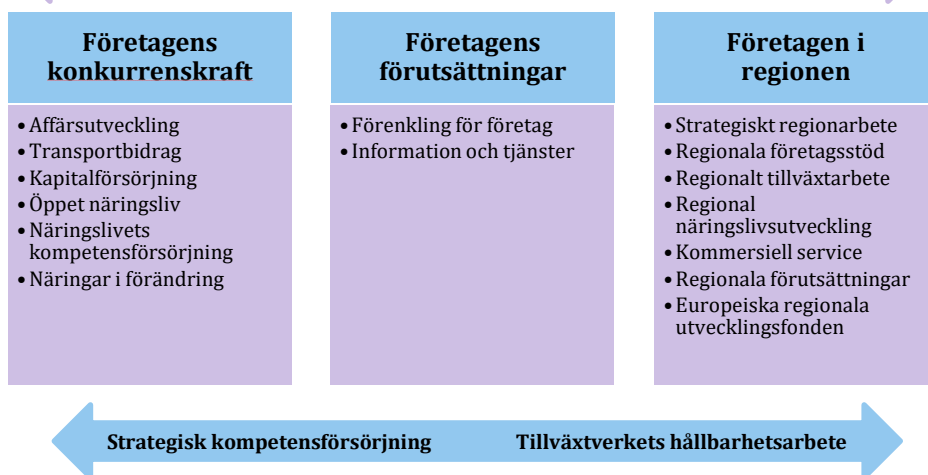
Under 2016 genomfördes 16 prestationer. Prestationerna har markerats med en symbol. Prestationerna är av olika karaktär och därmed inte jämförbara med varandra. Verksamhetskostnader och transfereringar för våra prestationer redovisas under rubriken redovisning av insats och programdata. Observera att beslut och utbetalning kan ske olika år. Beviljade respektive utbetalda medel för 2016 behöver alltså inte vara samma belopp.

PROGRAM = definierad och planerad verksamhet som löper över en tidsbegränsad period.

PRESTATION = ett avslutat program, eller en betydande verksamhet av mer löpande karaktär som kan betraktas som årligen avslutad.

▲ PRESTATION

Ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar

Företagens konkurrenskraft

Tillväxtverkets verksamhet ska bidra till hållbar tillväxt och stärkt konkurrenskraft i företag

Bakgrund

Ett konkurrenskraftigt näringsliv förutsätter att det finns innovativa, effektiva och kunniga företag som vill och kan växa. För detta krävs att nya företag startas och att befintliga företag vidareutvecklar sina verksamheter. Sverige liksom övriga världen står inför en rad globala utmaningar som kräver strategiska satsningar.

En svag global återhämtning och tilltagande osäkerhet

Sverige är ett litet, exportberoende land med företag som blir alltmer internationaliserade. Det innebär att svenska företags möjligheter att växa i stor utsträckning finns i andra länder. Den internationella konjunkturen och utvecklingen på våra viktigaste marknader är därför av stor vikt.

Konjunkturåterhämtningen i världen sedan 2008 fortsatte under 2016, men tillväxten är fortsatt måttlig och för första gången på 15 år ökade världshandeln mindre än global BNP. Den fortsatta utvecklingen är också mycket osäker. Året präglades av ökande politiska och sociala spänningar, och protektionistiska strömningar stärktes genom Storbritanniens beslut att lämna EU och dramatiken kring det amerikanska presidentvalet. Tillväxtekonomierna, det vill säga länder med hög tillväxt i främst Afrika, Asien och Sydamerika, driver den ekonomiska tillväxten mindre än tidigare samtidigt som de avancerade ekonomiernas produktivitet inte ökade särskilt mycket.

Utvecklingen i grannländerna var svag och tillväxten i euroområdet dämpades. Den svenska handeln med länder inom EU ökade under året, medan den minskade med andra delar av världen. Utrikeshandeln ökade volymmässigt men minskade värdemässigt, vilket tyder på stark prispress

Stabil utveckling i Sverige

Tillväxttakten i det svenska näringslivet var högre än i de flesta länder. Svensk ekonomi fortsatte att växa under 2016, främst till följd av en stark inhemsk efterfrågan. Det är framför allt hushållens konsumtion som drivit ekonomin under de senaste åren, tack vare de högre disponibla inkomster som bland annat är ett resultat av låga räntor och ökad sysselsättning.

Sverige tillhör de mest konkurrenskraftiga ekonomierna i världen. I *World Economic Forums* årliga undersökning *Global Competitiveness Index 2016-2017* klättrar Sverige från nionde till sjätte plats, främst tack vare en bra makroekonomisk utveckling.

Hållbarhetsarbete ett svenskt konkurrensverktyg

Hållbar utveckling har fått stor uppmärksamhet under året tack vare antagandet av FN:s 17 hållbara utvecklingsmål och Agenda 2030 för hållbar

utveckling. Utvecklingen av området berodde mycket på klimatöverenskommelsen i Paris i december 2015 och de snabba ratificeringarna under 2016 samt antagandet av en ny urban agenda, Habitat III, i oktober 2016. Genom dessa överenskommelser har världens länder åtagit sig att fram till år 2030 utrota fattigdom och hunger, minska ojämlikhet och orättvisor samt att lösa klimatkrisen. Agenda 2030 pekar på behovet av ett ökat samarbete kring till exempel energi, avfall, social hållbarhet, arbetslöshet, både inom och mellan branscher. Målen innebär också att sociala, ekonomiska och miljöfrågor behöver integreras i högre grad. Detta ställer krav på företagens hållbarhetsstrategier som många gånger behandlat dessa frågor var för sig men det innebär också nya affärsmöjligheter. Svenska företags innovationsförmåga, hållbarhetsarbete och kunskap om systemlösningar blir då ett konkurrensverktyg.

Utvecklingen har stärkt grunderna för Tillväxtverkets prioritering av insatser för grön tillväxt under 2016 och bör kunna leda till framgångar för svenska företag på världsmarknaden kommande

Hållbart och konkurrenskraftigt företagande

Global Competitiveness Index 2016–2017 lyfter fram att innovationskapacitet och nya affärsmodeller blivit lika viktiga för konkurrenskraften som fungerande marknader, kunskap och infrastruktur. Sverige står sig väl på innovationsområdet och gick upp en placering till andra plats i *Global Innovation Index 2016*, men det finns tecken på försvagning och på att exporten av kunskapsintensiva varor och tjänster utvecklas sämre än konkurrenterna. Symbiosen mellan stora och mindre företag lyfts fram som viktig. För att utnyttja potentialen i ökade satsningar på samhällsutmaningar måste fler svenska små och medelstora företag se affärsnyttan i hållbarhetsarbetet. När det gäller konkurrenskraften i olika branscher i Sverige under perioden 2007–2014 fanns de stora ökningarna i tjänstesektorn, till exempel inom hälso- och sjukvård, utbildning, IT och telekom samt nöje och fritid. Dessutom ses störst ökning av antalet anställda inom hälso- och sjukvård och nöje och fritid.

Potential att öka det svenska företagandet

Det startas ungefär 70 000 företag per år i Sverige. Första halvåret 2016 ökade antalet nystartade företag med 5% jämfört med motsvarande period 2015. Företag inom vård och omsorg och finans-, försäkrings- och fastighetsverksamhet utgör en stor del av ökningen. Antalet konkurser minskade samtidigt med 6% till 6019, vilket gör 2016 till ett av de bästa åren senaste decenniet.

Nästan hälften av befolkningen kan tänka sig att starta företag enligt Entreprenörskapsbarometern 2016, vilket bekräftar en långsiktigt nedåtgående trend. Mindre trygghet som företagare än som anställd ses som största hindret. Det ligger i viss mån i linje med en minskning av *företag i vardande* som konstateras i *Global Entrepreneurship Monitor 2016*. Även *etablerat företagande* minskade, men entreprenörskap bland kvinnor ökade. Sverige befinner sig i mittfåran tillsammans med en rad andra länder. Slutsatsen är att den ekonomiska politiken kan stärka det svenska entreprenörskapets position i samtliga kvalitetsdimensioner: sysselsättningstillväxt, innovationshöjd och internationalisering. Fortsatt attitydarbete och förstärkta ramvillkor rekommenderas för att nå den grupp på

drygt 20 procent av befolkningen som uppger att de både ser möjligheter och har kunskap att driva företag. Vi har därför arbetat med att underlätta och förenkla för nya företag och gjort insatser för affärsutveckling av befintliga företag, och vi bedömer att fortsatta insatser är högst relevant.

Kompetensförsörjningen står inför utmaningar

I internationell jämförelse är svensk arbetskraft välutbildad, men med stora regionala och könsmässiga skillnader. Högst andel personer med en minst treårig eftergymnasial utbildning finns i regionerna med störst befolkning: Stockholm följt av Uppsala och Skåne. Sverige har också en matchningsproblematik som innebär hög arbetslöshet för vissa grupper samtidigt som näringslivet har svårt att finna rätt kompetens. Tillgång till rätt kompetens, på rätt plats och i rätt tid är en avgörande faktor för svenska företags konkurrenskraft.

Den snabba omvandlingen av näringslivet, pådriven av digitalisering och globalisering, gör kompetensförsörjningen till en allt mer avgörande fråga. Tillväxtverket gjorde ett antal angelägna insatser för näringslivets kompetensförsörjning under året och området kommer att prioriteras 2017.

Genomförande

Affärsutveckling

Åtterrporteringskrav 1.1

Vilka insatser har myndigheten genomfört för att främja affärsutveckling hos små och medelstora företag genom förberedelse för internationalisering?

1.1

Världens ekonomier flätas samman allt mer, och för att Sverige även fortsättningsvis ska vara en konkurrenskraftig ekonomi med ett livskraftigt näringsliv behöver företagen i högre utsträckning vara delaktiga i den globala ekonomin. Vi vet att internationaliserade företag i högre utsträckning samverkar och arbetar med produktutveckling, har en högre tillväxtvilja och produktivitet och hyser en starkare framtidstro än företag som inte är internationaliserade. En ökad internationalisering av små och medelstora företag är därför av största vikt. Tillväxtverket gjorde ett flertal insatser under 2016 som dels förbättrade företagens utgångsläge genom ökade *kunskaper* dels underlättade genomförande med hjälp av *nätverk* och *finansiering*.

Genom programmet *Kompetensutveckling för tillväxt i små företag* bidrog vi till ökad kunskap om internationalisering framför allt i skeden då mindre företag behöver utveckla och anpassa sina strategier, med fokus på digitalisering, styrelseutveckling och internationella affärsnätverk. Under året togs också initiativ till en insats för affärsjuridisk kompetens för internationalisering. Mer detaljer om genomförandet finns på sida 23.

Relativt få företag använder det offentliga stödet för internationalisering. Därför bidrog Tillväxtverket till att tillgängliggöra alla möjligheter till offentligt stöd för internationalisering genom att samordna stödet till regionala exportcentra. Dessa exportcentra ska underlätta för företagen att hitta rätt bland de offentliga aktörer som ger stöd till affärsutveckling och internationalisering. För att skapa "en väg in" har vi också kompletterat verksam.se/utland med export- och internationaliseringsinformation. Mer detaljer om genomförandet finns på sida 26.

Med hjälp av *Enterprise Europe Network (EEN)* har små och medelstora företag fått hjälp att hitta internationella affärssamarbeten och erhållit rådgivning och stöd inom till exempel EU-regler och innovationsutveckling. Tillväxtverket är nationell koordinator för 14 svenska regionala noder och kan på så sätt arbeta strategiskt med att skapa plattformar för internationalisering med andra internationella, nationella och regionala aktörer, t.ex. inom Östersjöstrategins SME-arbete. Vi har också samverkat med fem av dessa aktörer kring EU SME Support för att öka deltagandet i Horisont 2020-projekt som genomförs i internationella partnerskap. Mer detaljer om genomförandet av EEN finns på sida 21.

För att stimulera internationaliseringen hos små och medelstora innovationsdrivna företag har Tillväxtverket genomfört programmet Innovation Express tillsammans med Nordiska Ministerrådet och ett antal länder i närområdet. Programmet möjliggör att ett stort antal företag kan nås och få stöd i sin internationalisering genom att klusterorganisationer får hjälp med nätverk och matchmaking för sina företags räkning. Sammantaget

skapar dessa länder också en kritisk massa som räcker för att attrahera intresse från en större europeisk och global marknad. Totalt medverkade 150 kluster från 30 länder i programmets matchmaking-möte 2016. Mer detaljer om genomförandet Innovation Express finns på sida 24.

Insatsen Startup-Sweden, som riktar sig till nystartade digitala bolag, har som huvudsyfte att tillgängliggöra kompetens, nätverk och finansiering i Stockholm för bolag i hela Sverige. Insatsen har samtidigt förberett bolagen för den internationella marknaden genom att erbjuda kompetenshöjande insatser, deltagande på internationella konferenser och exponering för internationella investerare. Mer detaljer om genomförandet Startup-Sweden finns på sida 27.

Den kreativa och kulturella sektorn utgörs främst av mikroföretag som ofta saknar resurser för internationalisering. Här fyller mellanledet i form av agenter, gallerier, förlag m.m. en viktig funktion i att underlätta kontakter och internationell exponering. Under 2016 gjorde Tillväxtverket därför en rad insatser för att stärka mellanledet, bland annat resestöd, deltagande vid internationella mötesplatser och stöd till ett nationellt kunskapsforum för erfarenhetsutbyte mellan företagsfrämjande aktörer. Mer detaljer om genomförandet finns på sida 46.

Webbplatsen Swedish Cleantech drivs av Tillväxtverket tillsammans med myndigheter och branschaktörer, och den hjälper företag att utveckla sina affärer och förbereda sig för export till eller etablering i ett annat land. De registrerade miljöteknikföretagen får internationell exponering mot webbplatsens drygt 20 000 internationella besökare i form av potentiella kunder, partners och investerare. Under året gick Tillväxtverket och Swedish Cleantech med i Nordic Innovation Accelerator, ett nordiskt samarbete som erbjuder en matchningstjänst mellan svenska miljöteknikföretag och industriföretag i Sverige och internationellt. Mer detaljer om genomförandet av Swedish Cleantech finns på sida 28.

Med hjälp av *affärsutvecklingscheckar för internationalisering* kunde företag under 2016 förbereda sig för internationella marknader. Tillväxtverket fördelade medel till regioner utifrån rekommendationer från regionala bedömningsgrupper. Bedömningsgrupperna utgör ett bra exempel på samordning av det offentliga främjandet, och samarbetet stärker processen med att upprätta de regionala exportcentra. Mer detaljer om genomförandet av affärsutvecklingscheckar finns på sida 22.

Genom programmet Demo Miljö ges miljöteknikföretag fotfäste på nya marknader och bidrar med nya lösningar på miljö- och klimatproblem som kan minska fattigdom i utvecklingsländer. Programmet finansierades av Sida och gav under året stöd till företag inom områdena energi, avfallshandling och sanitet. Mer detaljer om genomförandet av Demo Miljö finns på sida 25.

De regionala strukturfondsprogrammen som förvaltas av Tillväxtverket möjliggör projekt för internationalisering, främst inom det tematiska målet om att öka konkurrenskraft i små och medelstora företag. Fram till och med 2016 hade 19 projekt beviljats som helt eller delvis syftar till en ökad internationalisering och leds främst av offentliga främjarorganisationer eller kluster och teknikparker. Exempel är Invest in Skåne som driver pro-

Totalt medverkade 150 kluster från 30 länder..."

jektet Southern Sweden Going Global med internationalisering av Life Science-bolag som målsättning och investeringsfrämjande i Västernorrland, Grow with smart green opportunities, bland annat genom att etablera ett investeringskontor.

EU-medel bidrar också till internationalisering genom programmen för Europeiskt Territoriellt Samarbete (Interreg). Även om direkt medverkan av företag är begränsad pågick under hösten 2016 41 projekt inom målet att öka konkurrenskraften i små och medelstora företag. Projekten omsätter totalt drygt 560 miljoner kronor under projekttiden och genomförs i internationella partnerskap.

Åtterrapporeringskrav 1.1

Hur arbetar myndigheten för att utveckla tjänster, information och kommunikation för att möta behov hos växande företag, i synnerhet unga snabbväxande företag med internationell potential.

1.1

Framtidens exportframgångar och majoriteten av framtidens arbetstillfällen skapas med stor sannolikhet inom små och medelstora företag. Bland dem finns en växande skara bolag som siktar direkt på export, till exempel genom att använda e-handelslösningar, erbjuda digitala produkter eller bidra till lösningar på de stora samhällsutmaningarna.

De här företagen har ofta andra behov av stöd än traditionella industriföretag, och i tidigare faser. Det offentliga främjandet behöver anpassas så att de här företagen kan få stöd att utvecklas oavsett var de finns i landet. Tillväxtverket har tagit ett antal initiativ för att nå den här gruppen företag med relevanta insatser.

Kommunikationsarbetet har inkluderat nya kanaler, till exempel Breakit och DI Digital, med målgruppen unga, växande företag. Vår webbplats har också förnyats, bland annat i avsikt att nå den här målgruppen. Samtidigt har webbplatsen verksam.se utvecklats som en väg till information om internationalisering Samordningen på regional nivå för att etablera regionala exportcentra ökar också tillgängligheten, vilket är av stor vikt i synnerhet för nystartade företag utan tidigare erfarenheter.

Insatser såsom Startup-Sweden siktar på nystartade och digitala företag och ökar generellt vår synlighet mot den här gruppen företag. Startup-Sweden är också utformat efter dessa företags behov av kunskap och nätverk snarare än att vara en offentlig finansiering. Företagen förbereds för en internationell marknad och möjligheten att få finansiering från privata investerare som kan tillföra långsiktighet, affärskunskap och kontakter.

Enterprise Europe Network

Nätverket Enterprise Europe Network (EEN) ger stöd till små och medelstora företag, framför allt kring internationalisering, och bidrar därmed till ökad tillväxt och förnyelse i företag.

Den verksamhet som marknadsförs genom EEN finansieras med medel från Tillväxtverket, COSME (EU:s ramprogram för konkurrenskraft) och Horisont 2020 (EU:s innovations- och forskningsprogram). EEN ingår alltså i två av EU:s ramprogram för perioden 2014–2020.

Tillväxtverket koordinerar EEN i Sverige. Bakom EEN i Sverige står 14 nationella och regionala näringslivsorganisationer, däribland Almi Företagspartner och flera forskningsinstitut. Nätverket har tjänster inom följande tre områden:

- Information och rådgivning om EU-regler, internationalisering, EU-finansiering, import, export etc. Under 2016 fick 1 048 företag denna typ av hjälp från EEN.
- Hjälp att hitta internationella affärssamarbeten, till exempel med distributörer och agenter eller samarbeten kring teknik och forskning. Denna hjälp är möjlig tack vare nätverkets starka lokala förankring. Under 2016 förmedlades 160 internationella affärssamarbeten.
- Innovationscoachning till små och medelstora företag som vill utveckla affärsidéer och ta vara på sin innovationsförmåga. Under 2016 fick 88 företag olika typer av coachning kring innovationer.

Under 2016 skickade Tillväxtverket, som koordinator, in sitt anbud inför fortsatt arbete i nätverket för programperioden 2017-2018. Anbudet beviljades i dess helhet.

Våra samarbetsparter i EEN har även spelat en viktig roll i Tillväxtverkets program Affärsutvecklingscheckar för internationalisering, genom att medverka i de regionala bedömningsgrupper som tagit ställning till projektansökningar. Läs mer om programmet på sidan 21.

EEN har också varit aktiv del i regeringsuppdraget för regionalt exportcentrum. Läs mer om uppdraget på sidan 26.

EU SME-kontoret

Tillväxtverket och fem av aktörerna inom EEN samverkar kring EU SME Support – ett virtuellt supportkontor vars syfte är ökad svensk SME-medverkan i Horisont 2020 och Eurostars. Kontoret finansieras av Tillväxtverket och Vinnova och erbjuder kostnadsfritt, kvalificerat stöd och rådgivning. Man har en 48-timmarsgaranti som innebär att ett företag som kontaktar kontoret via e-post får återkoppling inom 48 timmar. Under 2016 fick 359 företag hjälp att hitta rätt typ av EU-finansiering och vägledning kring ansökningar.

En enkätutvärdering från hösten 2016 visade att kontorets olika tjänster håller hög kvalitet och att kunderna är nöjda. Helhetsbetyget är 8 på en 10-gradig skala för kontorets tjänster. Den mest efterfrågade tjänsten är genomläsning och feedback på ansökningar. Av de som svarade arbetar 43 procent på mikroföretag.

Under 2016 fick 359 företag hjälp att hitta rätt..."

Affärsutvecklingscheckar för internationalisering

Affärsutvecklingscheckar har funnits i olika former sedan 2005 och uppskattas av såväl medverkande regioner som företag.

Sedan september 2015 är det regionerna som utlyser och fattar beslut om medlen, inom den budget som Tillväxtverket beviljat. Tillväxtverkets roll kan beskrivas som systemansvarig/koordinator, med fokus på genomförande, kvalitet och utvärdering.

▲ PRESTATION

Under 2016 genomfördes två erfarenhetsmöten med regionerna och 38 beslutsmöten ute i regionerna. På erfarenhetsmötena genomfördes kompetenshöjande insats inom IPR och kulturella skillnader mellan länder.

Beslut om affärsutvecklingscheckar i regionen föregås av en rekommendation från regionala bedömningsgrupper. Dessa består av regionala representanter från organisationer som arbetar med att främja internationalisering i företag, till exempel Enterprise Europe Network, Almi, Business Sweden och Exportkreditnämnden (EKN). Tillväxtverket medverkar aktivt i bedömningsgrupperna.

Under 2015-2016 beslutades det medel till 18 regioner på sammanlagt 133 miljoner kronor (58+75). Av dessa medel beslutades det stöd motsvarande drygt 94 miljoner som företagsstöd i form av affärsutvecklingscheckar till 422 företag.

Totalt 124 projekt slutfördes under 2016 och resultaten från besvarade enkäter visar följande:

- 83,5 procent (mål 90 procent) av företagen har vid projektslutet en färdig internationaliseringsstrategi.
- 92 procent instämmer eller instämmer helt i att stödet fått positiv effekt på företaget.
- 86 procent (mål 70 procent) instämmer eller instämmer helt i att insatsen har ökat företagets konkurrenskraft.
- 39 procent av företagen projektanställde personal och angav att 86 procent av dessa personer kommer att vara kvar i företaget efter projektets slut.

Under Elmia Subcontractor, Exportdagen, genomfördes PitchIT där två företag fick möjlighet att ansöka om check direkt på scenen framför den regionala bedömningsgruppen. Det var ett inslag som väckte stor uppmärksamhet.

Checkarna och bedömningsmodellen presenterades även på de invigningar som genomförts i pilotregionerna för regionala exportcentrum.

Kompetensutveckling för tillväxt i små företag

Tillväxtverket initierar och driver insatser för att stödja nyskapande arbetssätt, metoder och processmodeller för affärsutveckling. Syftet är att stärka svenska tillväxtföretags internationella konkurrenskraft och utveckla verksamheten hos företagsfrämjande aktörer. Under 2016 hade programmet tre huvudspår: Internationaliseringskompetens, Strategiskt styrelsearbete och Produktionslyftet. Under senhösten initierade vi också ett nytt utvecklingsområde, Affärsjuridisk kompetens för internationalisering.

Tillväxtverket startade en fortsättningsinsats bestående av åtta projekt med fokus på skeden där mindre företag behöver utveckla sina strategier för att satsa på internationella marknader. Tre teman finns för insatsen:

- digitalisering
- styrelseutveckling
- internationella affärsnätverk

Under året avslutades en satsning med sex projekt för att utveckla ett mer aktivt styrelsearbete där Tillväxtverket och Vinnova samarbetade kring kunskaps- och processutveckling. Utvärdering av satsningen visar att projekten nådde bolag i många branscher och i stort hade en god målluppfyllelse. Företagens miljö och ägarnas insikter är avgörande för att göra mer genomgripande förändringar av styrelsens arbete.

En trend på marknaden är att företag efterfrågar allt mer spetskompetens i styrelserummen inom affärsjuridik, marknadsföring, kompetensförsörjning, digitalisering och hållbarhet. Av svaren i en enkät framgår att 71 procent av företagen anser att de i hög eller mycket hög grad fått ökad kunskap om rollfördelningen mellan styrelse, ägare och vd. Som ett resultat av deltagandet hade 84 procent av företagen påbörjat ett förnyelsearbete, främst inom organisationsutveckling, rekrytering av styrelseledamöter samt försäljning och marknadsföring.

Det finns också två effektuppföljningar av tidigare pilotsatsningar för Strategiskt styrelsearbete och Internationaliseringskompetens. Enligt dem upplever 57 respektive 69 procent av företagen en ökad konkurrenskraft efter projektet.

Produktionslyftet drivs sedan 2007 för att stärka företags produktionskompetens och finansieras av Tillväxtverket och Vinnova. En enkätuppföljning av samtliga företag som deltog under åren visar att 60 procent av företagen vidareutvecklade sina arbetssätt efter deltagandet och att 46 procent ökade antalet anställda efter genomfört produktionslyft. 40 procent anger att de har pågående aktiviteter för att öka sin export. Detta kan vara en effekt av att man ökat sin kapacitet till följd av produktionslyftet och nu söker nya marknader för att öka sin försäljning.

Innovation Express 2016

Innovation Express är ett initiativ som syftar till att stärka internationaliseringen i små och medelstora företag via kluster och innovationsmiljöer. Sökande kan få max 500 000 kronor i bidrag för att samarbeta med parter i andra länder, framförallt i Östersjöregionen. Varje lands nationella myndigheter finansierar deltagandet från det egna landet. I Sverige finansierade Tillväxtverket de fem svenska projekt som var verksamma 2016. Dessa handlade om innovativa vattenlösningar, miljösäker och hållbar nedmontering av fartyg, hållbarhet inom möbelindustrin, nya affärsmodeller inom textil och mode (cirkulär ekonomi) och hållbart byggavfall. Sammanlagt deltog ett 30-tal företag i olika aktiviteter för att främja internationalisering tillsammans med klusterledningarna. Projekten avslutas senhösten 2017.

Under 2016 slutredovisades också två projekt som startade i januari 2015. Ett av dem var Paper Province, med åtta aktiva företag, och fokus på bioenergi. Paper Province samarbetade med kluster i Danmark och Norge för att utveckla teknik. Samarbetet fortsätter i en förstärkt konstellation i ett projekt inom Horisont 2020. WIN (Water Innovation Accelerator) drivs av IDEON (19 aktiva företag) och samarbetade med kluster i Finland och Norge kring kommersialisering av innovativa vattenlösningar utanför de nordiska länderna. Företagen rapporterade att projektet gett upphov till nya kontakter och affärssuppgörelser.

Under 2016 publicerades den gemensamma utvärderingen för samtliga finansierade myndigheter i Innovation Express. Den visade många positiva effekter för de företag som deltagit. 70 procent av de svenska företagen uppgav att de identifierat nya marknadsmöjligheter, 80 procent att de fått tillgång till nya affärspartner och 50 procent uppgav att de fått nya partner i andra branscher. 10 procent av företagen svarade att de initierat forsknings- eller utvecklingsprojekt.

”70 procent av de svenska företagen uppgav att de identifierat nya marknadsmöjligheter...”

I den utlysning som ägde rum under hösten 2016 bidrog Tillväxtverket och Hav- och vattenmyndigheten med medfinansiering till de svenska initiativen. Beslut fattades om 5 projekt, totalt ca 2,1 miljoner kronor.

En viktig insats i programmet är det årliga match-makingmötet för att hjälpa klusterorganisationer att hitta relevanta samarbetspartners. På matchmakingen i Warsawa 2016 deltog drygt 150 kluster från 30 länder. Totalt ägde 497 kluster-till- klustermöten rum.

Demo Miljö III

Programmet Demo Miljö är ett externt uppdrag som Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) finansierar. Programmet ska ge miljöteknikföretag fotfäste på nya marknader och bidra med nya lösningar på miljö- och klimatproblem som kan minska fattigdom i utvecklingsländer. Programmet stödjer projekt i elva utvecklingsländer som Tillväxtverket valt ut i samarbete med Sida.

Under 2016 genomförde vi två ansökningsomgångar. Totalt ansökte 124 företag varav 18 beviljades finansiering till ett värde av ca 9,6 miljoner kronor. Mer än 36 företag medverkar i projekten som förväntas leverera majoriteten av sina resultat under 2017 och 2018. Projekten ska bidra till att lösa samhällsutmaningar i utvecklingsländer inom områdena energi, avfallshantering och sanitet.

För att informera om Tillväxtverkets erbjudande till miljöteknikföretag genomförde vi och medverkade i en rad workshopar och seminarier, bland annat tillsammans med utlandsmyndigheter i Georgien, Kenya, Serbien och Zambia samt Business Sweden och olika branschorganisationer.

Vi medverkade också vid flera olika aktiviteter inom ramen för det globala initiativet Power Africa och Business Swedens initiativ Swedish Energy for Africa. Många projektansökningar rörde energiområdet och en majoritet av de projekt som vi beviljade syftar till att öka tillgången på förnyelsebar energi i Afrika.

Genomförande av Sveriges exportstrategi

I september 2015 lanserade regeringen en exportstrategi i syfte att stärka svenska företags export- och internationaliseringsmöjligheter på viktiga marknader och öka antalet exporterande företag. Exportstrategin innehåller 22 konkreta insatsområden som ska möta de utmaningar som svensk export och internationalisering av svenska företag står inför. Tillväxtverket har aktivt bidragit till ett antal av exportstrategins insatsområden.

Insatsområde 1, Team Sweden, ska bidra till en bättre samordning av statens stöd till export och internationalisering. Tillväxtverket har deltagit aktivt i Team Swedens arbete, dels tillsammans med 18 andra myndigheter och organisationer i den övergripande samordningsgruppen, dels i

undergrupperna Team Sweden Investeringar, Team Sweden Kulturella och kreativa näringar och Team Sweden Miljöteknik. I de flesta fall var arbetet i en uppstartsfas under 2016 och fokus var därför på att formulera syfte och hitta bra arbetssätt för att uppnå synergier och samordning. Tillväxtverket bidrog även till insatser inom ramen för Team Sweden Brasilien.

Inom insatsområde 3, regionala exportcentra, har Tillväxtverket haft ett uppdrag från regeringen att samordna etableringen av regionala exportcentra i sex län i Sverige. Genom att skapa en väg in till statens stöd till export och internationalisering på regional nivå förenklar vi för företag och underlättar ytterligare samordning. En redogörelse av uppdraget under 2016 återfinns på sida 26. Vidare identifierar insatsområde 4 behovet av att också skapa en samlad digital ingång till en information om export och internationalisering. Tillväxtverket har haft i uppdrag att inom ramen för hemsidan verksamt.se samla information och därmed öka tillgängligheten och minska fragmentiseringen.

Genom att på olika sätt stödja internationaliseringen hos kulturella och kreativa näringar bidrog Tillväxtverket, i samverkan med t.ex. Visit Sweden, till målet med insatsområde 18 att stärka Sverigebilden i utlandet. Genom stöd till representation av svenska företag vid viktiga arrangemang synliggörs den kulturella och kreativa sektorn på en internationell arena.

Vidare arbetade vi med att utveckla besöksdestinationer och hållbara produkter så att de skulle bli mer attraktiva och tillgängliga för internationella besökare, ett viktigt bidrag till att få fler besökare till Sverige (insatsområde 19). Detta beskrivs mer utförligt på sida 44.

Uppdrag regionala exportcentra

Tillväxtverket fick i mars 2016 regeringens uppdrag att samordna inrättandet av regionala exportcentra i sex utpekade regioner: Skåne, Kronoberg, Östergötland, Västra Götaland, Dalarna samt Västerbotten. Regionala exportcentra ska erbjuda företag stöd för internationalisering eller exportsatsning och underlätta för företagen att hitta rätt bland offentliga aktörer inom området. Arbetet ska ledas av de regionalt utvecklingsansvariga i respektive region med medverkan av offentligt finansierade främjandeaktörer. Uppdraget finansierades med 9 miljoner kronor och ska slutredovisas till regeringen 28 februari 2017.

Tillväxtverket beviljade 4,1 miljoner kronor i projektmedel till utvecklingsansvariga i de sex utpekade regionerna. Projekten ska på olika sätt öka samverkan och kunskap om främjandesystemets erbjudanden och aktörernas arbete, i syfte att skapa ökat samarbete för internationaliseringsfrämjande. Projekten ska även resultera i att företagen kommer fram med sin fråga eller sitt problem till rätt person i rätt organisation inom en arbetsdag.

Vi arbetade under året tillsammans med främjandesystemet för att komplettera den fysiska vägledningen och rådgivningen med digitala verktyg. Detta genom att ta fram regionala sidor på verksamt.se. Allt arbete har utgått från företagets behov och för att säkerställa att vi gjort rätt saker har vi genomfört en kundresa och en regional aktörskartläggning. Kunskapsunderlagen används för det vidare arbetet både regionalt och nationellt.

Tillväxtverket inrättade en strategigrupp bestående av de regionalt utvecklingsansvariga i de sex pilotlänen. Under året träffades strategigruppen tre gånger.

I regeringsuppdraget u en styrgrupp för projektet som genomförde sju protokollförda möten under 2016.

I oktober genomfördes en studieresa till Danmark för att ta del av deras erfarenheter av att jobba med aktörssamverkan för internationalisering. Deltagare var projektägare (regionalt utvecklingsansvariga), främjandeaktörer samt medarbetare på Tillväxtverket.

Verksamt.se/utland lanserades 5 oktober och innehåller tydligt paketerade och presenterade tjänster, information och aktiviteter riktade till företag. Mot slutet av året genomfördes invigningsevent i samtliga sex pilotregioner.

Start-up Sweden

Startup-Sweden är en egeninitierad insats som Tillväxtverket genomförde under 2016 i syfte att hjälpa svenska digitala bolag att växa och utvecklas.

Vi arrangerade fyra "boot camp" med sammanlagt 40 bolag från hela Sverige. Syftet var att sammanföra bolagen, som fick möjlighet att ta del av det världsledande ekosystem av digitala företag som finns i Stockholm. Under den veckolånga utbildningen träffade företagen finansärer, möjliga affärspartner, kunder och andra företag samt fick utbildning i affärsutveckling, pitchträning m.m. Vi genomförde enkäter med deltagarna och svaren visade att samtliga skulle rekommendera andra bolag att delta i framtida boot camp.

Under 2016 erbjöd vi sammanlagt 132 digitala företag att delta på fyra internationella konferenser och mötesplatser, där de bland annat fick möjligheter att träffa investerare.

I december 2016 arrangerade vi en demodag där digitala företag träffade potentiella kunder och investerare. Sammanlagt deltog 1685 personer. Vid samma tillfälle arrangerade vi en lunch för startup-bolag och investerare tillsammans med näringsministern.

Startup-Sweden gav oss värdefull kunskap om hur vi kan skapa ett mer värde för företag, som bland annat bygger på att vi erbjuder arenor för nätverkande både nationellt och internationellt. Vi kunde också sammanföra små innovativa startups med storföretag som Telia och Ericsson. Vi fick återkoppling från deltagande företag och kunde konstatera en positiv utveckling, till exempel att de lyckats ta in investeringar.

Affärsutvecklingscheckar för digitalisering

Syftet med pilotprogrammet Affärsutvecklingscheckar för digitalisering är att uppnå ökad konkurrenskraft och förnyelse i små företag i Sverige genom digitalisering. Det kan ske genom att förändra företagens verksamhet, process eller organisation.

Programmet har en beslutsbudget på 9,5 miljoner kronor och genomförs som en pilot i fyra regioner: Skåne, Kronoberg, Östergötland och Uppsala län. Regionerna beviljades medel i oktober 2016.

" Vi arrangerade fyra "boot camp" med sammanlagt 40 bolag från hela Sverige"

Affärsutvecklingscheckar för digitalisering ska användas av företag för att ta in extern kompetens. Företag kan söka stöd på mellan 50 000 och 250 000 kronor och får ersättning för upp till hälften av projektets kostnader. Resterande finansiering står företaget för.

Affärsutvecklingscheckar för digitalisering har samma upplägg som Tillväxtverkets Affärsutvecklingscheckar för internationalisering. Det är de regionala aktörerna som är beslutande myndighet gällande företagsstöd inom anslag 1:1 som hanterar intresseanmälningar, beslut och utbetalningar. Företagen presenterar sig själva och sin projekttid inför en bedömningsgrupp.

Eftersom programmet nyligen startade är det för tidigt att utläsa några resultat eller effekter.

Digilyft

Tillväxtverket fick den 3 december 2015 i uppdrag av regeringen att genomföra ett pilotprogram för att öka användningen av digital teknik i företag, främst små och medelstora industriföretag och industrinära tjänsteföretag. Regeringsuppdraget skulle bedrivas under 2016 och slutredovisas 28 februari 2017. Uppdraget finansierades med 5 miljoner kronor.

Programmet genomfördes i projektform som tre olika projekt. Projektägare för respektive projekt var Swerea IVF, IUC Sverige och Region Västerbotten. Projekten innehöll två huvudsakliga insatser:

- En bred kompetenshöjande insats som riktades till företag. Insatsen bestod av seminarier tillfällen för att, för den specifika gruppen företag, belysa digitaliseringens möjligheter och utmaningar. Inom ramen för pilotsatsningen genomfördes 19 seminarier.
- Ett antal företag per pilot fick möjlighet att få hjälp av en digitaliseringscoach. Insatsen syftade till att möjliggöra förändring i företaget. 31 företag fick coachning i nätverk och individuellt.

Gröna affärsutvecklingscheckar

Affärsutvecklingscheckar för grön tillväxt syftar till att stödja små miljöteknikföretags förberedelser för att komma ut på internationella marknader. Företag kan söka 50 000 - 250 000 kronor för att köpa konsulttjänster eller anställa någon som arbetar med insatsen. De ska själva stå för 50 procent av kostnaden.

Under 2016 erbjöd Tillväxtverket internationaliseringscheckar som riktades mot miljöteknikföretag i 15 län. Vi beviljade stöd för 10,8 miljoner kronor till sammanlagt 47 företag.

Hösten 2016 fick 8 regioner möjlighet att använda checkarna till miljöteknikföretag för affärsutveckling på hemmamarknaden. Resultatet ska ligga till grund för en eventuell ändrad inriktning på checkarna framöver.

Affärsutvecklingscheckar för grön tillväxt genomfördes i samverkan med programmet Affärsutvecklingscheckar för internationalisering.

Swedish Cleantech

Det globala investeringsbehovet för miljöteknik uppskattas till över 8 000 miljarder kronor varje år under de kommande decennierna. Webbplatsen

” ...stöd för 10,8 miljoner kronor till 47 företag...”

Swedishcleantech.se ska underlätta för svenska miljöteknikföretag att nå den marknaden genom att få kontakt med svenska och internationella köpare och investerare. Här får företagen också samlad tillgång till kunskap, rådgivning, finansiering och nätverk från det offentliga Sverige.

Swedishcleantech.se drivs av Tillväxtverket tillsammans med ett trettiotal myndigheter, bransch- och intresseorganisationer och regionala miljöteknikaktörer. Här får företag hjälp att utveckla sina affärer och förbereda sig för export till eller etablering i ett annat land. Företag som uppfyller kriterierna för miljöteknik kan också kostnadsfritt registrera sig på webbplatsen. Företagslistan underlättar för företag att hitta affärspartners i Sverige och fungerar samtidigt som ett skyltfönster mot omvärlden eftersom tusentals köpare och investerare besöker webbplatsen varje månad. Vid slutet av 2016 fanns det över 630 miljöteknikföretag presenterade på webbplatsen.

Antalet besökare på swedishcleantech.se har ökat stadigt, både från Sverige och från andra länder. Under 2016 hade webbplatsen 47 000 besökare, varav nästan hälften var internationella besökare. De flesta internationella besökare kommer från stora marknader såsom Indien, USA, Storbritannien och Tyskland.

Under året fick Tillväxtverket drygt 120 frågor om inköp av svensk miljöteknik via webbplatsen, främst från andra länder.

Under 2016 startade Swedish Cleantech och Tillväxtverket tillsammans med Energimyndigheten och Vinnova ett nordiskt samarbete inom ramen för NIA (Nordic Innovation Accelerator). NIA erbjuder en matchningstjänst mellan svenska miljöteknikföretag och industriföretag i Sverige och internationellt.

Klimatsynk: projekt för att öka effekten av satsningar på koldioxidsnål ekonomi i regionalfondsprogrammen

I projektet Klimatsynk samarbetar Tillväxtverket och Energimyndigheten för att skapa synergier och öka lärandet inom insatser som är kopplade till koldioxidsnål ekonomi. Vi kartlägger projekt som genomförs i alla nio regionalfondsprogram, sprider information och arrangerar projektledarträffar. Klimatsynk arbetar med sex projektportföljer:

- Företagsstöd
- Hållbara transporter
- Hållbart byggande
- Energieffektivisering i små och medelstora företag
- Förnybar energi i små och medelstora företag
- Forskning och innovation – koldioxidsnål teknik

Under 2016 arrangerades tio spridningsaktiviteter där sammanlagt 313 personer deltog. Vi arrangerade sju projektledarträffar där 57 personer deltog samt kartlade 70 beviljade projekt.

Transportbidrag

Transportbidrag är ett regionalt tillväxtpolitiskt företagsstöd som riktar sig till tillverkningsindustrin i de fyra nordligaste länen. Bidraget har två syften:

- kompensera för de kostnadsnackdelar som näringslivet har i dessa län, bland annat på grund av avstånden till stora marknader
- stimulera till ökad förädlingsgrad.

Under 2016 betalades 385,2 miljoner kronor ut i transportbidrag. Av detta utgör 25 miljoner kronor ärenden som skulle ha beretts och utbetalats under 2015, men ett tillfälligt uppehåll i beredningen gjorde att utbetalningarna flyttades fram till januari 2016. Totalt togs 1 089 beslut under året.

I genomsnitt har transportbidraget kompenserat för ca 27 procent av företagens bidragsberättigade fraktkostnader. Under hösten 2016 genomfördes en årlig enkätundersökning och i den instämmer 84 procent delvis, till stor del eller helt, med påståendet att de ser transportbidraget som en stimulans till ökad vidareförädling.

I slutet av 2015 ändrade regeringen den förordning som styr transportbidraget och numera omfattas förordningen av EU:s gruppundantagsförordning nr 651/2014, GBER. Detta ledde till ett tillfälligt uppehåll i beredningen. Förändringen innebar krav på egen produktionsverksamhet i stödområdet, att företag i svårigheter inte kan beviljas bidrag och att de kan överklaga beslut till allmän förvaltningsdomstol. De nya reglerna fick störst betydelse för ett trettiotal företag som ligger utanför stödområdet och som tidigare kunde söka transportbidrag från tillverkande företag inom stödområdet.

I början av oktober 2016, när sista ansökningsdag för första halvåret 2016 hade passerat, noterade Tillväxtverket ett betydligt lägre antal sökande än tidigare. Vi gjorde en bortfallsanalys och konstaterade att de som inte skickat in ansökan främst var företag som berördes av förändringarna i förordningen samt företag som hade glömt att skicka in ansökan.

Företagsbesök är en löpande del av handläggningen. Under 2016 besökte vi nära 50 företag i hela stödområdet.

Kapitalförsörjning

Tillväxtverket deltog under 2016 i ett antal aktiviteter för att möjliggöra mötesplatser för små och medelstora företag och investerare. Dessa mötesplatser är viktiga för att öka möjligheterna för entreprenörer att få kontakt med investerare. Aktiviteterna var

- Connect2capital i Göteborg.
- Åre Kapitalmarknadsdagar.
- Sting Day i Stockholm.
- Nordic Female Investors meeting in Malmö.

Vi arrangerade också ett seminarium, "Regionalt riskkapital för innovation och tillväxt. Vad vet vi om resultat och effekter?" med anledning av

" Dessa mötesplatser är viktiga för att öka möjligheterna för entreprenörer att få kontakt med investerare."

den slutrapport som tagits fram av Ramböll Management Consulting (RMC) efter stängning av Fond I, Almi Invests första fond under programperioden 2007-2013. En osäkerhet rådde under satsningens första år angående om fonderna skulle lyckas investera ut sina medel. Att satsningen fyllde ett gap för finansiering av innovativa tillväxtföretag i tidiga skeden och har fungerat väl konstateras i RMC's slutrapport

Seminarier belyste erfarenheter och lärdomar av satsningen ur olika perspektiv. Representanter från bland annat Näringsdepartementet, Tillväxtverket, ALMI Invest, Tillväxtanalys, Region Värmland och Ramböll Management Consulting gav sin syn på satsningen.

Företagsjouren

Företagsjouren är ett pilotprogram med syfte att rädda livskraftiga företag med finansiella problem från konkurs, genom att erbjuda dem kostnadsfri rådgivning. Programmet har funnits i Tillväxtverkets regi sedan 2013 och en ny programomgång startade i januari 2016.

Fem projekt fick under året finansiering från programmet vars budget uppgick till 2 miljoner kronor.

Under 2016 arrangerade vi två möten dit projektägarna bjöds in för att utbyta erfarenheter med varandra. Utöver erfarenhetsutbytet bjöds även externa talare in. En av dessa talare var Sören Boutrup från Erhvervsstyrelsen i Danmark. Han arbetar med motsvarande frågor i Danmark och berättade om den form av volontärsystem som fungerat väldigt bra där.

Programmet utvärderades under året av Kontigo. Resultatet av utvärderingen visar att det finns en utbredd uppfattning om att staten bör ta ett finansiellt ansvar för företagsjourerna, men att det operativa ansvaret bör ligga på regional nivå. Vidare framgick att programmet starkt bidragit till att rädda företag och arbetstillfällen, och att överlevnadsgraden är hög bland de företag som fått rådgivning via Företagsjouren. Av de företag som fick rådgivning 2014 var 76 procent fortfarande verksamma i oktober 2016. Det är främst småföretag med färre än fem anställda som fått stöd via Företagsjouren. Bland de företag som fått rådgivning via Företagsjouren är överlevnadsgraden hög. Av de företag som fick rådgivning 2014 är 76 procent fortfarande verksamma i oktober 2016. Majoriteten av de företag som fått stöd via Företagsjouren är småföretag med färre än fem anställda.

Programmet ska slutredovisas i mars 2017.

Leverantörsprogrammet för fordonsindustrin

Programmet för leverantörsföretagen inom fordonsindustrin slutrapporterades i mars 2016. Programmet pågick under 2013-2015 och syftade till att stärka underleverantörernas konkurrenskraft och marknadsposition genom att stödja enskilda och samverkande företags produktutveckling, internationalisering och annan strategisk utveckling.

Totalt 20 miljoner kronor avsattes för programperioden och 50 projekt genomfördes: 29 projekt som rör internationalisering, 10 som rör produktutveckling, 6 inom strategiskt utvecklingsstöd och 5 projekt som är kopplade till analyser.

PRESTATION

Programmet samordnades med programmet för fordonsstrategisk forskning och innovation vid Vinnova och genomfördes i nära samverkan med Fordonskomponentgruppen FKG. Samverkan var framför allt kopplad till Go Global-projekt, där små och medelstora underleverantörer gemensamt besökte nya marknader i syfte att skapa relationer och affärer med utländska aktörer.

Kontigos utvärdering av programmet 2010-2015 pekar mot att programmet bidragit till att stärka företagets förmåga att nå ut på marknader med sina produkter. De medverkande företagen angav i hög grad (nära 90 procent av de svarande) att de projekt de deltagit i stärkte deras konkurrenskraft. Kontigo bedömer att programmets resultat ligger väl i linje med de uppställda målen och att programmets genomförande varit resurseffektivt och fungerat väl.

Fortsatta satsningar inom leverantörssektorn bör knyta an till de inriktningar och prioriteringar som ges av strategin för nyindustrialisering och exportstrategin. Kompetensförsörjning och digitaliseringsinsatser är två utvecklingsområden som direkt går att koppla till de utvecklingsbehov som leverantörssektorn står inför.

Öppet näringsliv

Företagandet behöver bli relevant som sysselsättning för bredare grupper av människor som utifrån olika erfarenheter kan förverkliga affärsidéer. En mångfald av människor som driver olika sorters företag ger stärkt innovationsförmåga och konkurrenskraft. Vi arbetar för att hela befolkningens kompetens, företagsamhet och erfarenheter tas tillvara. Tillväxtverkets mångfaldsarbete handlar om jämställdhet mellan kvinnor och män i tillväxtarbetet, om företagande bland nyanlända, och om nya företagsformer som kan öka mångfalden i näringslivet t ex kooperativa företag och arbetsintegrerande sociala företag.

”...bidragit till att stärka företagets förmåga att nå ut på marknader med sina produkter.”

Återrapporteringskrav 1.2

Hur myndigheten arbetar för att främja nystart respektive utveckling av företag och för att få företag att växa i enlighet med "Öppna upp!", Tillväxtverkets strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor

1.2

Strategin Öppna upp! implementeras genom de samlade insatserna i Ett Öppet Näringsliv eftersom de bidrar till att öka möjligheten för alla, oavsett bakgrund, att starta och driva företag. En inkluderande tillväxt innebär ökad innovationsförmåga, stärkt konkurrenskraft och nya jobb.

År 2016 beviljade Tillväxtverket medel till sju projekt inom ramen för utlysningen Öppna upp! – företagande och regional tillväxt på lika villkor. Ett exempel på resultat från insatsen är Stockholms Län Länsstyrelses pilotprojekt där de har skapat en samverkansmodell för företagsfrämjare och afrikansvenska brobyggare för att hitta gemensamma nyttor och strategisk verksamhetsutveckling. Med brobyggare menas en person som står med en fot i majoritetssamhället och en fot i sin minoritetsgrupp, och som

har förtroende i båda grupperna. Utlysningen var en del av implementeringen av en nationell strategi för lika villkor i det företagsfrämjande systemet och skulle också ge stöd i arbetet för en jämställd regional tillväxt och föra in ett integrations- och mångfaldsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet. Utlysningen syftade till att utveckla en metod, ett arbetssätt eller en förutsättning för att arbeta med företagande och regional tillväxt på lika villkor (oavsett kön, etnicitet, ålder och bransch). Två erfarenhets-träffar har genomförts med temat intersektionalitet i tillväxtarbetet.

Inkluderande entreprenörskapsstöd

Ett inkluderande entreprenörskapsstöd bidrar till att personer med olika bakgrund och erfarenheter får möjlighet att förverkliga sina affärsidéer, i olika företagsformer, och på så vis bidrar det till ökad innovationsförmåga, stärkt konkurrenskraft och nya jobb. Tillväxtverket arbetar för ett inkluderande entreprenörskapsstöd genom att samla och sprida kunskap, delta i nätverk för påverkan och spridning av kunskap, och finansiera pilotprojekt för utveckling av ett område, en process och en metod.

Rapporten *Migration, företagande och etablering* togs fram för att få en tydlig bild av asylsökandes och nyanländas förutsättningar för att arbeta eller driva företag. Rapportens slutsatser presenterades vid två seminarier för regionalt tillväxtansvariga och myndigheter.

Uppgifter om operativa företagsledare i Sverige beställdes från Statistiska centralbyrån som underlag till företagsfrämjare för analyser och utveckling av insatser. Databasen om Sveriges operativa företagsledare finns på kommunnivå och är uppdelad på kön, bakgrund och ålder. Statistiken visar att företagande bland personer med utländsk bakgrund går framåt i Sverige; antalet operativa företagsledare med utländsk bakgrund ökade med 50 procent mellan år 2006 och år 2014. Motsvarande ökning för företagsledare med svensk bakgrund var 20 procent.

Tillväxtverket medverkade vid tre seminarier för kunskapsspridning om företagare med utländsk bakgrund som tillväxtmotor och kraft för integration samt om nyanländas förutsättningar att starta och driva företag i Sverige. Tillsammans med Stiftelsen IFS Rådgivningscentrum (IFS) ordnade Tillväxtverket också en workshop kring hur Jönköpings kommun kan stötta företagare med utländsk bakgrund.

Vi utvecklade dialogen med de rådgivarorganisationer som fick verksamhetsbidrag (Drivhuset, Business Challenge, Venture Cup, Coompanion, Nyföretagarcentrum och IFS) och med Almi genom att arrangera två träffar för diskussion och erfarenhetsutbyte. Dialogen ökade organisationernas engagemang, bidrag och samverkan för bättre förutsättningar för alla att förverkliga sina affärsidéer, utifrån olika affärsmodeller och i olika företagsformer.

Tillväxtverket tilldelade projektmedel till IFS att gemensamt med Coompanion, Nyföretagarcentrum och Drivhuset genomföra kunskapshöjande och kunskapsspridande insatser om finansiering för företag och företagare utanför normen. Projektet genomförde ett seminarium under Almedalsveckan, en studie om olika vägar till kapital samt en studieresa om finansieringslösningar i andra EU-länder tillsammans med bland annat Almi och SEB.

50 %

ökning av antalet operativa företagsledare med utländsk bakgrund.

Lagen om ekonomiska föreningar förändrades under året och vi beviljade projektmedel till KFO, arbetsgivarorganisationen för företag och organisationer inom Kooperation, idéburen välfärd och civilsamhälle. Syftet var att sprida information till nyckelpersoner inom finansieringsinstitut där ibland rådgivare.

Under året genomfördes också 13 projekt för snabbare integration genom arbete och företagande där nya idéer testades för hur man kan utveckla företagande vid asylboenden, stödja nyanlända med erfarenhet av företagande att snabbare kunna starta företag i Sverige. Läs mer under återrapporteringskrav 1.3.

Verksamhetsbidrag rådgivningsorganisationer

Tillväxtverket ger verksamhetsbidrag till ett antal företagsfrämjande organisationer om vi bedömer att långsiktighet och samverkan är viktigt för att de ska nå så goda resultat som möjligt. Sverige behöver en mångfald av företagare och affärsidéer för ökad konkurrenskraft. Därför fick Nyföretagarcentrum och IFS verksamhetsbidrag för att främja affärsrådgivning till nya företag på lika villkor, det vill säga oavsett kön, ålder, födelseland, bransch, affärsmodell och företagsform. Även Coompanion fick verksamhetsbidrag för att främja kooperativt företagande och kooperativa lösningar på lokala och regionala utvecklingsbehov.

Verksamhetsbidrag för kooperativ utveckling

Tillväxtverket gav under 2016 verksamhetsbidrag till organisationen Coompanion, som erbjuder företagsrådgivning till personer som vill starta kooperativa företag. Verksamhetsbidraget ges för rådgivning, utbildning och information kring start och utveckling av kooperativt företagande, samt för lokalt- och regionalt utvecklingsarbete.

Syftet var dels att bidra till en mångfald av företagare och konkurrenskraftiga företag, dels att bidra till lokal och regional attraktivitet genom att utveckla nya lokala och regionala lösningar och behålla service.

Under 2016 fick 27 063 personer information och utbildning om kooperativt företagande av Coompanion. 5253 personer fick rådgivning för start och utveckling av kooperativa företag. Dessa insatser resulterade i att 389 nya kooperativa företag startade under året och 490 etablerade företag fick rådgivning för affärsutveckling.

Sammantaget bidrog verksamhetsbidraget till att 3645 personer startade kooperativa företag och av dessa var 45 procent kvinnor. Många stod långt från arbetsmarknaden och många verkade inom kreativa och kulturella näringar. På detta sätt uppfylldes syftet att bidra till mångfald av företag och företagare.

Under 2016 ledde Coompanion även 27 processer för att utveckla olika verksamheter inom lokal samverkan och var drivande i minst 23 regionala plattformar för social ekonomi.

Arbetet resulterade i service och aktiviteter i glesbygd och utsatta stadsdelar, som har effekter för områdenas utveckling och attraktionskraft. En önskad långsiktig effekt av detta är bättre förutsättningar att driva hållbara kooperativa företag i hela landet.

PRESTATION

Tillväxtverkets samlade bedömning är att verksamhetsbidraget till Coompanion bidragit till ökad konkurrenskraft i näringslivet och haft goda kort-siktiga effekter för såväl enskilda individer som samhället. Verksamhetsbidraget för kooperativ utveckling och långsiktig samverkan mellan Tillväxtverket och Coompanion bidrar också till att förnya näringslivet och bredda antalet entreprenörer.

Verksamhetsbidrag IFS

Det är 20 år sedan IFS startade sin verksamhet som syftar till att stödja nya svenskar att starta, driva och utveckla företag i Sverige. IFS ger rådgivning på olika språk och hjälper till att skapa nätverk mellan företag. IFS rådgivning är en rikstäckande organisation och en integrerad del i Almi Företagspartner AB.

Under 2016 användes verksamhetsbidraget bland annat till att delfinansiera IFS webbplats och tidningen Dagens Nybyggare, studien *Kommun och Nybyggbarbarometern* och priset Årets Nybyggare som syftar till att lyfta fram goda exempel i målgruppen.

Tillväxtverket lyfte fram företagare med utländsk bakgrund i två artiklar i tidningen Dagens Nybyggare och använde IFS webbplats för att nå målgruppen med information om aktuella aktiviteter och utlysningar.

Samtidigt bedriver IFS andra projekt och aktiviteter för att stödja befintliga företag som ägs av personer med utländsk bakgrund att växa och för att bistå nyanlända med starta eget information på olika språk.

IFS genomförde 8503 rådgivnings- och utbildningstillfällen för personer med utländsk bakgrund under 2016. Totalt 31 procent av dessa rådgivnings- och utbildningstillfällen vände sig till kvinnor med utländsk bakgrund.

Tillväxtverket gör bedömningen att det arbete som IFS utför har stor betydelse för att nå målgruppen personer med utländsk bakgrund. Verksamhetsbidraget och långsiktig samverkan mellan Tillväxtverket och IFS bidrar till att fler ser möjligheten att starta företag.

Verksamhetsbidrag Stiftelsen NyföretagarCentrum

Stiftelsen NyföretagarCentrum Sverige är moderorganisation för ett 90-tal lokala nyföretagarcentrum runt om i landet. Organisationen arbetar för att främja entreprenörskap och livskraftiga organisationer genom att erbjuda kostnadsfri rådgivning till personer som vill starta eget. Verksamhetsbidraget utgår endast till den centrala organisationens verksamhet.

Under 2016 användes verksamhetsstödet bland annat till metodutveckling, framtagande av informationsmaterial och digitala verktyg för nya företagare, såsom stöd för att ta fram sin affärsplan och e-kurser för nyföretagare.

NyföretagarCentrums rådgivningsverksamhet nådde 16 000 personer under 2016. Mer än hälften av de som får rådgivning är kvinnor, nära hälften är under 35 år och mer än var fjärde är född utanför Sverige. Mot bakgrund av den akuta flyktingsituationen påbörjades konceptutveckling runt om i landet för att särskilt stötta nyanlända genom projektet Snabbspår för företagande.

Tillväxtverket bedömer att det koordinerande arbete som Stiftelsen NyföretagarCentrum utförde hade stor betydelse för att verksamheten lokalt och regionalt fungerade effektivt och med god kvalitet. Verksamhetsbidraget och långsiktig samverkan mellan Tillväxtverket och NyföretagarCentrum bidrog till att fler ser möjligheten att starta företag.

Arbetsintegrerande sociala företag

Arbetsintegrerande sociala företag, ASF, driver Näringsverksamhet samtidigt som de använder arbete och delaktighet för att människor som står långt ifrån arbetsmarknaden ska integreras i samhälle och arbetsliv. Tillväxtverket har under många år på olika sätt lämnat stöd till utveckling av sektorn.

Tillväxtverket har 2016-2018 ett regeringsuppdrag i samråd med Arbetsförmedlingen som omfattar totalt 60 miljoner kronor. Uppdragets insatser startades under 2016 och målet är att skapa fler möjligheter till arbete för personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa.

En delrapport med beskrivning av uppstartsfasen lämnades till Arbetsmarknads- och näringsdepartementet i juni.

Under året tillsattes en styrgrupp med representanter från Arbetsförmedlingen, Svenska ESF-rådet, Västra Götalandsregionen, Skoopi och Tillväxtverket. Dessutom finns en referensgrupp med deltagare från bland annat företag och rådgivarorganisationer, och den genomförde två möten.

Regionalt utvecklingsansvariga genomförde förstudier som ledde till en handlingsplan för samverkan och stöd till arbetsintegrerande sociala företag, med 19 projekt. Utlysningen för genomförandeprojekt gjordes i december.

Insatserna ger stöd för att utveckla de arbetsintegrerande sociala företagen till hållbara och konkurrenskraftiga företag som skapar fler arbetstillfällen för personer som har svårt att annars få ett arbete. I arbetet med handlingsplanerna har de regionalt utvecklingsansvariga engagerats för att också ge stöd till arbetsintegrerande sociala företag. Uppdragets startades upp 2016 och resultaten av dessa kommer de närmaste åren. Det är Sweco som utvärderar hela regeringsuppdragets genomförande samt processtödet.

Jämställd regional tillväxt

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar regional tillväxt, bland annat genom bättre resursutnyttjande, stärkt innovationsförmåga och ökad attraktivitet för regionen.

Tillväxtverket fick ett regeringsuppdrag som ska genomföras under perioden 2016-2018, med syfte att bidra till att kvinnor och män har samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser. Regionalt utvecklingsansvariga i alla 21 län tog under 2016 fram nuläges- och behovsanalyser, samt prioriteringar för att beskriva hur de vill arbeta framöver. Läs mer om regeringsuppdraget under avsnittet Regionala förutsättningar under på sida 79.

Näringslivets kompetensförsörjning

Företagen behöver rätt kompetens på plats i rätt tid. Vi arbetar för mer samverkan inom kompetensförsörjning och för att högskoleutbildningar bättre ska matcha näringslivets behov. Ett av de största tillväxthindren för företag är att det är svårt att rekrytera personer med rätt kompetens. Vi arbetar på flera områden för att förbättra arbetet med kompetensförsörjning, nationellt och regionalt, bland annat i form av regionala kompetensplattformar. Målet för arbetet är bättre matchning och fungerande samverkan genom:

- utbildningar som bättre matchar näringslivets behov
- mer innovativ syn på hur företag kan få tillgång till kompetens
- bättre förutsättningar för företagen att själva lösa sina kompetensbehov
- en nationell-regional samverkan inom området.

Åtterrporteringskrav 1.3

Tillväxtverket ska redogöra för vilka insatser myndigheten har genomfört för att nyanlända ska kunna starta företag samt för att kunna förbättra matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenhet och intressen.

1.3

Målet med Tillväxtverkets insatser för nyanlända är att ta tillvara kompetens, erfarenhet och intressen hos nyanlända män och kvinnor. Med nyanlända menas asylsökande i Sverige som väntar på beslut om uppehållstillstånd och personer med permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Under året genomförde vi insatser för att främja anställning och företagande för nyanlända i Sverige. Insatserna syftade till att underlätta för nyanlända att nå egenförsörjning. Vi anordnade till exempel seminarier, bland annat om nyanländas förutsättningar att starta företag i Sverige. På mässan Eget företag, som anordnas av Nyföretagarcentrum i samarbete med bland annat Myndighetssamarbetet Starta och driva företag, höll vi ett kostnadsfritt seminarium. Seminariet riktade sig till de som nyligen kommit till Sverige, som har beviljats uppehållstillstånd och som vill starta företag. Totalt besökte 3 152 personer myndighetssamarbetets monter under hela mässan, varav 1 060 av dem besökte montern under temadagen Ny i Sverige.

Genom 27 projekt för snabbare integration, som beviljades i slutet av 2015, fortsatte arbetet med att korta vägen till egen försörjning och delaktighet i samhället. Tillväxtverket anordnade fyra träffar med projektägarna för att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte samt en ökad kunskap om projektområdena. Utvärderingen av en av träffarna visade att hela 93,8 procent hade fått ökad kunskap om sitt projektområde. 19 av 27 projekt ska inkomma med slutrapporter innan årsskiftet. Tillväxtverket har följt projekten via Ramböll AB. Några preliminära resultat visar bland annat att vår integrationsstrategi har varit relevant och svarat mot ett brett sam-

hållsbehov. En framgångsfaktor är att lokalt fokus har stärkt projekten genom lokal och regional förankring. En utmaning som identifierades är bristande kunskaper om migrationsprocessen och regler för etablering.

En utlysning av projektmedel för att starta eller utveckla nya verksamheter för nyanlända vid arbetsintegrerande sociala företag fick 20 ansökningar, varav sex projekt beviljades och startade upp sitt arbete. Insatserna har utförts av och redovisas inom insatsområdet Ett öppet näringsliv. De ska bidra till att möjliggöra för personer med olika bakgrund och erfarenheter att förverkliga sina affärsidéer i olika företagsformer. På så vis ska insatserna bidra till stärkt innovationsförmåga, konkurrenskraft och nya jobb.

En stor del av Tillväxtverkets verksamhet handlade också om att påverka förutsättningarna och villkoren för nyanländas anställning och företagande. Vårt fokus var att ta fram och sprida kunskap samt aktivt delta i andra aktörers kunskapsframtagande. Vi tog fram tre studier som ska ge ökad kunskap om vad som krävs för att satsningar på etablering genom företagande eller matchning ska bli framgångsrika:

- *Migration, företagande och etablering.*
- *Utrikesfödda och företagets internationalisering. Ett kunskapsunderlag.*
- *Behovskartläggning avseende information och stöd till nyanlända nyföretagare.*

Kunskapen spreds såväl internt som externt. I juni 2016 hölls till exempel ett seminarium om nya metoder för att tillvarata utrikesföddas kompetens för företagets internationalisering. Utvärderingen från detta seminarium visade att alla som deltog hade fått ökad kunskap om detta. För att tillgängliggöra relevant information till nyanlända som vill starta företag i Sverige tog vi också fram ett informationsblad på svenska och engelska. Även vår publikation *Starta företag nästan utan pengar* har översatts till engelska, arabiska och persiska.

Mångfald i kompetensbasen/integrationsinsatser

Tillväxtverket arbetar för att underlätta för asylsökande och nyanlända att starta företag och att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige genom flera olika insatser. Det handlar dels om att ge människor som kommer till Sverige bättre möjligheter att försörja sig och bidra till samhället men också om att företag, organisationer och offentlig sektor har ett växande behov av kompetens och arbetskraft. Tillväxtverkets insatser syftar bland annat till att underlätta för företag att få tillgång till relevant kompetens på kortare och längre sikt. En del av insatserna är egeninitierade men vi har också ett regeringsuppdrag att utveckla snabbspår för företagare. Inom området samverkar Tillväxtverket med bland andra Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Skatteverket.

I december 2015 utlyste Tillväxtverket medel till insatser för snabbare integration. Det beviljades medel till sju projekt med syfte att stärka integration genom en tydlig koppling till näringslivets kompetensförsörjningsbehov. Projekten genomfördes under 2016 och avslutades i december 2016. Projektägare var organisationer som arbetar för företagsutveckling och innovation samt IFS rådgivningscentrum. De sju beviljades sammanlagt 2 834 801 kronor. Projekten har bland annat rapporterat att det trots

bra samarbete mellan myndigheter och näringsliv tar tid att få till stånd bra matchning av behov och kompetens, att företagens behov av snabbhet, specifik kompetens och verifierade kunskaper mm är svåra att förena med arbetsmarknadspolitiska insatser. Det kan behövas utbildning, stöd och en intermediärfunktion för att underlätta för företagen flera olika modeller har utarbetats och testats i mindre utsträckning. Projekten har lyckats väl med att kartlägga näringslivets kompetensbehov och behov av stöd/kunskap men flera har haft svårt att få tillgång till kunskap om nyanländas kompetens vilket innebär att man inte kunnat matcha mot varken praktik eller arbete.

En särskild satsning som riktades till kommunerna i Glasriket ledde till att ytterligare tre projekt beviljades medel för snabbare integration genom att kombinera det lokala arbetslivets behov med asylsökande och nyanländas kompetens. Projekten genomfördes av kommuner och hade inriktning på såväl industriyrken som svetsare och akademiker som lärare. Projekten beviljades 1 850 000 kronor. Till exempel har 12 nyanlända påbörjat det Industritekniska gymnasieprogrammet i Högsbo och en restaurang i form av socialt företag håller på att etableras i Nybro.

Under 2016 upphandlades och genomfördes flera studier för att få mer kunskap kring förutsättningar för integration i arbete och nyttan med ökad mångfald i arbetslivet. Studien *Migration, företagande och etablering*, genomförd av Kontigo, fokuserade på de regelverk som gäller för nyanlända och asylsökande vid arbete eller företagande.

Sambandet mellan mångfald och tillväxt i små och medelstora företag, genomförd av Oxford Research är en studie som behandlar effekterna av mångfald ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Den visar på att det inte är möjligt att dra någon tydlig slutsats om direkta samband om man utgår från befintlig forskning. Det finns dock positiva erfarenheter hos företag och organisationer som arbetar med mångfald för att lösa kompetensförsörjningsbehov.

Snabbspår företagande

Ett regeringsbeslut om särskilt uppdrag till Tillväxtverket avseende snabbspår för företagare togs den 30 juni 2016. Regeringen avsatte 18 miljoner kronor till Tillväxtverket för att underlätta för nyanlända att snabbt starta företag i Sverige. Vi fick i uppdrag att, i samråd med Arbetsförmedlingen och i dialog med andra berörda aktörer, utarbeta och komplettera befintliga metoder och verktyg för att underlätta för nyanlända att snabbt starta företag i Sverige. Slutrapport av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 augusti 2017.

Som ett led i detta arbete utlyste Tillväxtverket medel till projekt avseende snabbspår för företagare med syfte att underlätta för nyanlända att starta företag i Sverige. Utlysningen var öppen juli-september 2016. Befintliga aktörer i det företagsfrämjande systemet som exempelvis rådgivarorganisationer och företagens egna organisationer kunde söka medel. Totalt 34 ansökningar kom in till Tillväxtverket varav 22 ansökningar beviljades medel. I september fördelade vi cirka 16 miljoner kronor till de 22 projekten, så kallade snabbspår.

” ... med syfte att underlätta för nyanlända att starta företag i Sverige.”

Medlen ska användas till informations- och språkinsatser, nätverk och mentorskap. De gick till projekt som redan varit igång under en tid och har potential att nå goda resultat på relativt kort tid. De flesta insatser görs i storstadsområden men tanken är att de ska spridas över hela landet. Med dessa snabbspår tillvaratas nyanländas kompetens och erfarenhet samtidigt som näringslivet utvecklas.

Vi inhämtade och spred kunskap till andra aktörer under andra halvåret. I november 2016 fick vi till exempel tillfälle att belysa frågan för cirka 40 personer, däribland aktörer med regionalt utvecklingsansvar på en konferens för regionalt utvecklingsansvariga inom ramen för Jämställd regional tillväxt.

Entreprenörskap vid universitet och högskolor

Tillväxtverket ska främja och vara samordnande i frågor som rör entreprenörskap vid universitet och högskolor, enligt 2 § 5 i förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket. Insatserna på området är därför långsiktiga och syftar till att integrera entreprenörskap i utbildningar samt stärka kunskapsutbytet mellan lärosäten och näringsliv. Insatserna syftar också till att stärka den regionala utvecklingen. Vi beviljar verksamhetsbidrag, finansierar projekt och ger stöd till tävlingar som uppmärksammar kreativa entreprenöriella studenter

Rätt kompetens till små och medelstora företag

Under 2016 utlyste Tillväxtverket medel riktade till lärosäten med målet att utbildningarna vid svenska lärosäten ska bli mer relevanta för näringslivet. Projekten ska bidra till bättre kompetensförsörjning i små- och medelstora företag, mer attraktiv utbildning och bättre möjligheter för studerande att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi beviljade 8 projekt som löper på till och med slutet på 2017. Eftersom projekten startade nyligen finns inga resultat och effekter att redovisa. Följande lärosäten beviljades medel: Linköpings Universitet, Malmö Högskola, Mälardalens Högskola, Mittuniversitetet, Örebro Universitet, Luleå Tekniska Universitet, Högskolan i Gävle och Internationella Högskolan i Jönköping.

Årets studentföretagare

Tillväxtverket delfinansierade tävlingen Årets studentföretagare som genomförs av Entreprenörskapsforum. Tävlingens syfte är att uppmärksamma och stödja entreprenöriella och kreativa studenter på kandidatnivå. Vinnaren av 2016 års tävling blev Johan Wikström, grundare av Genomtänkt kommunikationsbyrå AB.

Emax – StartCentrum i Örebro

Emax Sverige ägs och drivs av StartCentrum Örebro Region AB. Tillväxtverket medfinansierade 2016 verksamheten med 500 000 kronor. Verksamheten inom Emax utgör en brygga mellan UF-företagande och den entreprenörsfrämjande verksamhet som bedrivs på universitet och högskola. Emax genomfördes 2016 i samverkan med Chalmers i Göteborg. Emax är ett återkommande event för entreprenörer i åldern 18-20 år som samlar unga entreprenörer, skapar mötesplats för att knyta kontakter, inspireras och utvecklas som framtidens företagsledare. StartCentrum Örebro är projektägare och arrangerar rapporterade att under 2016 deltog 100 unga

” ...57 procent var kvinnor och 22 procent hade utländsk bakgrund.”

personer från 12 regioner. Av dessa var 57 procent kvinnor och 22 procent hade utländsk bakgrund. Av deltagarna (som inte har företag idag) uppger 85 procent att de kommer att vara företagare inom de närmaste åren. Hela 99 procent av deltagarna uppger att de fått ökad kännedom om var de ska vända sig för att få hjälp i systemet. 97 procent uppger att de fått ökade kunskaper för att bli företagare.

Ökad entreprenöriell kultur vid lärosäten

Inom ramen för arbetet med att främja entreprenörskap vid universitet och högskolor genomförde Tillväxtverket 2015 en utlysning som syftade till att välja ut några lärosäten till att delta i utvecklingsprojekt med syfte att utveckla lärosätenas attraktionskraft, konkurrenskraft och de studerandes etablering på arbetsmarknaden genom ett förstärkt fokus på entreprenörskap vid lärosäten.

2015 beviljade vi medel till sex utvecklingsprojekt för att främja entreprenöriell kultur vid lärosäten. Projekten pågick under hela 2016 och avslutades vid årsskiftet med slutrapportering i januari 2017. Lärosätena arbetade tillsammans med Tillväxtverket och konsultfirman Mongara aktivt med att utarbeta och förpacka en "entreprenöriell metodik för mer entreprenöriella lärosäten". Lägesrapporter från projekten visade på positiva resultat i mer samverkan och engagemang inom och mellan lärosäten för att ta tillvara de möjligheter, ett ökat fokus på entreprenörskap kan ge i många olika utbildningar. Men flertalet rapporterar också att omställningen tog tid och att arbetet i flera fall började ge resultat först i den senare delen av projektiden.

Under året möttes representanter för projekten för att dela erfarenheter och framgångsfaktorer vid två tillfällen. På detta sätt har lärosätena vidgat sina nätverk och fått tillgång till fler praktiska exempel på hur man kan arbeta med entreprenörskap i högre utbildning. För att öka utbytet mellan lärosäten, företag och offentliga organisationer startade vi en LinkedIn-grupp samt tilldelade Luleå tekniska universitet medel för att i projektform under 2016 utveckla kunskaps spridning mellan lärosäten.

Tillväxtverket samverkade med Vinnova och Skolverket kring strategisk utveckling av entreprenörskap i utbildning men också i ett operativt samarbete för att till exempel utformning av samverkansindikatorer och projekturval. Vi deltog även i Nätverket för frågor om vuxenutbildning och livslångt lärande som Skolverket och UHR står bakom.

Verksamhetsbidrag högskolenära organisationer

Verksamhetsbidraget syftar till att främja entreprenörskap hos studenter på svenska universitet och högskolor. Verksamheten ska komplettera insatser från andra företagsfrämjande aktörer och bedrivs löpande och innehålla rådgivning, coachning, nätverk och vägledning i innovationsstödsystemet. Tjänsterna ska tillhandahållas alla studerande oavsett kön, ålder, födelseland, bransch, affärsmodell eller företagsform.

Tillväxtverket beviljade under 2016 *Föreningen för entreprenörskap i högre utbildning* 7,8 miljoner kronor i verksamhetsbidrag. Föreningens medlemmar är Business Challenge, Drivhuset och Venture Cup.

Fram till september 2016 kunde vi mäta att flertalet av de mål som sattes upp för verksamheten uppnåddes under året. Eftersom Tillväxtverket beslutade om ett lägre verksamhetsbidrag än förväntat fick bidragsmottagaren göra vissa omprioriteringar i verksamheten vill innebar att vissa kvantitativa mål inte kunde nås. .

Det uppsatta målet avseende antal deltagare vid inspirationstillfällen överträffades dock. Målet var 14 470 personer och resultatet blev 17 759, varav 10 205 kvinnor och 7 554 män. En inspirationsaktivitet är en föreläsning, workshop eller mässtdeltagande.

Antalet genomförda rådgivnings-/vägledningstillfällen beräknades vid rapporttillfället kunna uppnås under verksamhetsperioden. Målet för året var 6 205, i september hade 4 640 genomförts.

Antal startade företag var lägre än förväntat, i september hade 868 företag startat, målet för året var 1 375 företag, vilket man bedömde som realistiskt att uppnå.

Tillväxtverket bedömer att bidragsmottagaren har genomfört verksamheten på ett tillfredsställande sätt men ser att det finns möjligheter att utveckla samarbetet inom bidragsmottagaren så att man i framtiden kan erbjuda sina tjänster på fler lärosäten och därmed nå fler studerande.

Tillväxtverket genomförde löpande dialogmöten med representanter för Föreningen för Entreprenörskap i högre utbildning och de ingår i olika arbetsgrupper och nätverk som initierats av Tillväxtverket. Exempel är finansieringsgruppen som arbetar för att förbättra möjligheterna för till exempel unga företagare att få finansiering för start och utveckling av företag. Ett annat exempel är nätverket för rådgivarorganisationer.

Näringsringar i förändring

Företag inom besöksnäringen och kulturdrivna företag förnyar näringslivet. Många små industriföretag och industrinära tjänsteföretag är i stort behov av omställning och förnyelse. Vi driver på och underlättar förnyelse i olika näringsringar.

Åtterrporteringskrav 1.4

Vilka insatser som myndigheten har genomfört inom turism samt kulturella och kreativa näringsringar i alla delar av landet inklusive landsbygder samt en bedömning av resultatet av dessa.

1.4

Under året genomförde Tillväxtverket en rad insatser inom turism och kulturella och kreativa näringsringar i hela landet, varav många insatser inom landsbygdsområden. Åtterrporteringen enligt åtterrporteringskrav 1.4 är uppdelad efter område: turism för sig och kulturella och kreativa näringsringar för sig. De båda näringsområdena har nämligen olika politiska ramar och styrning av statligt främjande, och uppdelningen följer även Tillväxtverkets organisering av arbetet. Vi bedömer att detta sätt att rapportera också ger bättre överblick eftersom typen av insatser skiljer sig mellan de två sektorerna, eftersom de har olika näringsmässiga förutsättningar och skilda strukturer.

” Målet för antal deltagare vid inspirationstillfällen överträffades.”

Insatser inom turism i alla delar av landet

År 2016 bildade Tillväxtverket ett myndighetsövergripande team med medarbetare från åtta av våra enheter, för att förbättra samordningen av våra insatser inom turism och besöksnäring. Arbetet resulterade bland annat i en samlad analys av de projekt som vi finansierar via regionalfondens åtta regionala program.

I augusti 2016 hade en fjärdedel av beviljad budget inom regionalfondens tematiska mål 3 *Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft* beviljats till projekt som stödjer besöksnäringen. Projekten varierar i storlek, 2–73 miljoner kronor, och de finns i hela landet förutom i Stockholm, östra Mellansverige och Skåne-Blekinge. Majoriteten drivs av offentliga aktörer. I de landsbygdsdominerade regionerna i norra Mellansverige och mellersta Norrland finns 15 av totalt 23 beviljade projekt. Regionalfondsprojekten beräknas nå sammanlagt strax under 3 000 företag och skapa drygt 800 nya jobb.

Tillväxtverket bedömer att innehållen i regionalfondens turismprojekt är nära besläktade med de insatser som gjorts och görs inom ramen för våra satsningar på *Hållbara turistdestinationer* och *Hållbar produktutveckling*. Syftet med dessa är att öka företagets konkurrenskraft genom att erbjuda rådgivning, information och samverkansplattformar liksom att skapa samverkan mellan lokala destinationsorganisationer och etablera gemensamma destinationsvarumärken.

Projektens internationaliseringsinsatser har två huvudinriktningar: att öka varumärkeskännetiden genom marknadsinsatser samt affärsutvecklingsinsatser som paketering och utveckling av produkter anpassade för internationalisering.

De horisontella kriterierna ingår i samtliga regionalfondsprojekt, där hållbarhetskriteriet i nästan alla projekt har tonvikt på miljö, och sällan på social hållbarhet. Jämtland Härjedalen Turisms projekt *Turism 2030* sticker ut i mängden med en helhetssyn på hållbarhetsfrågorna. Projektet arbetar med alla aspekter av hållbarhet som verktyg för att nå projektmålen och har bland annat tagit fram en värdeguide som vägleder företag i hur man kan bemöta olika människor och få kunden att ta ökad miljöhänsyn. Tillväxtverket bedömer att projekt inom turism överlag har en relativt svag och icke konkret koppling till de horisontella kriterierna. En vanligt återkommande beskrivning är att genom att besöksnäringen är relativt jämställd och i hög grad attraherar utländsk arbetskraft uppfylls de horisontella kriterierna utan ytterligare särskilda insatser.

Under året beviljade Tillväxtverket regionalt investeringsstöd för sex större investeringar i företag inom besöksnäringen. Tillsammans uppgick dessa stöd till drygt 97 miljoner kronor för investeringar om totalt 686 miljoner kronor. Investeringar som säkerställer tillväxt och säsongförlängning prioriterades och avsåg hotell, skidliftar, en skiddestination och en biltestverksamhet.

Vi genomförde projekten *Serverat* och *Smidigare* med fokus på att underlätta tillståndsprocesserna för restaurang- och besöksnäringen genom enklare och mer harmonierad tillståndsgivning och digitala lösningar.

” Tillsammans uppgick dessa stöd till drygt 97 miljoner kronor...”

Insatser för hållbara och exportmogna turistdestinationer

Tillväxtverket avslutade och avrapporterade i mars 2016 det fyraåriga regeringsuppdraget *Hållbara turistdestinationer*. Arbetet ledde fram till slutsatser om grundläggande krav för att lyckas utveckla en destination för internationella marknader, såsom behov av gemensamma strategier med tydliga målbilder, tydlighet i roller och ansvarsfördelning och rätt kompetens hos såväl företag som offentliga aktörer. Vi publicerade en särskild rapport riktad till besöksnäringens aktörer och tog fram en folder på engelska.

▲ PRESTATION

Erfarenheterna från *Hållbara turistdestinationer* låg till grund för utlysningen om hållbar produktutveckling inom natur- och kulturturism för internationella marknader. Utlysningen hölls under våren efter ett uppdrag i årets regleringsbrev. 33 projektansökningar inkom och 8 projekt med god spridning över landet valdes ut, från ett kommunsamarbete i Västerbotten i norr till Region Skåne i söder. Samtliga projekt har landsbygds-koppling och de beviljade stöden låg på mellan 3 och 7,6 miljoner kronor över fyra år. Merparten av projekten bygger på en utveckling av turism kopplad till vandrings-, cykel- eller vattenleder. Ett introduktionsmöte och ett möte för erfarenhetsutbyte, där samtliga projekt deltog, hölls under hösten.

Kopplat till satsningarna på destinations- och produktutveckling genomförde vi fördjupade analyser av hållbarhetsinsatser och kartlade olika kvalitets- och märkningssystem inom hållbar turism. Resultaten presenteras i rapporten *Hållbar turism – kartläggning av certifieringar och verktyg för hållbarhet och kvalitet*. Utvärderingen av hållbarhetsinsatserna visade att insatserna svarade mot identifierade behov hos destinationerna och att företagen har ökat sitt hållbarhetsarbete, men den visade även att liknande insatser i framtiden bör ha tydligare styrning, syfte och mål för att få ännu högre verkningsgrad. Kartläggningen visade att det finns över 35 internationella och svenska hållbarhetscertifieringar och verktyg för destinationer och turistföretag i Sverige, och därför är det viktigt att sprida kunskap om dem. En rekommendation är att bygga upp kunskap och förtydliga målbilden för destinationer och företag om social hållbarhet.

Kartläggningar och myndighetsamverkan

Besöksnäringens myndighetsgrupp koordinerar 13 myndigheter och statliga bolag. Under 2016 genomförde man tre möten och tog fram kommunikationsmaterial som beskriver gemensamma prioriteringar och projekt. Ett av dessa projekt ledde till Tillväxtverkets rapport om besöksnäringens samlade kompetensbehov som publicerades i juni. Studien analyserade särskilt besöksnäringstäta regioner med prägel av landsbygdsturism, och presenterade den övergripande slutsatsen att mindre företag behöver kompetens inom bland annat digitala verktyg, styrning och ledarskap medan större företags huvudutmaning är att rekrytera och behålla arbetskraft.

Baserat på regleringsbrevet genomförde vi även nationella kartläggningar av destinationsorganisationer respektive utbildningar inom turism. Arbetet fördjupades med en särskild analys av kompetensbehoven för natur-

turismföretag. Den visar att digitalisering, språk, värdskap, internationalisering och kvalitetssäkring av produkter och verksamheter är områden som behöver utvecklas.

Inom natur- och landsbygdsturism deltog Tillväxtverket bland annat i Landsbygdsnätverkets naturturismgrupp, som medarrangör av Naturvårdsverkets årliga Tankesmedja för friluftsliv och som talare vid den nationella Leaderträffen i Varberg. Vi tog även beslut om ett projektstöd till Svenska Ekoturismföreningen för att utveckla en naturturismstrategi.

I samarbete med Trafikverket, flera universitet och ett teknikkonsultföretag genomförde vi en förstudie i syfte att utveckla metoder för att fånga turismens samhällsekonomiska effekter i transportinfrastrukturplanering. Ett par av flera viktiga slutsatser är att de planeringsmodeller som Trafikverket idag använder inte omfattar utländska besökare, och att det idag saknas modeller för att räkna på destinationers attraktivitet i ett trafikplaneringsperspektiv. Förstudien ger en rad förslag till fortsatt arbete.

Kunskap för bättre beslutsunderlag

En av våra viktigaste insatser för att främja turismföretagande och entreprenörskap är att bidra med relevanta beslutsunderlag och marknadsfakta i form av turismstatistik och undersökningar.

Tillväxtverket har ett särskilt ansvar för den officiella inkvarteringsstatistiken. Statistiken levereras varje månad till de boendeanläggningar som rapporterar data, men finns också tillgänglig i en öppen statistikdatabas. Vi publicerar även års- och säsongsvisa sammanställningar som är baserade på inkvarteringsstatistiken.

Varje år sammanställer vi viktiga data om turismen i Sverige i publikationen Fakta om svensk turism. Den innehåller bland annat information om den inhemska och den inkommande turismen i Sverige och presenteras i slutet av juni varje år, så även 2016. Under 2016 rapporterade vi som vanligt även statistik till EU (Eurostat), United Nations World Tourism Organisation (UNWTO) och OECD.

| LÄS MER: Fakta om svensk turism 2015. Info 0651.

Nationell samverkan och Stora Turismpriset

Tillväxtverkets generaldirektör Gunilla Nordlöf deltog vid de två möten som arrangerades i Näringsdepartementets nybildade Dialogforum för besöksnäringen. Vid det inledande mötet presenterade hon en nulägesanalys.

Under året avslutade vi den besöksnäringsturné som startade 2015 i samarbete mellan Arena för Tillväxt, Svensk Turism, Visita, Svensk Handel, Visit Sweden och regionala turistorganisationer. Turnén och de dialoger som fördes beskrevs i en folder.

Den 11 maj genomförde vi ett dialogmöte på Tillväxtverket med det regionala turismnätverket. Mötet var konstruktivt och en slutsats var att de regionala turistorganisationerna vill utveckla och fördjupa samarbetet med oss.

Svensk Turism påbörjade studien *Framtidens besöksnäring – förutsättningar för en ny strategisk position* i samarbete med bland annat Tillväxtverket och VisitSweden. I fem seminarier delade ledande aktörer inom digitalisering, delningsekonomi, hållbara transporter, kreativa näringar och finansiering, sina framtidsanalyser följt av diskussion med besöksnäringens företrädare om vad näringen kan lära och hur den påverkas. En tidig slutsats är att digitaliseringen är grunden för flera av de pågående förändringarna. Baserat på genomförda diskussioner bedömer Tillväxtverket att digital omognad kan riskera att bli en hämsko för besöksnäringens fortsatta utveckling.

I samband med Stora Tillväxtdagen arrangerade vi tillsammans med Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism, under ledning av stiftelsens ordförande landshövding Cecilia Schelin Seidegård, en prisceremoni för Stora Turismpriiset 2016. Vinnare blev Gotlands museum och närings- och innovationsminister Mikael Damberg delade ut priset på 100 000 kronor.

Den 7 december arrangerade SKL i samarbete med Tillväxtverket konferensen *Besöksnäring på agendan – nationell dialog om samhällets roll för utveckling*.

Kulturella och kreativa näringar

För att stärka företagens utveckling utlyste Tillväxtverket medel till kunskaps- och nätverksprojekt som drivs av branschorganisationer. De projekt som startades ska ge företag i hela landet nya möjligheter inom digitala marknader, grön omställning, affärsplanering och internationalisering.

Vi erbjöd tillsammans med Statens Kulturråd exportstöd för professionella agenter, gallerier, förlag och liknande; det vill säga mellanled för kulturexport. Det strategiska syftet var att indirekt koppla samman andra enskilda mikroföretag i Sverige med marknader utomlands. Under 2016 inkom sammanlagt 124 ansökningar (om totalt 7,1 miljoner kronor), varav 48 beviljades stöd. Vi bedömer att insatsen varit mycket välriktad och behovet av insatsen stort.

Många regioner prioriterade under 2016 detta näringsområde högt, både för att stärka sina företag och för att locka internationella investeringar, talanger, invånare samt besökare. Tillväxtverket stöttade exempelvis nätverksprojektet *Southern Sweden Creatives*. Projektet gav företag inom digital rörlig bild och design chans till strategisk närvaro på South by Southwest (SXSW), Möbelmässan i Milano och Filmfestivalen i Cannes. Man byggde även lärande i ett nationellt kunskapsforum för främjande aktörer.

Vi genomförde en nationell-regional konferens om kulturexport och internationell kulturturism till landsbygd ihop med Regionförbundet i Kalmar län. Totalt 47 procent av deltagarna från hela landet tyckte konferensen var mycket bra och 48 procent tyckte att den var bra. Kontaktskapande och kunskap framhölls som de främsta vinsterna, vilket var helt i linje med syftet.

Tillväxtverket utlyste medel till regionala kunskaps- och nätverksstärkande projekt. De projekt som startades i Norrbotten, Jämtland, Jönköpings län samt Skåne och Blekinge syftade till att höja kunskapen hos tjänstemän i kommuner om kulturella och kreativa företag samt om den

betydelse kulturdriven tillväxt och digitalt distansarbete har för lokal attraktionskraft. Samtidigt stärks berörda regioners strategiska planering och nätverk för områdets utveckling.

Tillväxtverket förde fram fakta om företagens behov av stärkt offentlig utveckling rörande regelverk kring upphovsrätt och immateriella tillgångar i digital form. Detta gjorde vi bland annat i remissvar och i seminarier som arrangerades av Patent- och registreringsverket.

Vi genomförde ett internationellt konvent för att både stärka företags förutsättningar och stimulera grön tillväxt. Företrädare för 25 länder samt Sveriges närings- och innovationsminister deltog i *Creative Powers for Europe* som arrangerades av Tillväxtverket, Kulturrådet och Region Skåne. Syftet var att diskutera hur förutsättningarna för kulturellt och kreativt värdeskapande kan stärkas, då detta ofta leder till utveckling och innovativa lösningar för att möta samhällsutmaningar både direkt och indirekt. Kreatörers talanger stimulerar hållbara processer kring exempelvis hälsovård, stadsutveckling och innehåll för digital teknik.

Samlad bedömning av insatser inom turism samt kulturella och kreativa näringar i alla delar av landet inklusive landsbygdsområden

1.4

Tillväxtverkets insatser skiljer sig mellan de två områdena turism samt kulturella och kreativa näringar. Sektorerna har olika näringsmässiga förutsättningar samt skilda strukturer och de politiska ramarna samt styrningen av statligt främjande kring områdena skiljer sig åt.

Sammantaget bedömer Tillväxtverket att insatserna inom såväl turism som kulturella och kreativa näringar under året hade en god spridning över landet samt var väl sammansatta för att möta olika behov och utmaningar. Vi har också identifierat behoven och utmaningarna inom kulturella och kreativa näringar, medan behov och utmaningar inom turism även har definierats av riksdag och regering. Insatsernas sammantagna syfte var att påverka strukturer och ramverk och att ta vara på lokala och företagsnära drivkrafter.

De övergripande strategiska insatserna genomfördes i samarbete med bland annat myndigheter, statliga bolag och branschorganisationer. De regionala och företagsnära insatserna styrde vi genom främst utlysningar utifrån strategiska vägval och tidigare inhämtad kunskap, medan genomförandet sker utifrån specifika regionala och företagsnära behov och drivkrafter.

Internationalisering, hållbarhet, digitalisering, professionalisering och förenkling var viktiga utgångspunkter för arbetet. Genom tydligt fokus på ökad internationalisering och grön tillväxt drev insatser och projekt regioners och företags konkurrenskraft framåt, om än ibland med små steg i ett långsiktigt arbete. Inom såväl kulturella och kreativa näringar som besöksnäring genomförde vi flera projekt som påtagligt bidrog till förbättrade samverkansstrukturer på nationell nivå.

Landsbygdsfrågorna aktualiserades i merparten av de insatser som genomfördes eftersom spridningen över landet var stor. Dessutom gick många insatser ut på att utveckla små företag och samverkansstrukturer

med landsbygdsproblematik i form av bristande tillgänglighet, kompetensluckor, mycket små kluster och stora säsongsvariationer. Vi såg även att lokaliseringen på landsbygd är en stor tillgång för både kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen. Tack vare digitaliseringen kan kreatörer arbeta i den miljö där de får sin inspiration, och turister söker upplevelser i natur- och kulturmiljöer där landsbygden har unika förutsättningar.

Utgångspunkter, resurser och kompetens varierar i olika regioner och hos olika typer av företag och organisationer. Med anledning av dessa faktorer bedömer vi att det finns en stor variation i resultaten och möjligheten att nå uppsatta mål i projekt och insatser.

Smart industri – Goda exempel och kompetensförsörjning

Sedan maj 2016 arbetar Tillväxtverket med att involvera regionerna i arbetet med nyindustrialisering, se sida 73. Under hösten fick vi fyra nya uppdrag utifrån regeringens nyindustrialiseringsstrategi *Smart industri*. Det övergripande syftet med uppdragen är att insatser under 2016 – 2019 ska bidra till stärkt omställningsförmåga och ökad konkurrenskraft i små och medelstora industriföretag samt tjänstenära industriföretag. Detta ska uppnås genom att främja digitalisering, strategisk kompetensförsörjning och hållbar produktion. Under året genomfördes rundabordsamtal med regionalt utvecklingsansvariga aktörer samt med industrins företrädare för att förankra genomförandet.

Ett av uppdragen handlar om att lyfta fram goda exempel (totalt 6 miljoner kronor) för att synliggöra framgångsrika företag som är skickliga på industriell utveckling för att ge inspiration och lärande. Övriga tre uppdrag rör digitalisering i små industriföretag och är en fortsättning på Digifyft (totalt 78 miljoner kronor) och industriföretagens kompetensförsörjning. Läs mer om Digifyft på sida 28. De gäller dels att kartlägga och validera kompetens för att underlätta och driva på små och medelstora industriföretags arbete med strategisk kompetensförsörjning (totalt 9 miljoner kronor), dels att göra insatser för ökad samverkan mellan skola och industri för att öka ungas kunskap och intresse för yrken och arbetsgivare inom industrin med arbetskraftsbrist (totalt 9 miljoner kronor).

”... lyfta fram goda exempel för att synliggöra framgångsrika företag ...”

Glasriket

Tillväxtverket ska enligt regeringsuppdrag bistå länsstyrelserna i Kalmar respektive Kronobergs län i deras arbete för industriell utveckling och stärkt besöksnäring i Glasriket.

Under 2016 genomfördes en halvtidsutvärdering av Tillväxtverkets arbete med Glasrikeuppdraget. Utvärderingen, som täcker perioden 2012-juni 2016, visar bland annat att vi har:

- fyllt en viktig funktion som regional intermediär
- underlättat samarbeten och bidragit med kontaktvägar till nationella myndigheter och aktörer
- bidragit till förbättrat kommunalt självförtroende, positiva attityder till Tillväxtverket, aktivering och mobilisering av kommunala aktörer samt projekt- och idégenerering

Utvärderingen visar även att det saknades en övergripande strategisk analys och plan för hur Tillväxtverkets olika satsningar gemensamt ska bidra till regional utveckling och strukturomvandling.

En satsning som genomfördes inom ramen för Glasrikeuppdraget är företagsstödet *Glasrikesmiljonen*. Det är ett samverkansprojekt mellan Tillväxtverket och Regionförbunden i Kalmar och Kronobergs län samt Länsstyrelsen i Kronobergs län för att skapa bättre förutsättningar för tillväxt i Glasriket. Under 2016 har fem företag fått ta del av stödet, där Tillväxtverket har stått för hälften av finansieringen med 2,5 miljoner kronor.

Bedömning

Tillväxtverket bedömer att verksamhetsårets insatser inom målområdet "Företagens konkurrenskraft" i viss mån redan bidragit till, men framförallt på sikt kommer att leda till hållbar tillväxt och stärkt konkurrenskraft i de svenska företagen. Det är inte ovanligt att effekterna på en sådan hög målnivå uppstår en viss tid efter insatsen, men bedömningen bygger på att vi har väl inarbetade processer för att säkerställa relevanta och genomförbara insatser, liksom processer för ett systematiskt uppföljningsarbete. Detta uppföljningsarbete utgår från de uppföljningsplaner som slås fast i samband med att de olika insatserna tas fram.

Trots höga ambitioner och ett systematiskt planerings- och uppföljningsarbete finns emellertid aldrig några garantier för att förväntade resultat blir uppnådda. Förutsättningarna för en insats kan förändras under genomförandets gång, de analyser som låg som grund för insatsen kan visa sig ha varit ofullständiga, förseningar kan uppstå etc. En sammanställning av Tillväxtverkets resultatinformation visar emellertid att resultaten är goda, men att inte alla insatser fullt ut har infriat de förväntade resultaten.

Insatserna har bidragit till att redan verksamma företag blivit vidareutvecklade och att nya företag startats. De redan verksamma företagen har bland annat fått ökad tillgång till nätverk, mer kunskap, nya strategier, ökad kompetens, stärkt självförtroende, nya investeringar och förhöjd kapacitet för idégenerering. Nedan finns några exempel på de resultat som vi bidragit till för att stärka den svenska konkurrenskraften, uppdelade per verksamhetsområde.

De 14 olika insatserna inom verksamhetsområdet *affärsutveckling* bidrog till internationaliseringsstrategier, projektanställningar, mer aktiva styrelser, stärkt produktionskompetens, ökad digitaliseringsmognad samt nya affärskontakter, affärsuppbyggnader, marknadsmöjligheter och investeringar.

Företagsstöden inom verksamhetsområdet *transportbidrag* ska kompensera för kostnadsnackdelar på grund av långa avstånd, och att stimulera till förhöjd förädlingsgrad. En majoritet av stödföretagen, 78 procent, uppgav under 2016 att de ser transportbidraget som en stimulans till vidareförädling.

Inom verksamhetsområdet *kapitalförsörjning* visar en utvärdering att den stödda Företagsjouren starkt bidrog till att rädda både företag och arbetstillfällen. En annan utvärdering inom verksamhetsområdet visar att Tillväxtverkets program för leverantörsföretagen inom fordonsindustrin bidrog till att stärka företagens förmåga att nå ut på marknader med sina produkter.

En bedömning av våra insatser inom verksamhetsområdet *näringslivets kompetensförsörjning* visar att unga entreprenörer har fått mer kunskap om företagande och att regionalt utvecklingsansvariga aktörer har utarbetat utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser. Inom universitet- och högskolevärlden fick flertalet lärosäten större nätverk för att främja entreprenöriell kultur, och de fick även tillgång till fler praktiska exempel på hur man kan arbeta med entreprenörskap i högre utbildning. En sammanställning visar att olika insatser inom verksamhetsområdet bidrog till att

868 nya företag startade. Detta motsvarar dock bara 63 procent av det uppsatta målet på 1 375 företag.

Tillväxtverkets insatser för att främja ett *öppet näringsliv* resulterade i att stärka kunskaper för att tillvarata utrikesföddas kompetenser och att nya kooperativa företag startade.

Inom verksamhetsområdet *närings i förändring*, som främst arbetar inom turism och kulturella kreativa näringar, blev samverkansstrukturer på nationell nivå förbättrade och kunskaper hos målgrupperna stärkta. En utvärdering av Tillväxtverkets insatser för att främja hållbarhet visar att företagen ökat sina hållbarhetsarbeten. En halvtidsutvärdering av det så kallade Glasrikeuppdraget visar att insatsen underlättat samarbeten med nationella myndigheter och aktörer, förbättrat kommunalt självförtroende, bidragit till aktivering och mobilisering av kommunala aktörer, samt bidragit till projekt- och idégenerering.

Företagens förutsättningar

Tillväxtverkets verksamhet ska bidra till enklare och mer attraktiva förutsättningar för företagande och entreprenörskap

Bakgrund

Med ett långsiktigt fokus på näringslivets förutsättningar bidrar Tillväxtverket till att företagens villkor blir enklare och mer attraktiva. Utgångspunkten är att ändamålsenliga regler och effektiva myndigheter gör det möjligt för företag att ägna tid och resurser åt att utveckla verksamheten och bidra till arbetstillfällena och tillväxt. Genom att identifiera hinder, samordna och stötta nyckelaktörer att utveckla offentlig service för företag och skapa ingångar till offentligt främjande underlättas och uppmuntras företagande.

Förenkling och tydlighet viktigast för små och medelstora företag

Ramvillkoren för företagande har stor betydelse, det vill säga lagar, regler och tillämpning samt transparenta och tillgängliga system. Framför allt gynnas små och medelstora företag av tydlig och förutsägbar regelgivning och god tillgänglighet till information om regelverk och offentligt stöd och främjande. Transparens, tydliga regelverk och förutsägbarhet minskar riskerna för godtycklighet och korruption och stärker incitamenten att starta och driva företag.

Det finns många i Sverige som kan tänka sig att starta företag, men intresset har avtagit. Regelkrångel är ett av de främsta upplevda hindren, i högre grad bland de som redan är företagare. Företagare med utländsk bakgrund ser rent allmänt större hinder än företagare med svensk bakgrund för att starta och driva företag.

Tillväxtverket har konstaterat att de medelstora företagen berörs av betydligt fler regler än de mindre företagen eftersom de har fler anställda, men att de till skillnad mot de stora företagen inte har lika stora administrativa och juridiska resurser för att hantera regelmängden.

Sverige i ett internationellt perspektiv

I Världsbankens rapport Ease of Doing Business 2017 ligger svenskt företagsklimat väl till på plats 9 av 189 länder. Undersökningen fokuserar på det som direkt påverkar företagande, till exempel regelverk, tillståndsgivning och kreditgivning till företag. Det framgår exempelvis att processen att starta företag har blivit enklare under de senaste åren.

Rankning enligt Ease of Doing Business

Nya Zeeland	1
Singapore	2
Danmark	3
Hongkong	4
Sydkorea	5
Norge	6
Storbritannien	7
USA	8
Sverige	9
Makedonien, FYR	10

Källa: Världsbanken (2016) Doing Business 2017: Measuring Regulatory Quality and Efficiency.

Det som främst drar ner Sveriges position är regelverken som omger lån och kreditgivning. I slutbetänkandet från Entreprenörskapskommittén hösten 2016 rekommenderas också att finna sätt att minska kostnaderna i samband med rekonstruktion.

Ett mer tillgängligt offentligt främjandesystem

Statskontoret har visat att det statliga främjandet av internationalisering är svårt att överblicka, vilket innebär risk för överlappningar och suboptimering. Därför arbetade vi under 2016 för att skapa en väg in till information om det offentliga stödet, och vi har bland annat byggt ut webbplatsen verksamt.se med fokus på utrikeshandel och etableringen av regionala exportcentrum i sex län. Båda insatserna gör det lättare för företagen att hitta till rätt offentligt stöd. Utgångspunkten är företagens behov av tillgänglighet, effektivitet och förutsägbarhet.

Tillväxtverkets nätverk och kunskap bidrar till samordning och utveckling för att företag ska möta likvärdig offentlig service i hela landet. Det finns fortfarande skillnader, men utvecklingen går åt rätt håll i form av kortare handläggningstider, servicegarantier och digitalisering som förbättrar förutsättningarna och företagsklimatet. Förenklingar på kommunal nivå har också visat att förenklingsarbetet ska ses i ett helhetsperspektiv och involvera hela regelgivningskedjan.

Genomförande

Förenkling för företag

Sverige behöver fler företag som vill, kan och vågar växa. Två viktiga pusselbitar för att nå dit är ändamålsenliga regler och effektiva myndigheter som ger god service till företag. När det är enkelt att driva och utveckla företag kan fler företag växa och anställa, något som bidrar till ökad tillväxt och ökad välfärd.

Åtterrporteringskrav 2.1

Tillväxtverket ska redovisa de insatser som myndigheten har genomfört med syfte att nå regeringens mål för förenklingsarbetet.

2.1

Tillväxtverkets arbete ska bidra till regeringens fyra mål för förenklingsarbetet:

- Regler ska främja företagens tillväxt
- Kostnader till följd av regler ska minska
- Handläggningstider ska kortas
- Det ska bli enklare att lämna uppgifter.

I det arbetet utgår Tillväxtverket från företagens behov och bistår med kunskap, nätverk, finansiering, utbildningar och verktyg. Arbetet med målen presenteras närmare nedan.

Regler ska främja företagens tillväxt

Tillväxtverket har i uppgift att arbeta med metodutveckling, rådgivning och utbildning till myndigheter i samband med konsekvensutredningar vid regelgivning.

Under 2016 deltog vi i Regeringskansliets kommittéutbildning som ger stöd till kommittéer och utredningar. Vi medverkade i utbildningen och berättade om konsekvensutredningsarbetet vid sex tillfällen med sammanlagt 96 deltagare. Utvärderingar visar att 82 procent av de svarande var nöjda med Tillväxtverkets utbildningspass.

Vi gav även stöd i enskilda ärenden till 24 departement, kommittéer och myndigheter. till exempel stöd för att uppfylla kraven enligt konsekvensutredningsförordningen. Regelrådet bedömde att samtliga konsekvensutredningar uppfyllde kraven i konsekvensutredningsförordningen, sett till de regelarbeten som fick stöd från Tillväxtverket och där Regelrådet också yttrade sig under året.

Tillväxtverket levererade under året metoden *Smart start*. Med den ska regelgivare som föreslår nya eller ändrade regler samtidigt kunna bestämma omfattningen på den konsekvensutredning som görs. Syftet med metoden är ett effektivare konsekvensutredningsarbete som bidrar till konsekvensutredningar av högre kvalitet.

Vi utvecklade även ett metodstöd för regelgivare i deras arbete med att följa upp och utvärdera regler. Vägledningen ska ge regelgivare ökad kunskap om varför och när man ska göra en uppföljning, vad uppföljningen

”... 82 procent av de svarande var nöjda med Tillväxtverkets utbildningspass.”

ska innehålla samt metoder som kan underlätta uppföljningsarbetet. Vägledningen ska också bidra till en bättre helhetsbild av arbetet med uppföljning som en integrerad del av föreskriftsarbetet.

Tillväxtverket ansvarar även för att ge stöd till Regelrådet, vilket redovisas i Regelrådets årsrapport.

Under 2016 fortsatte Förenklingsresan där Tillväxtverket tillsammans med Jordbruksverket och Livsmedelsverket träffade företag i livsmedelsindustrin för att förstå hur vi på myndigheterna tillsammans kan förenkla och förbättra företagarnas vardag och hur vi på bästa sätt kan bidra till utveckling, tillväxt och export. Därefter tog myndigheterna gemensamt fram en handlingsplan med 31 åtgärder som ska genomföras och följas under 2017.

För att driva på och stödja myndigheterna i deras förenklingsarbete tog Tillväxtverket fram publikationen *Förenkla för företag - Kunskap och inspiration för dig som arbetar på statlig myndighet*. Statistik visar att publikationen laddades ned 155 gånger under året och den förväntade effekten är att publikationen ska bidra till ett bättre förenklingsarbete på statliga myndigheter.

Ett av våra uppdrag gäller att merparten av fakturor och kvitton till konsumenter, företag och organisationer inom Sverige ska hanteras och dokumenteras elektroniskt. Vår uppgift är att analysera möjligheterna att uppnå detta, med reglering eller andra åtgärder. Under året gjorde vi en delrapportering med probleminventering och bakgrundsinformation till regeringen.

Tillväxtverket deltog i REFIT Platform som under året presenterade 22 förbättringsförslag för EU-kommissionen. Förslagen syftar till att minska administrativa bördor samt de regelbördor som uppkommer ur EU-rätten. På det sättet ska företag i Europa få bättre förutsättningar skapas för att växa och utvecklas.

Kostnader till följd av regler ska minska

Tillväxtverkets arbete på regelkostnadsområdet tar avstamp i regeringens mål om att företagens regelkostnader ska minska. För att främja detta mål måste först eventuella regelkostnader identifieras. Sedan 2014 arbetar vi därför på regeringens uppdrag med att följa hur företagens administrativa kostnader påverkas till följd av nya eller ändrade regler. Under 2016 redovisade vi även uppdraget att ta fram ett arbetssätt för att följa andra kostnader än administrativa. Efter metodutveckling som inleddes under 2015 utvidgades arbetet med att följa företagens administrativa kostnader till att även omfatta påtagliga effekter på företagens andra, indirekta kostnader.

Till andra, indirekta kostnader, räknas också påverkan på konkurrenskraften. Inom detta område påbörjade Tillväxtverket arbetet med att fram en kvantitativ metod för att bedöma eventuella effekter på konkurrenskraften. Denna metod uppmärksammar om regeln inverkar på antalet företag på marknaden, om förmågan eller incitamenten att konkurrera berörs eller om konsumenternas val eller informationsmöjligheter påverkas.

Vi lämnade under året även en delrapport till regeringen som visar en svag nedgång i företagens administrativa kostnader till följd av regeländringar för år 2015. Den samlade bilden av resultaten för åren 2013 till och med 2015 visar dock en ökning av de administrativa kostnaderna.

Tillväxtverket började under året kommunicera vårt resultat med att synliggöra regelkostnader. Detta gjorde vi bland annat genom att ordna ett seminarium och publicering på webben.

Handläggningstider ska kortas

Tillväxtverket utvecklade under året insatsen Smidigare – digital förenkling med syftet att förenkla kommunikationen mellan företag och kommunen och minska företagens handläggningstider. Via Tillväxtskapande samhällsplanering beviljade vi delfinansiering om ca 2,6 miljoner kronor till sex kommuner för att de ska komma längre i att digitalisera kontakten med företagen. Insatsen är en del av regeringens satsning *Digitalt först* och SKLs program *Serverat*. Den förväntade effekten av satsningen är att underlätta företagets myndighetskontakter genom att minska handläggningstiderna och således stärka företagets konkurrenskraft.

Totalt 19 myndigheter har i uppdrag att följa upp och arbeta för kortare handläggningstider, för att fler företagare ska vara nöjda med sina kontakter med myndigheterna och för att få ett mer systematiskt samråd med företagare. Under året sammanställde Tillväxtverket resultaten för de 19 myndigheternas arbete 2015 i en delrapport till regeringen. Rapporten visar en positiv utveckling mot kortare handläggningstider jämfört med föregående år.

Det ska bli enklare att lämna uppgifter

Tillväxtverket och Näringsdepartementet anordnade under året heldagskonferensen Förenklingsforum med temat *Digitalisering – en möjlighet att förenkla för företagen*. Totalt 150 personer deltog och utvärderingen visade att 72 procent av de svarande tyckte att konferensen gav dem inspiration och ny kunskap av nytta för fortsatt arbete. En majoritet av de svarande, 53 procent, ansåg också att konferensen gav dem nya kontakter som de kommer att ha användning av i sitt arbete.

Tillväxtverket förvaltade också uppgiftskravsregistret. Genom uppgiftskravsregistret ska myndigheterna kunna hitta möjligheter att samordna sina uppgiftskrav och insamling av uppgifter från företag. På så vis ska myndigheterna kunna hämta vissa uppgifter från varandra istället för att samla in dem från företagen. Det leder i sin tur till att kraven på företagen om att lämna in uppgifter till myndigheterna minskar. Under 2016 påbörjade vi arbetet med att utveckla användargränssnittet så att administrationen av uppgiftskrav kan effektiviseras och bättre möta behov från satsningar som *Serverat*.

Tillväxtverket gjorde även en behovsanalys av hur uppgiftslämnandet för café- och restaurangföretagare kan minskas och förenklas. Arbetet fortsatte med en analys som fokuserar på ombud samt behoven inom besöksnäringen. Syftet med behovsanalyserna är att få ökad förståelse för företagares upplevelser och attityder samt deras behov av stöd kopplat till uppgiftslämnande.

Under 2016 levererade vi en delrapport för uppdraget kring digitalisering av företagens fakturor och kvitton.

Information och tjänster

Åtterrporteringskrav 2.2

Vilka insatser myndigheten har genomfört i syfte att utveckla och samlat erbjuda myndighetsinformation och tjänster anpassade utifrån företagares processer, till exempel via webbportalen verksamt.se, samt bedömning av resultatet av dessa insatser.

2.2

Verksamt.se har haft en mycket positiv utveckling 2016 där både kännedomen om webbplatsen och användningen ökat. Företagarna visar också i undersökningar att de är nöjda med webbplatsen, målet att 75% ska uppleva att verksamt.se gör det enklare att starta och driva företag uppnåddes med god marginal.

Inom programmet Serverat har vi tagit ett första viktigt steg med att förenkla för restaurangföretagare genom en checklista på verksamt.se där företagaren utifrån sina specifika förutsättningar kan se vilka statliga och kommunala tillstånd som gäller. Vid en enkätundersökning ansåg 80% av användarna att checklistan var användbar eller mycket användbar.

Starta företag-dagarna fortsätter att vara mycket uppskattade. Av de 3000 blivande företagare som besökte Starta företag-dagarna under året instämde 99% helt eller delvis i påståendet "Jag vet hur jag ska gå vidare med min företagsstart", vilket är ett av huvudsyftena med informationsinsatsen.

Verksamt.se – resultat, kännedom och användning

På webbplatsen verksamt.se finns service och information från ett flertal myndigheter, allt för att göra det enklare att starta och driva företag. Webbplatsen är ett exempel på hur digitalisering kan förenkla för företagen, i linje med regeringens strategi för digitalisering och förenkling.

Verksamt.se drivs av Tillväxtverket tillsammans med Bolagsverket och Skatteverket, och ingår i myndighetssamarbetet Starta och driva företag. Arbetet drivs utifrån företagarnas behov.

Verksamt.se ska bidra till att göra det enklare att starta och driva företag och målet är att 75 procent av besökarna ska tycka att verksamt.se är användbar utifrån deras behov. Målet följdes upp via en webbenkät (WSI-undersökning). De procenttal som anges nedan är den andel som svarade 4–5 på en 5-gradig skala.

- Av de som uppgav att de ska starta företag ansåg 87 procent att verksamt.se gör det enklare att starta och driva företag.
- Av de som uppgav att de driver företag ansåg 81 procent att verksamt.se gör det enklare att starta och driva företag.

Entreprenörskapsbarometern är en attitydundersökning om inställningen till att starta och driva företag, och 2016 års undersökning visar att hälften av de som är företagare känner till verksamt.se, jämfört med drygt var fjärde person som kan tänka sig att bli företagare. Unga företagare har en

PRESTATION

"Tydlig och lättförståelig information. Detta är tveklöst den bästa sidan för oss företagare som behöver korrekta svar. Tack!"

Feedback från användare av verksamt.se

väsentligt större kännedom om webbplatsen än äldre, 77 procent känner till verksamt.se i åldersgruppen 18-30 år, jämfört med 40 procent i åldersgruppen 56-70 år.

Nyttan med verksamt.se kan antas öka i takt med användningen av webbplatsen. År 2016 hade webbplatsen 2,3 miljoner användare och 4,5 miljoner besök, vilket var en ökning med 27 respektive 17 procent jämfört med 2015. Antalet inloggningar med e-legitimation ökade till 1,6 miljoner jämfört med 1,3 miljoner året innan.

På verksamt.se finns e-tjänster för att göra en affärsplan och registrera eller göra ändring i företag. Sammanlagt 324 000 elektroniska ansökningar och registreringar för att nyregistrera och göra ändringar i företag gjordes under 2016 hos Skatteverket och Bolagsverket, och 28 900 nya affärsplaner skapades.

Verksamt.se/utland

Tillväxtverket fick 2016 i uppdrag att utveckla verksamt.se med information om export- och internationalisering. Beslutet bottnade i regeringens exportstrategi med syftet att öka kännedomen om det befintliga export- och internationaliseringsstödet främst bland små och medelstora företag.

Vi började med att djupintervjua 18 företagare runt om i Sverige för att kunna ta fram relevant information och användbara tjänster, och möta företagarens behov under hela internationaliseringsprocessen. Utifrån de insikterna tog vi sedan fram webbtjänster och information. Intervjuerna kompletterades även med användartester och utifrån dessa justerades informationen och tjänsterna.

Innehållet på verksamt.se/utland publicerades 5 oktober 2016 och omfattar alla de steg som en internationaliseringsprocess kan bestå av, från marknad och etablering, till handel, skatt och tull, finansiering, transport, patent, personal, avtal och juridik.

Utöver det faktabaserade materialet producerade vi också sju inspirations- och expertfilmer där företagare och experter delar med sig av sina erfarenheter av att göra affärer med andra länder. Vi utvecklade även tre nya tjänster för att underlätta för företagen att sortera informationen:

- *Checklista för tull- och skattefrågor:* genom att svara på ett antal frågor får företagaren information som är viktig att känna till inför en export- eller importsatsning.
- *Rådgivning nära dig:* är en funktion som hjälper företagare att hitta regionala rådgivare som erbjuder kostnadsfritt stöd.
- *Få koll på olika marknader:* är en karttjänst som ger företagare överblick över exempelvis handelshinder och affärskulturer i olika länder.

Informationen på verksamt.se/utland utvecklas eller bearbetas av Tillväxtverket och faktagranskas av de myndigheter och organisationer som bäst kan frågan. Vi vill säkerställa att produktion, innehållsutveckling och kommunikation är gemensam även i fortsättningen, och därför initierade vi ett redaktionsråd med representanter från berörda myndigheter och organisationer.

”..2016 var antalet användare 2,3 miljoner...”

Webbsidorna på verksamt.se/utland hade totalt 65 500 sidvisningar till och med december 2016. Flest hade startsidan med 18 600 sidvisningar. Funktionen *Rådgivning nära dig* hade näst flest, 8 000 sidvisningar.

Verksamt.se/region

Under året lanserades sammanlagt nio nya regionsidor på verksamt.se. Där finns information och tjänster som är kopplade till den hjälp företagare kan få på regional nivå. För sex regioner finns även regionala exportcentrum för att hjälpa företagare som vill göra affärer med andra länder. Arbetet ökar kännedomen och synliggör resurserna som finns i det offentliga främjandesystemet i Sverige.

Serverat

Genom digitala lösningar blir det enklare att starta och driva företag, samtidigt som kommunernas och myndigheternas arbete effektiviseras. Företagens uppgiftslämnande kan också minskas och förenklas. Tillsammans med SKL, Bolagsverket och pilotkommuner, driver Tillväxtverket programmet Serverat för att utveckla dessa digitala lösningar. Bakom programmet finns en överenskommelse mellan regeringen och SKL.

Fokus för Serverat är restaurangbranschen som är en av de mest komplexa och tillståndstygda. Arbetet genomförs som en pilot som ska vara möjlig att skala upp till fler branscher och företag.

På verksamt.se finns sedan den 25 maj 2016 en guide där restaurangföretagare kan skapa en checklista utifrån sina specifika förutsättningar och se vilka statliga och kommunala tillstånd som gäller. Guiden och checklistan är utvecklad av Tillväxtverket och Bolagsverket i nära dialog med kommuner. Företagaren ska senare kopplas vidare till e-tjänster hos respektive myndighet och kommun – den delen av lösningen utvecklas under 2017.

Det är också möjligt för ett företag att logga in på Mina sidor på verksamt.se för att vilka uppgifter som finns registrerade hos myndigheter och vid behov ändra några av de vanligaste grunduppgifterna. Dessa uppgifter ska framöver kunna förifyllas i de e-tjänster som företagaren kopplas till via checklistan.

Guiden för att starta restaurang på verksamt.se hade till och med december 2016 knappt 27 000 besökare, varav 5 600 skapade en checklista. Under hösten gjordes en enkät för att följa upp vad användarna tyckte om tjänsten. 80 procent av de som svarade ansåg att checklistan var användbar eller mycket användbar.

Som grund för fortsatt utveckling för att förenkla för företagen inom det här området har Tillväxtverket under 2016 genomfört tre behovsanalyser; driva restaurang, starta och driva företag inom besöksnäringen, sköta sina myndighets- och kommunkontakter via ombud.

Kontaktpunkten

Tillväxtverket har i uppdrag att förvalta och utveckla den svenska elektroniska kontaktpunkten enligt EU:s tjänstedirektiv, och detta gör vi inom ramen för verksamt.se. Under 2016 fick vi i uppdrag av regeringen att ta

fram en tjänst för Yrkeskvalifikationsdirektivet, som även den skulle inrymmas i kontaktpunkten på verksamt.se.

Yrkeskvalifikationsdirektivet är ett EU-direktiv som syftar till att göra det enklare för EU-medborgare att få sina yrkeskvalifikationer validerade. Målet är att man snabbt ska kunna börja arbeta i ett annat EU-land. Sedan juni 2016 finns information och ansökningsuppgifter i söktjänsten *Lämna uppgifter och sök tillstånd* på verksamt.se till de cirka 70 yrken som direktivet berör.

Tjänstedirektivet ska förenkla för tjänsteföretag från EU och EES att etablera verksamhet och sälja sina tjänster i Sverige. I söktjänsten *Lämna uppgifter och sök tillstånd* på verksamt.se finns information och ansökningsmöjlighet för olika tillstånd som är relevanta för företagare.

Under året deltog vi i de nätverksmöten som kommissionen har initierat i nätverken EUGO och Your Europe.

Starta företag-dagar, webbseminarier, broschyrer och mässor

Alla insatser som beskrivs i detta avsnitt är en del av myndighetssamarbetet Starta och driva företag.

Under en Starta företag-dag får blivande företagare information från sju myndigheter under en heldag. Syftet är att förenkla företagsstarten genom att via det personliga mötet beskriva företagsstarten och de olika åtaganden som följer.

Under 2016 arrangerade Tillväxtverket, tillsammans med samarbetspartners, 20 Starta företag-dagar i Stockholm, Malmö och Göteborg. Under dagarna delade även företagare med sig av sina erfarenheter och lokala, offentliga rådgivningsaktörer informerade om sina erbjudanden.

Drygt 3 000 personer deltog på Starta företag-dagar under året, varav 62 procent var kvinnor. Drygt 21 procent var mellan 18–30 år och 26 procent hade utländsk bakgrund. Sedan 2005 har starta företag-dagen samlat över 47 000 deltagare.

Deltagarna gav sin syn på nyttan av Starta företag-dagarna i en enkät. Här är några av påståendena och svaren:

- Dagen gav inspiration att gå vidare. 62 procent instämde helt och 35 procent instämde delvis.
- Jag vet hur myndigheterna kan hjälpa till vid en företagsstart. 74 procent instämde helt och 25 procent delvis.
- Jag vet hur jag ska gå vidare med min företagsstart. 52 procent instämde helt och 47 procent instämde delvis.

För att nå fler blivande företagare runt om i landet anordnades webbseminarier som sändes via verksamt.se och samlade 328 personer under 2016. Drygt 96 procent av deltagarna tyckte att seminarierna var bra eller mycket bra. Efter seminariet var det drygt 96 procent som visste vad de skulle göra om de vill starta företag och drygt 93 procent som kände sig inspirerade att gå vidare med sin företagsstart. Trots mycket nöjda användare gör vi nu en översyn över kanalen webbseminarier på grund av det låga deltagarantalet.

▲ PRESTATION

Broschyren Starta företag finns på svenska, engelska och lättläst svenska. Under 2016 delades den ut i cirka 123 000 exemplar och laddades ned 61 000 gånger. Broschyren finns även som ljudfil och den spelades upp 18 000 gånger under året. Deltagare på Starta företag-dagen fick svara på enkätfrågor om broschyren, och 48 procent instämde helt i påståendet att broschyren var ett stöd i processen att starta företag. Närmare 47 procent instämde delvis.

Under 2016 deltog Tillväxtverket på flera mässor och seminarier om att starta företag, bland annat på mässorna Eget företag, Bazaren och Eget företag i Göteborg. Sammanlagt nådde vi och våra samarbetspartners på detta sätt drygt 6 000 personer med information om att starta eget företag.

Bedömning

Tillväxtverket bedömer att verksamhetsårets insatser inom målområdet "Företagens förutsättningar" i viss mån redan bidragit till, men framförallt på sikt kommer att leda till enklare och mer attraktiva förutsättningar för företagande och entreprenörskap. Samma principer för bedömning av måluppfyllelse gäller som för målområdet "Företagens konkurrenskraft", se sida 16.

Utgångspunkten för myndighetens verksamhet har varit att ändamålsenliga regler och effektiva myndigheter ska göra det möjligt för företag att ägna tid och resurser åt att utveckla verksamheten och bidra till arbetstillfällena och tillväxt. Arbetet är uppdelat i två verksamhetsområden; *förenkling för företag* och *information och tjänster*.

Arbetet med *förenkling för företag* syftar till att främja företagets tillväxt, minska företagets kostnader, förkorta handläggningstider och förenkla uppgiftsinlämning. De prestationer som uppnåddes inom förenklingsarbetet år 2016 var rådgivningar, utbildningar, vägledningar, publikationer, nyutvecklade metoder, seminarium, förbättringsförslag, heldagskonferenser, förvaltning av det s.k. uppgiftskravsregistret, analyser, deltagande i Regeringskansliets kommittéutbildning, webbpublicering, delfinansiering av insatsen *Smidigare* samt stöd till Regelrådet och stöd i enskilda ärenden till departement, kommittéer och myndigheter.

Bland resultaten av arbetet på förenklingssidan har Tillväxtverket konstaterat en svag nedgång i företagets administrativa kostnader till följd av regelförändringar för år 2015 (men däremot inte för åren 2013 till 2015). En uppföljning av handläggningstiderna på nitton myndigheter visar på en positiv utveckling mot att handläggningstiderna minskade i förhållande till föregående år.

Arbetet inom verksamhetsområdet *information och tjänster* syftar till att ha utvecklat och samlat erbjudit myndighetsinformation och tjänster till företagen. Nedan redovisas konstaterade resultat och prestationer inom arbetet med verksamt.se och myndighetssamarbetet Starta och driva företag.

Under 2016 uppgav 87 procent av dem som ska starta företag att webbplatsen verksamt.se, vilken samlar service och information från ett flertal myndigheter, gör det enklare att starta och driva företag. Av dem som redan driver företag ansåg 81 procent att tjänsten gör det enklare att starta och driva sina rörelser. Under året uppgick antalet användare av verksamt.se till 2,3 miljoner, en ökning med 27 procent jämfört med 2015.

- Under året lanserades flera nya tjänster på verksamt.se:
- I oktober 2016 lanserades en ny tjänst på verksamt.se med information för att stödja export och internationalisering. Fram till årsskiftet hade totalt 65 500 sidvisningar registrerats.
- Under året lanserades en guide som fokuserar på restaurangbranschen. Med stöd av guiden kan restaurangägare skapa en checklista utifrån sina specifika förutsättningar och se vilka statliga och kommunala tillstånd som gäller.

- Utifrån det s.k. yrkeskvalifikationsdirektivet lanserades i juni information och ansökningsuppgifter för att göra det enklare för EU-medborgare att få sina kvalifikationer validerade inom ett 70-tal yrken.
- Ytterligare en tjänst som lanserades på verksamt.se under året var nio nya regionsidor.

Tillväxtverket driver myndighetssamarbetet Starta och driva företag tillsammans med Bolagsverket. Under 2016 arrangerades 20 Starta företag-dagar i landet med drygt 3 000 deltagare. Av dessa var 62 procent kvinnor, 21 procent mellan 18-20 år och 26 procent hade utländsk bakgrund. Av deltagarna uppgav 97 procent att de helt eller delvis fått inspiration att gå vidare, 99 procent att de helt eller delvis vet hur myndigheterna kan hjälpa till vid en företagsstart, och 97 procent uppgav att de vet hur de ska gå vidare med sin egen företagsstart.

Som ett led inom myndighetssamarbetet anordnades även webbseminarier i vilka 328 personer deltog. Av deltagarna uppgav 96 procent att de visste vad de skulle göra om de vill starta företag och 93 procent kände sig inspirerade att gå vidare med sin företagsstart.

En annan aktivitet inom myndighetssamarbetet var att utveckla och publicera broschyren Starta företag, både på svenska, lättläst svenska och engelska. Broschyren utvecklades även som ljudfil. Under 2016 delades broschyren ut i 123 000 exemplar, laddades ned 61 000 gånger och spelades upp 18 000 gånger. Av deltagarna på Starta företag-dagar uppgav 97 procent att de helt eller delvis instämde i påståendet att broschyren var ett stöd i processen att starta företag.

Under 2016 deltog också Tillväxtverket på flera mässor och seminarier tillsammans med de andra myndigheterna inom myndighetssamarbetet. Sammanlagt nåddes drygt 6 000 personer med information om att starta eget företag.

Företagen i regionen

Tillväxtverkets verksamhet ska främja en hållbar regional tillväxt och bidra till att utvecklingskraft i alla delar av landet tas tillvara och utvecklas

Bakgrund

Tillväxtverket har i uppdrag att stärka företagens konkurrenskraft i hela landet. Det gör vi med utgångspunkten att tillväxten sker lokalt och regionalt och att de regionala förutsättningarna skiljer sig åt beträffande näringslivs-, befolknings-, tätorts- och utbildningsstruktur.

Svenska regioners utveckling varierar

För både lokala, regionala och nationella aktörer är det viktigt att skapa attraktiva miljöer för att företag ska startas och växa. Detta arbete kräver också samarbete mellan sektorer och aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Den globala lågkonjunkturen har inneburit en minskad produktion, vilket har lett till en minskad efterfrågan på naturresurser och en ökad efterfrågan på tjänstehandel, vilket medför en splittrad regional tillväxtbild. Men jämfört med 2014 hade Sveriges 21 län hade i stort sett en positiv utveckling av BRP per invånare 2015 (se tabell x). Starkast utveckling hade Västra Götaland, Västmanlands och Kronobergs län. Befolkningen ökar mest i de större länen men en positiv nettoinflyttning från utlandet under de senaste åren har medfört en befolkningsökning i samtliga län.

Nordregio drar slutsatsen att det går att öka tillväxtpotentialen även i regioner med färre invånare, särskilt om regionen är uppkopplad och har tillgång till universitet, FoU-kapital och en växande, gärna högutbildad befolkning. Slutsatsen grundar sig på rankningen *Baltic Sea Region - Regional Potential Index*. Indexet visar utvecklingspotentialen hos 115 regioner i Östersjöregionen uppdelat på demografisk, arbetsmarknadsmässig och ekonomisk potential, se tabell 1 och figuren på sida 64. Rankningen toppas av Östersjöregionens huvudstäder. Stockholmsregionen återfinns på tredje plats, efter Oslo och Akershus. Av övriga svensk län har storstadsläna högst placeringar men med Uppsala som 11:a, före både Västra Götaland (12) och Skåne (29).

EKONOMISK TILLVÄXT Länsvis utveckling av BRP per capita 2014–2015

Västra Götaland	7,9 %
Västmanland	6,8 %
Kronoberg	6,5 %
Värmland	6,1 %
Gotland	5,5 %
Stockholm	5,2 %
Riket	5,2 %
Östergötland	5,0 %
Västerbotten	5,0 %
Västernorrland	4,7 %
Skåne	4,3 %
Jönköping	4,3 %
Södermanland	4,0 %
Örebro	3,7 %
Blekinge	3,7 %
Uppsala	3,4 %
Halland	3,1 %
Dalarna	3,0 %
Kalmar	2,9 %
Gävleborg	2,8 %
Jämtland	2,7 %
Norrbottn	0 %

Källa: SCB, Preliminära regionalräkenskaper 2015.

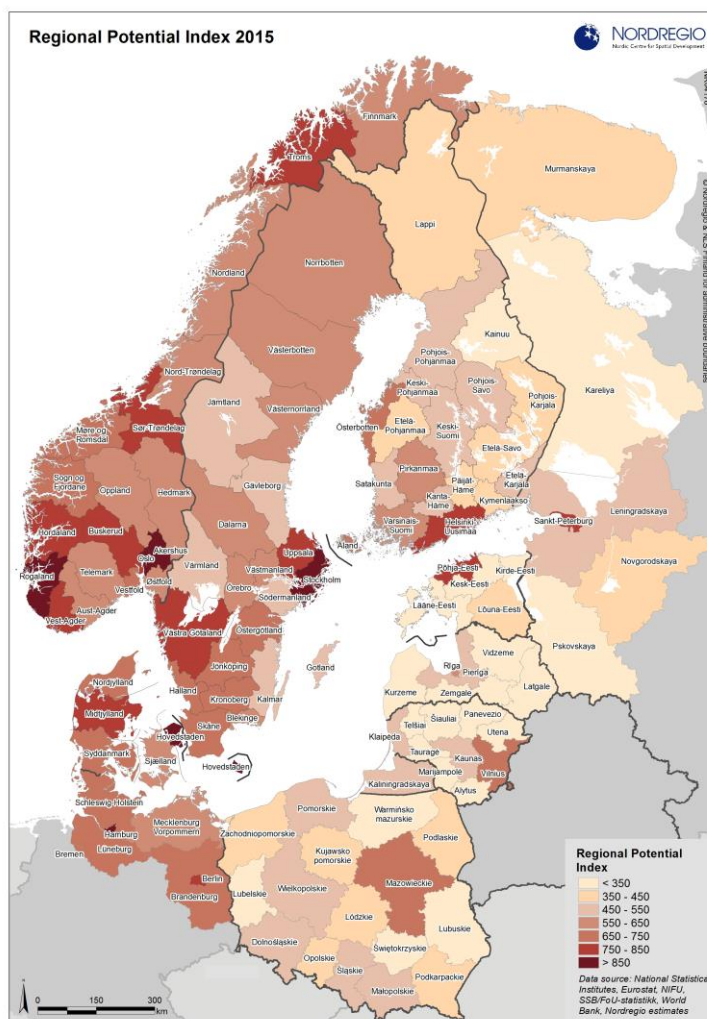
Den regionala ekonomiska utvecklingen mäts bland annat i bruttoregionprodukt (BRP) per invånare. Det är summan av förädlingsvärdet i regionen. När alla regioners BRP summeras får vi landets bruttonationalprodukt (BNP).

Tabell 1 Ekonomisk tillväxt

Stora regionala variationer beträffande tillgång till marknader och service

OECD lyfter fram innovation, infrastruktur och kompetens som betydelsefulla utvecklingsfaktorer. Tillgänglighet i form av transport- och IT-infrastruktur samt tillgång till kommersiell service varierar stort i Sverige. Under året har Tillväxtverket främjat tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. Bland annat har vi säkerställt utbyte av erfarenheter och lärdomar om kommersiell service i gles- och landsbygder genom mötesplatsen *Service lab*, se sida 77.

I ett europeiskt och internationellt perspektiv kännetecknas svenska städer och regioner av låg internationell tillgänglighet. Det gäller även Stockholm medan Skåne står sig lite bättre, främst tack vare närheten till Kastrup. Angående IT-infrastruktur har Sverige en bra bredbands-täckning jämfört med resten av Europa, trots glesa strukturer. Tillgången till bredband med hög överföringshastighet är dock ojämnt fördelad inom regionerna, och tillgången är generellt sämre i områden utanför tätorter. Under 2016 byggdes bredbandsnätet ut genom operativa program, se sida 87.

Sårbara kommuner 2016

I många svenska kommuner är sysselsättningen beroende av några få stora företag. Särskilt under konjunkturdowngångar uppstår frågan vad som händer med kommunen om något eller några dominerande företag hamnar i svårigheter. I hög grad handlar sårbarhet om hur främst mindre kommuner ska kunna överleva på sikt. En viktig del i överlevnaden är att kunna ersätta förlorade arbetstillfällen med nya. Om det inte sker minskar möjligheterna att leva och verka i kommunen, skattebasen urholkas och den kommunala servicen förlorar sitt underlag.

För att få en bild av svenska kommuners sårbarhet tog Tillväxtverkets tillsammans med Svenskt Näringsliv fram studien "Sårbara kommuner 2016". Undersökningen studerar kommuners sårbarhet utifrån såväl deras beroende av enskilda större företag som deras omställningsförmåga och utvecklingskraft. Det sker genom att på kommunnivå titta på beroendet av enskilda företag, arbetsmarknadssituationen inklusive möjligheterna till pendling samt företagandets omfattning och förutsättningar. Studien har därmed en tydlig bäring på det som på sikt kan ge minskad sårbarhet och pekar även mot områden där insatser på sikt kan bidra till att minska sårbarheten.

Studien visar att sårbara kommuner finns i de flesta regioner. Några områden har en särskilt hög koncentration. I ett område med Bergslagen som centrum finns närmare hälften av Sveriges 100 sårbara kommuner. Inte mindre än 23 av landets 33 mest sårbara kommuner återfinns i ett sammanhängande område som

sträcker sig från gränsen mot Norge i väster till Bottenhavet i öster. Området omfattar också ett antal kommuner mellan Vänern, Vättern och Hjälmaren. Dessutom finns en ansamling av sårbara kommuner i området kring Glasriket i Småland.

Jämfört med 2011 års studie är närmare en fjärdedel av de sårbara kommunerna inte längre sårbara. Samtidigt har dessa ersatts med andra sårbara kommuner. Detta tyder på att det finns en betydande dynamik och att kommuner som en gång klassificerades som sårbara inte nödvändighetsvis kommer att fortsätta att vara det. Detta visar på utvecklingskraft och potential för förändring i många svenska kommuner. Särskilt tycks ökad pendling och ökat företagande ha bidragit till denna utveckling.

Läs mer: "Sårbara kommuner 2016" på <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/sarbara-kommuner.html>

Rank	Region	Land	Största stadsområde	Totalt	Demografi	Arbetsmarknad	Ekonomisk
1	Oslo	NO	Oslo	994	334	320	340
2	Akershus	NO	Oslo	949	304	335	310
3	Stockholm	SE	Stockholm	911	281	265	365
4	Hovedstaden	DK	Köpenhamn	893	255	295	343
5	Rogaland	NO	Stavanger	883	240	318	325
6	Hamburg	DE	Hamburg	881	261	265	355
7	Hordaland	NO	Bergen	849	229	305	315
8	Sør-Trøndelag	NO	Trondheim	845	225	305	315
9	Berlin	DE	Berlin	811	291	200	320
10	Helsinki-Uusimaa	FI	Helsinki	806	244	225	338
11	Uppsala	SE	Uppsala	804	229	275	300
12	Västra Götaland	SE	Göteborg	795	255	225	315
29	Skåne	SE	Malmö	688	233	185	270
30	Halland	SE	Halmstad	670	233	258	180
31	Kronoberg	SE	Växjö	666	176	215	275
33	Östergötland	SE	Linköping	660	210	175	275
34	Jönköping	SE	Jönköping	656	191	225	240
38	Örebro	SE	Örebro	638	218	175	245
44	Västmanland	SE	Västerås	619	229	160	230
45	Västerbotten	SE	Umeå	611	146	225	240
50	Norrbottnen	SE	Luleå	588	113	195	280
52	Västernorrland	SE	Sundsvall	575	150	185	240
53	Dalarna	SE	Borlänge	573	143	195	235
56	Blekinge	SE	Karlskrona	556	191	180	185
57	Kalmar	SE	Kalmar	543	188	190	165
58	Södermanland	SE	Eskilstuna	535	225	130	180
60	Jämtland	SE	Östersund	529	139	230	160
65	Gävleborg	SE	Gävle	503	188	120	195
70	Värmland	SE	Karlstad	485	180	130	175
79	Gotland	SE	Visby	453	143	185	125

Tabell 2 De 10 högst placerade regionerna samt placering för Sveriges 21 län i Baltic Sea Region - Regional Potential Index 2015

Genomförande

Strategiskt regionarbete

Sveriges regioner är olika; behov och möjligheter för företagande och näringslivsutveckling varierar över landet. För att få en samlad bild över tillväxtens utmaningar krävs att vi förstår dessa skiftande regionala förutsättningar.

Tillväxtverket har uppgiften att genomföra insatser som främjar ett aktivt regionalt tillväxtarbete i länen. I det arbetet ingår att utveckla och förbättra förutsättningarna för dialog, samarbete och lärande.

De 21 regionalt utvecklingsansvariga aktörerna (landsting, samverkansorgan eller länsstyrelser) leder och samordnar tillväxtarbetet i respektive län. De är därför centrala samarbetspartner för Tillväxtverket. Under 2016 fortsatte vi vårt arbete med regionala dialoger och samverkan inom ramen för vårt strategiska regionarbete.

Erfarenheterna från dialogerna hjälper oss att utforma verksamheter som möter de regionala behoven. De kan också användas i andra uppdrag, för att vidareutveckla samverkan mellan nationella aktörer och aktörer med regionalt utvecklingsansvar. På så sätt bidrar vi till ett effektivt regionalt tillväxtarbete som stärker företagets konkurrenskraft.

Vi mötte under året de regionalt utvecklingsansvariga i landets regioner, i både löpande dialog och mer strukturerade samtal kring utmaningar och möjligheter för ett effektivt regionalt tillväxtarbete. Stort fokus låg på Tillväxtverkets övergripande prioriteringar: internationalisering, grön tillväxt och digitalisering. Ett annat viktigt ämne var kompetensförsörjning, bland annat kopplad till integration. I tre län genomfördes under hösten gemensamma myndighetsdialoger kring kompetensförsörjning tillsammans med Arbetsförmedlingen, Skolverket och Yrkeshögskolan.

Vår kunskap och regionala närvaro hjälper oss att anpassa våra verktyg till regionernas behov. Flera av de idéer som kom fram i dialogerna under 2016 lyftes in som underlag till Tillväxtverkets verksamhetsplanering för 2017.

Utifrån dialogen kunde vi även prioritera regionspecifika utvecklingsprojekt i samverkan med regionerna. Vid utgången av 2016 fanns nio beviljade projekt inom ramen för programmet Strategiskt regionarbete, varav fyra beviljades under året.

Vi följde också upp vårt övergripande strategiska regionarbete. Uppföljningen visade bland annat att de regionalt utvecklingsansvariga tycker att dialogen bidrar till ett effektivare tillväxtarbete samt att den ger en möjlighet till samsyn om regionala utmaningar.

Regionala företagsstöd

Ett generellt syfte med de regionala företagsstöden är att ge hållbar tillväxt i stödföretagen och öka deras konkurrenskraft och därmed bidra till en hållbar utveckling i regionen. Ett annat viktigt syfte är att fler företag

”Vår kunskap och regionala närvaro hjälper oss att anpassa våra verktyg till regionernas behov.”

▲ PRESTATION

ska startas. Företagsstödet beviljas av Tillväxtverket samt av vissa länsstyrelser och regionförbund där Tillväxtverkets stödtyper benämns regionalt investeringsstöd och transportbidrag.

Tillväxtverket har ett systemansvar för de regionala företagsstöd som beviljas av länen. Under 2016 arrangerade vi en nationell träff för stödhandläggare. Tillsammans med länsstyrelser och regionförbund tog vi fram ett nytt policydokument för konkurrensbedömning.

Tillväxtverket beviljade under 2016 140,6 miljoner kronor i regionalt investeringsstöd. Stödet medverkade till totala investeringar på 1 270,8 miljoner kronor.

En undersökning som Tillväxtverket årligen genomför i samarbete med Statistiska Centralbyrån visar att de företag som år 2011 beviljades regionalt investeringsstöd har utvecklats lika i förädlingsvärde som kontrollgruppen med företag som ej fått stöd. Undersökningen visar även att stödföretagen främst under åren 2011 till 2012 hade bättre omsättningsförändring men sämre vinstutveckling, än både kontrollgruppen och företagen generellt i Sverige.

| Läs mer: Finansiering för regional tillväxt 2015, budgetår 2015, Rapport 0200.

Samordning och uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

Statliga myndigheters medverkan i regionala tillväxtarbetet

Samverkan och dialog är ett av flera centrala verktyg för den regionala tillväxtpolitiken. Tillväxtverket samverkade under 2016 kontinuerligt med regionalt utvecklingsansvariga aktörer i syfte att utveckla och genomföra olika uppdrag och sakfrågor men också i syfte att utveckla samverkan i sig. Tillväxtverket uppdrag att stärka myndigheters förutsättningar för medverkan i det regionala tillväxtarbetet sker dels via stöd direkt till myndigheterna, dels löpande i Tillväxtverkets övriga verksamhet.

Uppföljning av myndigheters tillämpning av regionala utvecklingsstrategier

Sedan 2014 har 13 myndigheter i uppdrag att ta fram och genomföra strategier för medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Myndigheterna ska bland annat tillämpa de regionala utvecklingsstrategierna. Under 2016 genomförde Tillväxtverket därför en uppföljning av myndigheternas tillämpning av de regionala utvecklingsstrategierna i ordinarie verksamhet. Uppföljningen visade att myndigheterna:

- medverkar inom en eller flera nationella prioriteringar
- beaktar, på ett eller annat sätt, regionala förutsättningar och prioriteringar i sin verksamhet
- uttrycker på olika sätt om och hur de tillämpar regionala utvecklingsstrategier i sin verksamhet
- medverkar i det regionala tillväxtarbetet tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga aktörer

Vidare visade uppföljningen att några myndigheter arbetar med alla läns regionala utvecklingsstrategier, medan andra uppger, att de arbetar med vissa utvalda läns regionala utvecklingsstrategier utifrån myndighetens verksamhet.

Tillväxtverkets samverkan med andra myndigheter inom ramen för det regionala tillväxtarbetet

Under året medverkade vi i och genomförde många olika aktiviteter som bland annat innebar att vi, andra myndigheter och regionalt utvecklingsansvariga möttes under olika former. Nedan nämner vi några exempel:

- Tillgänglighetsgruppen

Gruppen samlar myndigheter, till exempel Trafikverket, Boverket, Trafikanalys och departementet, samt regionalt utvecklingsansvariga aktörer och länsstyrelser. Gruppen är en fortsättning på ett regeringsuppdrag från 2007 kallat Tematiska myndighetsgrupper. Tillväxtverket lyfte under 2016 fram behovet av att inte bara se samverkansmöjligheter utan också att konkretisera dem.

- Dialoger om regionalt kompetensförsörjningsarbete

Under 2016 förde vi särskilda dialoger om regionalt kompetensförsörjningsarbete med regionalt utvecklingsansvariga aktörer i Västernorrland, Kalmar och Örebro län tillsammans med representanter från Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan samt Skolverket. Vi skriver mer om dessa dialoger i avsnitt Uppdrag att förstärka och vidareutveckla de regionala kompetensplattformarna.

Myndighetens deltagande i och uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

Tillväxtverket deltog i det regionala tillväxtarbetet på ett flertal sätt under 2016. Dels inom ramen för insatser som genomfördes inom ett antal tematiskt avgränsade områden, dels inom ramen för de insatser som syftade till att stärka det regionala tillväxtarbetets system och processer.

Bland de tematiskt avgränsade insatserna finns en omfattande projektverksamhet, men också den dialog och kunskapsutveckling som ägde rum parallellt med själva projektadministrationen. Insatserna bidrar till genomförandet av de övergripande prioriteringarna i En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Under 2016 handlade det till exempel om insatser för att

- förstärka och vidareutveckla de regionala kompetensplattformarna, där arbetet nu lett fram till ett uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete
- få en tillväxtskapande samhällsplanering med fokus på kunskapsutveckling, samarbeten och utvecklingsprojekt inom området samhällsplanering och näringslivsutveckling
- utveckla metoder som är kopplade till riksintresse industriell produktion, vilket nu ligger till grund för det fortsatta arbetet inom området
- utveckla det systematiska och långsiktiga arbetet med lokal attraktionskraft – med fokus på erfarenhetsutbyten och kunskapsutveckling
- främja genomförandet av regeringens strategi ”Smart industri i regionerna”, som i stor utsträckning handlade om att bygga kunskap om de regionala behoven

- stötta regionalt utvecklingsansvariga aktörer i deras arbete med smart specialisering och sprida kunskaper och erfarenheter från detta arbete; 2016 genomfördes dialogmöten i mellersta och norra Sverige.

Tillväxtverket genomförde också en rad insatser som på olika sätt syftade att stärka system och processer inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Insatserna bidrar till ett resultatriktat genomförande av den regionala tillväxtpolitiken, som det formuleras i En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Under 2016 handlade det till exempel om följande insatser:

- Fortsätta det strategiska regionarbetet där Tillväxtverket och regionalt utvecklingsansvariga aktörer har en systematiserad samverkan för att kunna matcha regionala behov med nationella insatser. En uppföljning från 2016 visar att regionalt utvecklingsansvariga tror att insatsen bidrar till ett effektivare tillväxtarbete.
- Svvara på remisser inom det regionala tillväxtarbetet, bland annat förslagen till nya regionala utvecklingsstrategier i Stockholm och Uppsala län samt Indelningskommitténs förslag till ny regional samhällsorganisation.
- Genomföra regeringens Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, som syftar till att göra det regionala tillväxtarbetet mer effektivt och resultatriktat. Under 2016 genomfördes fyra möten för politiker och fyra för tjänstemän.
- Stärka myndigheters förutsättningar för medverkan i det regionala tillväxtarbetet, dels via stöd direkt till myndigheterna, dels löpande i Tillväxtverkets övriga verksamhet. Under 2016 genomfördes samverkansaktiviteter och en uppföljning av hur myndigheterna tillämpar de regionala utvecklingsstrategierna i sin ordinarie verksamhet.
- Följa upp det regionala tillväxtarbetet som sker löpande genom en kvantitativ och en kvalitativ del. I den kvantitativa ligger fokus på en ekonomisk uppföljning av Anslag 1:1 och i den kvalitativa på verksamhetens innehåll. Den kvalitativa uppföljningen baserar sig på regionernas rapportering till regeringen. Under 2016 pekade den bland annat på att den övergripande systemorienteringen av tillväxtarbetet fortsätter och att arbetet på en övergripande nivå kontinuerligt utvecklar de långsiktiga processer som karaktäriserar tillväxtarbetet.

På ett mer övergripande plan är deltagandet i det regionala tillväxtarbetet också tydligt inom det samlade genomförandet av strukturfonderna där Tillväxtverket har en omfattande roll. Vid sidan av projektadministrationen genomfördes bland annat insatser för att uppföljning och utvärdering, ett arbete för att utveckla en fondöverskridande samverkan inom ramen för ESI-fonderna samt initiativet Klimatsynk, som har särskilt fokus på att utveckla kunskap och kännedom om de projekt som arbetar för en mer koldioxidsnål ekonomi.

Landsbygdsperspektiv i de regionala utvecklingsstrategierna

Under 2016 kartlade och analyserade vi landsbygdsperspektivet i de regionala utvecklingsstrategierna och det regionala tillväxtarbetet, enligt ett uppdrag i regleringsbrevet.

”... insatsen bidrar till ett effektivare tillväxtarbete.”

I rapporten till regeringen visade vi att det funktionella perspektivet är det vanligaste landsbygdsperspektivet i de regionala utvecklingsstrategierna. Ett funktionellt perspektiv innebär att koppla samman olika delar av regionen till en funktionellt fungerande helhet avseende infrastruktur i form av vägar, järnvägar och bredband, lokalisering av offentlig och kommersiell service samt möjligheter att transportera sig kollektivt från till exempel landsbygden till staden.

Rapporten innehöll också rekommendationer till regeringen och regionalt utvecklingsansvariga aktörer om hur man kan stärka ett landsbygdsperspektiv i de regionala utvecklingsstrategierna och det regionala tillväxtarbetet. Tillväxtverket rekommenderade bland annat regeringen att tydliggöra det territoriella perspektivet i En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020, och vi rekommenderade de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna att göra motsvarande i de regionala utvecklingsstrategierna.

Vi spred rapporten till regionalt utvecklingsansvariga aktörer, regeringen, samtliga myndigheter inom uppdraget statliga myndigheter i det regionala tillväxtarbetet och sekretariatet för utredningen om en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder.

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020

Tillväxtverket fungerar som kansli för Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Forumet är ett viktigt verktyg i genomförandet av En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020, och beskrivs i strategins kapitel 4. Kansliet och dess arbete utformas i dialog med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) och delvis med SKL. Forumet utgör en mötesplats för dialog och samverkan mellan regeringen och regionala aktörer och vid behov även andra berörda aktörer och organisationer. Syftet med forumet är att föra en kontinuerlig dialog om långsiktiga och strategiska frågor som har betydelse för en hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, med målsättningen att få ett mer resultatriktat, långsiktigt och effektivt regionalt tillväxtarbete. I uppdraget att inrätta ett kansli samt löpande stödja arbetet ingår bland annat tre uttalade uppgifter:

- förbereda och ta fram relevanta underlag samt organisera och dokumentera möten
- säkerställa samordning mellan berörda arbetsgrupper, nätverk och andra relevanta aktörer och arbetet i forumet
- sprida kunskap från arbetet i forumet och relevanta arbetsgrupper, nätverk osv., både externt och internt till ledamöterna.

Under 2016 fokuserade Tillväxtverket på kanslifunktionens första uttalade uppgift, att förbereda, organisera och dokumentera möten samt att utarbeta arbetssätt och processer för detta. Uppgiften förutsatte löpande dialoger och avstämningsmöten med Näringsdepartementet och SKL. Fyra tjänstemannaforum och fyra politikerforum genomfördes under året. Mötena lockar många deltagare från den regionala nivån och det finns även ett stort intresse bland statsråd och statssekreterare. Utformningen av mötena är en pågående process och Tillväxtverket bedömer att ledamöterna vill utveckla forumet för att uppnå syftet. Det viktigaste resultatet från detta uppstartsår är att det nu finns en fungerande arena för att

koppla ihop den nationella politiken med ett regionalt genomförande. Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, inklusive kansli-funktionen, ska följas upp 2017 i samband med att vi också följer upp den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Regional näringslivsutveckling

Tillväxtskapande samhällsplanering

Stärkt regional näringslivsutveckling handlar om kunskapsutveckling, samarbeten och utvecklingsprojekt inom området samhällsplanering och näringslivsutveckling.

Samhällsplanering för näringslivsutveckling

Under 2016 lämnade Tillväxtverket och Boverket in slutrapporten i regeringsuppdraget Samhällsplanering för näringslivsutveckling. Uppdraget var att öka samspelet mellan fysisk samhällsplanering och näringslivsutveckling genom 15 pilotprojekt, mötesplatser och kunskapsutveckling. Totalt 8 av pilotprojekten avslutade sina verksamheter vid årsskiftet 2015/2016, medan 7 piloter avslutades under 2016. Under 2016 betalades 540 000 kronor ut.

Tillväxtverket och Boverket rekommenderade i slutrapporten

- ett nationellt stöd för att ta fram fysiska planeringsunderlag som utgår från funktionella samband
- ny kunskap som visar hur megatrender påverkar platsers förutsättningar att stärka näringslivets konkurrenskraft
- en permanent myndighetsövergripande nationell arena där aktörer inom samhällsplanering och näringslivsutveckling fortsatt kan mötas.

Resultaten och goda exempel från regeringsuppdraget spreds under 2016 bland annat via en nationell konferens där 150 personer deltog från kommuner, regioner och näringsliv. Av de 55 deltagare som svarade på utvärderingen, ansåg 82 procent att konferensen gav dem inspiration att stärka sambanden mellan fysisk planering och tillväxtarbete. Vi spred även resultaten genom nio olika artiklar via Tillväxtverkets hemsida och sociala medier samt externa kanaler.

Samhandling vid stora investeringar

Tillväxtverket sammanfattade under året erfarenheterna från projekt som genomförts inom delprogrammet Samhandling vid stora investeringar. Piloterna visade tydligt att strategisk planering behövs för att skapa attraktiva platser för investeringar, att dialog och samverkan är nödvändiga för att förankra utvecklingsprojekt, att tydlig kommunikation behövs både internt och externt samt att flernivåsamverkan är en förutsättning för att uppnå mål i projekten och för att investeringar ska kunna realiseras.

Vi presenterade erfarenheterna från programmet via bland annat två artiklar. Den ena summerar erfarenheterna av delprogrammet, och den andra artikeln fördjupar insikterna genom att följa upp en av piloterna ett år efter att projektet avslutades.

▲ PRESTATION

82%

ansåg att konferensen gav dem inspiration.

Smart industri i regionerna

Tillväxtverket har regeringsuppdraget att främja genomförandet av regeringens nyindustrialiseringsstrategi genom "Smart industri i regionerna" mellan 2016 och 2019. Uppdraget består av två delar. Dels att skapa och sprida kunskap utifrån nyindustrialiseringens syfte, mål och inriktning till aktörer i olika delar av landet och dels att stödja genomförandet av strategin på regional nivå, bland annat genom att bevilja projektmedel till regionalt utvecklingsansvariga aktörer för att stimulera det regionala nyindustrialiseringsarbetet.

Under året startade Tillväxtverket regeringsuppdraget genom rundabordsamtal med regionalt utvecklingsansvariga aktörer och med bransch- och intresseorganisationer. 19 representanter från regionalt utvecklingsansvariga aktörer och 16 representanter från olika näringslivs- och branschorganisationer deltog vid samtalen. För att skapa ytterligare förståelse för industriföretagens förutsättningar genomförde vi även en enkel enkät med de regionalt utvecklingsansvariga, där 14 regionalt utvecklingsansvariga aktörer svarade. Vi deltog också på studiebesök hos fyra industriföretag.

Tillväxtverket planerar två utlysningar under programperioden. En första utlysning genomfördes under året och var öppen för samtliga regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Vi beviljade 14 projekt från 18 län till ett totalt belopp om drygt 7 miljoner kronor. Projekten ska slutrapportera senast den 30 mars 2017.

I slutet av året lämnade vi en delrapport till regeringen, och där konstaterade vi att regionerna i Sverige har mycket olika utgångspunkter och behov. Vissa regioner definierar tydligt vad de vill göra kopplat till nyindustrialisering och har ett internationellt fokus i sina aktiviteter. Andra behöver mer grundläggande regionala kartläggningar för att förstå vad som hämmar eller främjar industriföretagens utveckling. I samtalen med bransch- och intresseorganisationerna framkom att de vill se konkreta utvecklingsaktiviteter som är riktade till små och medelstora industriföretag. Dessutom behövs ett gemensamt kommunikativt budskap som kopplar samman uppdrag och aktiviteter inom Smart industri. Det lyfts mycket tydligt både internt och i våra externa dialoger.

Handbok för kommuner som står inför gruv-och täktsatsningar

Tillväxtverket fick 2013 i uppdrag av regeringen att ta fram en handbok för kommuner som står inför stora gruvetableringar eller expansion av befintliga gruv-och täktsatsningar. Uppdraget har genomförts i samarbete med Sametinget och Naturvårdsverket. I uppdraget ingick också att redogöra för hur kommuner har använt handboken i dialog med exploitörer. Handboken slutredovisades till Näringsdepartementet i mars 2016.

Syftet med handboken är att belysa hur kommunerna kan åstadkomma en effektiv och ändamålsenlig beslutsprocess. Handboken utgör ett stöd för att hantera frågor som uppstår under en gruv- eller täkts livscykel. Den utgör också ett stöd i dialogen och samverkan med verksamhetsutövaren och andra aktörer.

Handboken är ett gott exempel på hur mineralstrategin omsätts till konkret handling och på hur Tillväxtverket kan arbeta med praktisk handledning. Vi ser också möjligheter att vidareutveckla handboken till en digital plattform i samverkan med andra myndigheter. Plattformen bör fungera som ett aktivt verktyg för en bred näringslivsutveckling och främja en mer strategisk tillväxtskapande samhällsplanering.

Stärkt lokal attraktionskraft

Tillväxtverket ska perioden 2015-2018 genomföra regeringsuppdraget Stärkt lokal attraktionskraft. Syftet är att utveckla det systematiska och långsiktiga arbetet med att behålla, attrahera och utveckla kompetenser, företag och kapital i kommunerna. Tio pilotkommuner utsågs 2015. För att få en bättre bild av deras arbete har vi besökt alla på plats. Under 2015 besöktes tre kommuner och under våren 2016 besökte vi resterande sju kommuner.

Pilotkommunerna ansökte om utbetalning och lämnade lägesrapporter två gånger under 2016, i februari och augusti. Utbetalda medel för 2016 ligger under budget. Anledningen är att kommunerna inte kom igång direkt efter beslutet om stöd utan behövde tid för att sätta organisationen för projektet. Även om kostnaderna ligger under budget, följde kommunerna i stort sett de uppsatta tidsplanerna för 2016.

För att följa kommunernas resultat över tid analyseras lägesrapporterna av följeforskare på Centrum för kommunstrategiska studier (CKS) vid Linköpings universitet. Utifrån lägesrapporterna i februari sammanställde CKS kommunspecifika reflektioner med syfte att stärka genomförandet av respektive kommuns process. Reflektionerna i stort var att projektmålen behöver tydliggöras och följas upp mer uttalat i lägesrapporterna.

Pilotkommunerna deltog vid två erfarenhetsmöten som Tillväxtverket arrangerade. Det första mötet hölls i Haninge, och en av punkterna var planeringsprocessens betydelse för lokal attraktionskraft. Härjedalens kommun informerade om sitt arbete med att visualisera samhällsplaneringen. Vidare diskuterades medborgardialoger, något som alla kommuner genomför. Haninge respektive Kramfors presenterade hur de på ett lyckosamt sätt arbetar med sina medborgardialoger. Vid det andra mötet, i Vimmerby, deltog bland annat IVA och man diskuterade attraktionskraft som begrepp och hur attraktionskraft kan mätas. Ett annat inslag var kommunikation som är en viktig del i kommunernas arbete med att synliggöra det som sker, fånga upp synpunkter och idéer samt sprida resultaten av projekten.

Sammantaget arbetar pilotkommunerna väl med sina processer men följeforskarnas reflektioner och diskussionerna vid erfarenhetsmötena ger värdefullt stöd i deras arbete. Resultatet från piloterna sprider vi exempelvis via Tillväxtverkets hemsida i form av artiklar.

Riksintresse

Under 2016 genomförde Tillväxtverket ett metodutvecklingsarbete som var kopplat till riksintressen för industriell produktion. Med det menas mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörj-

ning eller avfallshantering. Vi tog fram kriterier för områden som kan pekas ut som sådana riksintressen samt arbetade fram en definition av industriell produktion. Dessa båda underlag remitterades under året, tillsammans med förslag på nya områden av riksintresse för industriell produktion i Östergötland. Remissen besvarades av myndigheter och berörda kommuner i Östergötlands län. Erfarenheterna från metodutvecklingsarbetet kommer att ligga till grund för Tillväxtverkets fortsatta arbete med riksintressen för industriell produktion.

Att utveckla svenska städer och Smidigare

Under 2016 initierade vi två nya insatser inom Tillväxtskapande samhällsplanering, dels Att utveckla svenska städer – regionala tillväxtmotorer som navet i funktionella regioner, och dels Smidigare - digital förenkling för bättre näringslivsklimat. Insatsen Att utveckla svenska städer syftar till att stärka företagets konkurrenskraft genom att underlätta arbetskraftens rörlighet, öka internationaliseringen och förbättra kunskapen om städers funktioner som tillväxtmotorer i en region. Syftet ska nås genom att medfinansiera projekt samt utveckla ny kunskap. Under 2016 beviljades 7 projekt medel till ett belopp om närmare 9 miljoner kronor.

Smidigare är ett internt samarbetsinitiativ, där verksamheter inom tillväxtskapande samhällsplanering, förenkling på lokal och regional nivå samt verksam.se tillsammans arbetar för att förenkla företagets myndighetskontakter genom att stärka kommunernas användande av digitala tjänster.

Miljöintegrering

Tillväxtverket fick i regleringsbrevet 2016 i uppdrag att, tillsammans med Energimyndigheten, följa upp och stödja de regionalt utvecklingsansvariga aktörernas arbete med miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher samt energifrågor. Miljödriven näringslivsutveckling omfattar såväl omställning till hållbart företagande som utveckling av miljöteknikföretag. Arbetet var främst inriktat på att främja ett samarbete och lärande inom och mellan regioner med olika förutsättningar och styrkeområden samt följa upp arbetet.

Under året genomförde vi en förstudie i form av dialoger med 10 regioners regionalt utvecklingsansvariga och länsstyrelser. Syftet var att få en bättre uppfattning om såväl möjligheter som upplevda svårigheter. Uppföljningen genomförde vi i form av en analys av regionernas formella strategier, program och prioriteringar. I underlaget inkluderade vi även länsstyrelsernas rapporter till Energimyndigheten, länens energi- och klimatstrategier.

Enligt förstudien var de regionalt utvecklingsansvariga och länsstyrelserna eniga om att kortsiktig finansiering inte möter de regionala behoven, och långsiktighet var ett återkommande önskemål för att främja miljö och tillväxt. Aktörerna lyfte fram vikten av dialog med näringslivet, ur ett marknadsperspektiv, eftersom företagen visar allt större intresse för miljöaspekter. Det fanns också en tydlig förväntan på en mer samlad nationell dialog och kunskap om regionala förutsättningar. Några ville se ökat fokus på systemövergripande perspektiv eftersom de regionala systemen är otillräckliga.

9 miljoner

kronor i beviljade medel

Uppdraget ska slutredovisas till Näringsdepartementet den 15 mars 2017.

Smart specialisering

Smart specialisering är ett arbetssätt som EU-kommissionen initierat och som syftar till att prioritera vissa teknologier, sektorer etc. i en region och identifiera områden för innovations- och policyåtgärder – för framtida konkurrenskraft. Tanken är att regioner med kompletterande styrkeområden ska samverka för att bli ännu mer konkurrenskraftiga.

Tillväxtverket har ett regeringsuppdrag att: ”till och med 2020 stödja aktörer med regionalt utvecklingsansvar i deras arbete med smart specialisering samt att sprida kunskaper och erfarenheter från detta arbete.

Informationsspridning och dialog är en viktig del i arbetet. Under 2016 arrangerade vi en nationell konferens i Karlstad, med medverkande från bl.a. EU-kommissionen och ett flertal EU-länder. Dessutom ordnade vi två dialogmöten, ett för Mellansverige och för norra Sverige med olika regionala företrädare. Vi arrangerade också en workshop i anslutning till Reglab, där syftet var att diskutera vilket stöd regionerna önskar få från nationellt håll. Smart specialisering fanns även på agendan på mötena i RND-nätverket som leds av Näringsdepartementet. Deltagare på RND-mötena är regionala företrädare.

För att stödja innovativa miljöer i Sverige och konkret bidra till smart specialisering stöttade vi 14 projekt med regionala innovationsmiljöer som fick möjlighet att förbereda sig inför kommande projekt inom det nationella regionalfondsprogrammet. Varje projekt ska bestå av minst tre kluster/innovationsmiljöer från olika regioner som ska komplettera varandra och samarbeta kring ett framtida styrkeområde.

Under 2016 tog vi fram en strategi för smart specialisering som ska ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Kommersiell service

▲ PRESTATION

Åtterrporteringskrav 3.3

Tillväxtverket ska redovisa en samlad åiterrportering av insatser inom området kommersiell service för företag och medborgare i serviceglesa områden. I detta ingår att redovisa hur myndigheten har främjat tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service samt hur myndigheten i sin roll som nationell stödmyndighet under året har arbetat med insatser för att utveckla lokal service inom ramen för landsbygdsprogrammet för Sverige 2014-2020.

3.3

Kommersiell och offentlig service behövs för att skapa miljöer där det är attraktivt att bo, arbeta och driva företag. Sambandet kan uttryckas så här: utan service, inga företag, och utan företag, ingen service.

Tillväxtverket arbetar för att främja tillgängligheten till kommersiell service i serviceglesa områden, främst grundläggande service såsom dagligvaror, drivmedel, post, apotek och betaltjänster. Vi samverkar med länsstyrelser och regionala organisationer som har ansvar för regionalt tillväxtarbete men även med nationella och kommersiella aktörer inom serviceområdet. I april 2016 fick Regeringskansliet en rapport där vi beskriver insatserna inom området kommersiell och offentlig service för företag och medborgare.

Regionala serviceprogrammen

För att stimulera arbetet med grundläggande service har varje län ett regionalt serviceprogram. Programmen ska bland annat samverka med regionala utvecklingsstrategier och regionala handlingsplaner inom landsbygdsprogrammet 2014–2020. Tillväxtverket ansvarar för riktlinjer, metodstöd, uppföljning och regionalt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Tillgången av kommersiell service ser olika ut runt om i landet och länen signalerar att det blir svårare att driva dagligvarubutiker allt längre söderut ner i landet. Därför behövs en strategisk serviceplanering i hela landet, och för att underlätta för servicegivarna är det viktigt att göra stödstrukturen så enkel som möjligt.

Det finns två utmaningar när det gäller att organisera stödhantering på regional nivå: dels övergången av det strategiska arbetet för servicefrågorna till regioner i flera län, och dels hantering av nya rutiner och regler för investeringsbidraget i landsbygdsprogrammet. Länen kan hantera denna situation på olika sätt och valen kommer få stor effekt på tillgängligheten till den kommersiella servicen för företag och invånare.

Särskilt driftstöd till dagligvarubutiker

Tillväxtverket fick i december 2015 uppdraget att fördela 35 miljoner kronor per år 2016–2019 till länsstyrelser eller berörda landsting och samverkansorgan. Medlen ska användas till ett långsiktigt stöd till dagligvarubutiker i glesbygdsområden som bedöms som särskilt sårbara och utsatta.

Fördelningen av medlen och riktlinjerna för stödet var klar 1 mars 2016, och därefter började lärens beslutande organisationer ta emot ansökningar från dagligvarubutikerna. I november gjorde vi en mindre omfördelning mellan länen utifrån det beslutade stödet och behovet av ytterligare medel. Under 2016 beslutade vi om och betalade ut 32,2 miljoner kronor i driftstöd till totalt 182 dagligvarubutiker.

Nationell och regional samordning

Tillväxtverket arbetar med nationell och regional samordning kring grundläggande kommersiell service, till exempel genom att skapa mötesplatser för lärens handläggare för stöden till kommersiell service och regionala serviceprogram. Fokus under 2016 var att nå ut med information och kunskap om möjligheterna till finansiering i Landsbygdsprogrammet 2014–2020. Detta gjorde vi både genom regionala och nationella konferenser enligt nedan samt via filmen Lokala servicelösningar.

Våren 2016 genomförde vi tre regionala konferenser med totalt 35 handläggare för servicefrågor. Ämnen som diskuterades var främst stöden för lokal service i landsbygdsprogrammet 2014–2020 men även det nya driftstödet till dagligvarubutiker.

Den 26 oktober genomfördes konferensen Servicelab 2016, där 212 deltagare från kommuner, länsstyrelser, regioner och andra organisationer fick ta del av föreläsningar och inspirerande samtal. Enligt enkätsvar från 133 deltagare ansåg 88 procent att konferensen bidragit till att stärka deras nätverk samt ökat möjligheterna för samarbete med andra organisationer. För faktorerna innehåll, upplägg och relevans fick konferensen omdömet mycket bra från 85, 91 respektive 84 procent av de svarande.

”... ansåg 88 procent att konferensen bidragit till att stärka deras nätverk ...”

Den 27 oktober träffade vi representanter från länen där 29 personer deltog och diskuterade nationella servicefrågor

Totalt 86 procent av regionala handläggare för kommersiell service anser att Tillväxtverkets samlade insatser under 2016, för regional samordning kring kommersiell service, har stärkt dem i deras arbete med serviceutveckling i respektive län. Detta visar enkätsvar från 43 regionala handläggare.

På nationell nivå genomförde vi två möten med Centralt samordningsforum. Deltagarna var representanter för ett 20-tal bolag, organisationer och myndigheter som är viktiga för servicefrågorna, och under mötena diskuterades serviceutvecklingen i Sverige. Den 28 april stod SKL för värdskapet och fokus för mötet var serviceplanering på kommunal nivå; 27 personer deltog. Den 5 december var Tillväxtverket värd och dagligvarubutiker stod i fokus; 20 personer deltog. Enkätsvar från 15 av medlemmarna i Centralt samordningsforum visar att 87 procent till stor del instämmer i att de har fått information som varit till nytta för respektive organisations arbete. Dessutom anser 93 procent att forumet har ökat förutsättningarna för att fatta väl underbyggda beslut inom den egna organisationen.

Pilotkommuner för serviceutveckling

I april 2016 slutredovisade vi uppdraget "Pilotkommuner för serviceutveckling" som 2012-2015 finansierade arbetet med strategisk serviceplanering i 15 kommuner. Kommunerna har arbetat i ett brett perspektiv med att utveckla attraktiva miljöer för näringslivets utveckling med service som utgångspunkt. Vi har under året spridit erfarenheter från satsningen bland annat genom två filmer.

Inom det strategiska servicearbetet finns en utvecklingspotential och stora behov på kommunal nivå. Det handlar bland annat om att få tillgång till servicedata, stöd i användning och tolkning av statistik samt forum för att diskutera hur servicestrukturen ser ut inom kommuner samt delregionalt och regionalt. Tillväxtverket lämnade följande rekommendationer:

- För att säkerställa en strategisk planering av serviceutvecklingen på kommunal nivå bör det ställas tydligare krav på att kommunerna i översiktsplaneringen ska beakta de regionala serviceprogrammen. Det kan handla om att ta fram en nationell vägledning för hur serviceperspektivet kan tillföras översiktsplanen eller via ett tematiskt tillägg i översiktsplanen.
- Mer pengar och kunskap ger positiva resultat. Därför bör det tas fram en strukturerat metod- och kunskapsstöd till lokal nivå för att stimulera ett fortsatt genomförande av strategiarbetet med kommersiell och offentlig service på lokal nivå.

Stödmyndighet för Landsbygdsprogrammet 2014-2020

Tillväxtverket är stödmyndighet för landsbygdsprogrammet 2014-2020, för att utveckla lokal service. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för programmet. Under 2016 beslutade vi om projektmedel till 12 projekt med totalt 28,8 miljoner kronor i stöd. Besluten gäller:

- 15,8 miljoner kronor i projektmedel för att stärka de regionala processerna för serviceutveckling.
- 10,3 miljoner kronor i projektmedel för att utveckla ett digitalt verktyg för serviceanalys.
- 2,7 miljoner kronor i projektmedel för lokal servicelösningar.

Regionala förutsättningar

Resurscentra för kvinnor

Vi har under 2013-2015 haft regeringens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag till resurscentra för kvinnor. Syftet med verksamhetsbidraget har varit att skapa förutsättningar för resurscentra att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors delaktighet i det regionala tillväxtarbetet. Insatserna förväntas i förlängningen bidra till en jämställd regional tillväxt.

▲ PRESTATION

Under 2016 slutrapporterades uppdraget och vi drog följande slutsatser:

- Resurscentra har ökat kunskapen om kvinnors villkor och jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet.
- Resurscentras arbete har utvecklats till att bli mer operativt och strategiskt.
- Resurscentra som extern aktör har haft begränsade möjligheter att långsiktigt öka kvinnors delaktighet i det regionala tillväxtarbetet.
- Relevansen av resurscentras arbete i det regionala tillväxtarbetet har varierat.
- Stora variationer har försvårat resultatuppföljning på aggregerad nivå.

Jämställd regional tillväxt

I december 2015 fick Tillväxtverket regeringsuppdraget att stödja och utveckla arbetet för jämställd regional tillväxt. Uppdraget delredovisades till Näringsdepartementet den 15 april 2016 i särskild ordning. Målet med uppdraget är att bidra till att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och samma tillgång till tillväxtresurser. Tillväxtverket får sammanlagt 108 miljoner kronor under perioden 2016–2018 för att genomföra uppdraget, och varje år ska 34 miljoner kronor fördelas till de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna.

Två möten har genomförts med den externa nationella referensgruppen för regeringsuppdragets upplägg och genomförande. Gruppen består av 8 personer med olika kompetenser och professioner.

Regionalt utvecklingsansvariga i alla 21 län fördelades medel för att genomföra nuläges- och behovsanalyser och ta fram två till tre prioriteringar för att beskriva hur de vill arbeta framöver. Utifrån analyserna beviljade och fördelade vi ytterligare medel för att genomföra de prioriterade aktiviteterna i regionerna 2016.

En kick-off och två erfarenhetsträffar på temat intersektionalitet har genomförts med de regionalt utvecklingsansvariga. Erfarenhetsträffarna

har enligt utvärderingen bidragit till inspiration och lärande för att komma vidare i arbetet med handlingsplanerna.

Regeringsuppdraget att stödja och utveckla arbetet för jämställd regional tillväxt var i en uppstartsfas under 2016, och resultaten kommer att ses under de närmsta åren. Kontigo är upphandlade utvärderare av regeringsuppdraget, och enligt deras första delrapport visar uppstartsåret 2016 på en tydligare nationell styrning, men också en omfattande och tidsödande ansökningsprocess i två steg för den regionala målgruppen. Målgruppen är positiv till att regeringen avsätter medel för arbetet med jämställdhetsintegrering i det regionala tillväxtarbetet.

” Målgruppen är positiv till att regeringen avsätter medel...”

Samverkan med Reglab

Reglab är en mötesplats för regioner, nationella myndigheter, forskare och andra som vill veta mer om regional utveckling. Mötesplatsen bidrar till ett effektivt regionalt tillväxtarbete genom att medverka till samverkan, kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och lärande om regional utveckling. Reglab är ett viktigt forum för Tillväxtverket och därför har vi beviljat medel för perioden 2015–2019.

Under 2016 beviljade vi även medel till en förstudie för att undersöka möjligheterna att etablera en högskolekurs på avancerad nivå inom regional utveckling, i samarbete med ett eller flera lärosäten. I förstudien föreslog Reglab ett pilotprojekt för att ta fram en kurs i regional utveckling och påbörja arbetet med en akademi för regional utveckling.

Regionala kompetensplattformarna

En väl fungerande kompetensförsörjning kännetecknas av god matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft, vilket ställer stora krav på utbildningssystemets funktion och arbetsmarknadsåtgärder. Det regionala kompetensförsörjningsarbetet är många gånger systemorienterat för att bygga övergripande strukturer där samverkan är en grundläggande beståndsdel. Målsättningen med arbetet är en väl fungerande kompetensförsörjning som ger möjligheter att möta de utmaningar som följer av den demografiska utvecklingen och en kraftig urbanisering.

Under 2010 fick regionalt utvecklingsansvariga aktörer i uppdrag att etablera regionala kompetensplattformar, för samverkan kring kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Under perioden 2013–2017 har Tillväxtverket i uppdrag att genom projektmedel förstärka och vidareutveckla kompetensplattformarna som viktiga verktyg för att säkra kompetensförsörjningen till näringsliv och offentlig sektor i hela landet.

Under 2016 togs det inom ett antal projekt fram olika kunskapsunderlag. Ett exempel var de fyra utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser med sikte på år 2025 som arbetats fram. Rapporterna gav en översikt av läget på arbetsmarknaden idag och utsikterna för framtiden samt beskrev tillgång och efterfrågan för 60 olika arbetsgrupper i Stockholm, Skåne och Västra Götaland samt Östra Mellansverige. I Dalarnas län skapades en regional stödstruktur för validering inom olika branscher. Projektet etablerade ett antal kommunala kunskapsnoder som stödjer valideringsarbetet. Tillväxtverket har tagit fram en översikt av utvecklingsprojekt för de regionala kompetensplattformarna.

Vi har lyft behovet av att skapa samsyn om kompetensplattformarnas roll och funktion utan att förbise regionala anpassningar. Som ett resultat av arbetet har vi fått regeringens uppdrag att föreslå riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete. Riktlinjerna ska bidra till att aktörer på lokal, regional och nationell nivå är överens om vad som bör ingå i grundläggande regionalt kompetensförsörjningsarbete i alla län.

För att stärka flernivåsamverkan inom kompetensförsörjningsområdet genomfördes Kompetensförsörjningsdagarna tillsammans med Näringsdepartementet, Reglab och SKL Syftet var att skapa ett gemensamt lärande om samverkansmöjligheter.

Representanter från Arbetsförmedlingen, Myndigheten för Yrkeshögskolan och Skolverket bjöds in att delta i strategiska dialoger om regionalt kompetensförsörjningsarbete. Myndigheterna deltog på strategiska dialogmöten i Kalmar, Västernorrlands och Örebros län. En uppföljning av dialogerna visar att alla 4 deltagarna uppskattade att träffa regionerna tillsammans med andra myndigheter för ett gemensamt lärande, och det finns ett tydligt behov av bra dialoger och samverkan mellan regional och nationell nivå. Därmed bör man fortsätta att diskutera formerna för ytterligare gemensamma dialoger. Det är Tillväxtverket som har initiativet till fortsatt samordning. Dialogerna med myndigheterna utvecklas i det strategiska regionarbetet som en del i vår prioritering av kompetensförsörjning.

Vi vill lyfta fram vikten av att regionalt utvecklingsansvariga aktörer har långsiktiga förutsättningar för att arbeta aktivt med kompetensplattformarna som verktyg. Vi har bland annat sett behov av nationell samordning inom kompetensförsörjning och behov av långsiktig ändamålsenlig finansiering som stödjer det systemorienterade arbetssättet

Nationell samordning, utveckling och genomförandet av europeiska regionala utvecklingsfonden

Fondöverskridande samverkan

Tillsammans med Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige och Statens jordbruksverk arbetar Tillväxtverket med fondöverskridande samverkan inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen och ESI-fonderna 2014-2020. Vi ansvarar också för det sekretariat som myndigheterna bestämt ska finnas för uppdraget. Fondsamordning ska bidra till ett mer effektivt och gränsöverskridande regionalt tillväxtarbete som stärker företagets konkurrenskraft genom ökade synergier och effekter i samverkan mellan ESI-fonderna. Under 2016 låg fokus på att tydliggöra arbetet, dra nytta av kopplingar till annan verksamhet på Tillväxtverket och hitta samverkansmöjligheter mellan ESI-fonderna

Under året genomfördes olika aktiviteter inom ramen för det gemensamma uppdraget, och här presenterar vi några exempel:

- Vi ordnade möten med myndigheternas generaldirektörer (så kallade gd-möten), styrgruppsmöten och möten i de arbetsgrupper som har bildats inom fondsamordningsuppdraget.

- I början av året höll vi ett erfarenhetsmöte för dem som arbetar med uppdraget, inklusive medverkande från Regeringskansliet och Ekonomistyrningsverket. Syftet var att träffas och utbyta erfarenheter samt ta del av arbetsgruppernas resultat och planerad verksamhet för 2016.
- En årsrapport för 2015 skickades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april. Rapporten beskrev det arbete som genomfördes under det året.

Under 2016 utförde arbetsgrupperna aktiviteter enligt sina arbetsplaner. Ett exempel är arbetsgruppen Lokalt ledd utveckling som startade verksamheten, genomförde kommunikationsinsatser om lokalt ledd utveckling och var en rådgivande och kvalitetssäkrande funktion i arbetet med att ta fram Jordbruksverkets Leaderguide "Att jobba med flera fonder". I februari genomfördes ESI-fondernas gemensamma utvärderingskonferens. Arbetsgruppen Utvärdering och uppföljning var ansvarig för konferensen med kommunikationsstöd från arbetsgruppen Kommunikation.

Tematiska kunskapsstödet

Enligt uppdrag i regleringsbrev för 2015 arbetade vi under 2016 med processtöd i genomförandet av program som finansierades av Europeiska regionala utvecklingsfonden, inklusive det territoriella samarbetet.

Vi byggde också upp och implementerade en modell för tematiskt kunskapsstöd. De teman som valdes ut för kunskapsstödet är aktuella i flera program och ligger inom Tillväxtverkets ansvarsområde;

- Forskning, teknisk utveckling och innovation (tematiskt mål 1)
- Koldioxidsnål ekonomi (tematiskt mål 4)
- Konkurrenskraft i små och medelstora företag (tematiskt mål 3)
- IKT, Hållbara transporter och bredband (tematiskt mål 2+7)
- Hållbar stadsutveckling
- Finansieringsinstrument (tematiskt mål 3 och 4)

Det tematiska kunskapsstödet ska bidra till lärande och förbättra kvaliteten i hela programcykeln, från programplanering och förberedelser och genomförande av projekt, till implementering av resultat i reguljär verksamhet hos regionalt utvecklingsansvariga aktörer och de nationella myndigheter som deltar i projekt eller tar del av projektresultat. Stödets insatser ska gynna regionalt utvecklingsansvariga aktörer genom insatser som är riktade till dem och till Tillväxtverkets handläggare inom programmen.

Under 2016 introducerades den elektroniska lärandeplattformen (ELP) som ett verktyg i den löpande hanteringen av frågor till det tematiska kunskapsstödet. Verktöget har ökat vår samlade kunskap och kompetens, bland annat genom att handläggare inom programmen fått möjlighet att diskutera och stämma av ansökningar och löpande projekt med nationellt sakkunniga.

Inom de olika teman som valts ut för kunskapsstödet har arbetsgrupperna bidragit till lärande genom att delta i spridningsaktiviteter. Till exempel har kunskapsstödet för koldioxidsnål ekonomi (mål 4) deltagit i nationella och internationella konferenser inom ramen för projektet Klimatsynk. Un-

der 2016 var Klimatsynk del av spridningsaktiviteter där totalt 349 personer deltog. Ny kunskap togs också fram under året, bland annat inom kunskapsstödet för konkurrenskraft i SME (mål 3), där Kontigo AB på uppdrag av Tillväxtverket tog fram en kartläggning som är kopplad till integration och företagande. Resultaten av studien kommunicerades till bland annat nationella myndigheter, regionalt utvecklingsansvariga aktörer, företagsfrämjande organisationer och företagens egna organisationer, medier och Tillväxtverkets egna medarbetare.

Övervakningskommittéarbete

Under året har övervakningskommittén för de åtta regionala strukturfondsprogrammen samt övervakningskommittén för det nationella regionalfondsprogrammet två möten. Ett under våren och ett under hösten. Höstens möte hölls gemensamt med de båda kommittéerna. Vårens möten innehöll bland annat föredragning av och beslut om denna programperiods första genomföranderapporter som efter övervakningskommitténs godkännande lämnades över till EU kommissionen för beslut. Höstens gemensamma möte omfattade dels beslut om förslag till programändringar men också information om genomförda och planerade kommunikationsinsatser samt en punkt om integration. Övervakningskommitténs sekretariat har därutöver bistått det gemensamma arbetsutskottet för dessa två övervakningskommittéer och övervakningskommittén för det nationella socialfondsprogrammet i deras möten. Övervakningskommitténs sekretariat ansvarar också för att den förteckning över ledamöter som finns på Tillväxtverkets webbplats hålls uppdaterad.

URBACT III programmet (2014-2020)

URBACT är det europeiska samarbetsprogrammet för hållbar stadsutveckling. Kärnan i programmet är integrerad hållbar stadsutveckling där kommunen involverar lokala intressenter för att tillsammans skapa bärkraftiga lösningar som möter de specifika lokala utmaningarna.

För att lyckas med hållbar utveckling behövs ett gott samarbete mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Därför är URBACT III-programmet en viktig länk för svenska städer eftersom det erbjuder utbyte och lärande mellan städer i hela Europa angående nya innovativa metoder, för att kunna kraftsamla kring lokala utvecklingsplaner.

Tillväxtverket tog över som nationell kontakt för URBACT-programmet i Sverige från Malmö stad i november 2015 och arbetet tog fart under 2016. Tillväxtverkets kontor i Malmö ansvarar för uppdraget från Näringsdepartementet.

Detta var några av årets höjdpunkter:

- Nationell informationsdag med fokus på den aktuella URBACT utlysningen om "Implementeringsnätverk". Aktiviteten genomfördes under Meeting Point Urban Magma i Kristianstad (mars)
- Medverkan på URBACT Summer University i Rotterdam, Nederländerna där den svenska kontaktpunkten var värd för den så kallade "nationella hörnan" för Finland och Sverige och facilitator för en av arbetsgrupperna (augusti)

- Plattformdagarna 7-8 december 2016: URBACT-programmet arrangerade en fullsatt speeddate under detta års plattformsdagar, som genomfördes av den Nationella Plattformen för hållbar stadsutveckling, som Tillväxtverket driver i samarbete med Boverket, Trafikverket, Naturvårdsverket och Energimyndigheten. Här presenterades också möjligheterna att söka bidrag inom utlysningen "goda exempel" på integrerad hållbar stadsutveckling

Kontaktpunkten deltog under 2016 på en rad möten och konferenser för att berätta om möjligheterna i programmet och lyfta fram resultat. Under året byggde vi upp en hemsida (<http://urbact.eu/urbact-i-sverige>) med aktuell information om de nätverk och projekt där svenska städer ingår som partners. Därutöver gav vi ut artiklar löpande och vi upplevde ett bra flöde av information via sociala media som Facebook och Twitter. Under perioden 1 januari – 4 december 2016 var det 236 unika besök på hemsidan.

Vi intervjuade under året tre svenska städer (Södertälje, Stockholm och Malmö) om deras medverkan i olika URBACT nätverk och jobbade målinriktat för att lyfta fram URBACT programmet i olika sammanhang.

Samordning genomförande av EU:s Östersjöstrategi

I januari 2016 fick Tillväxtverket ett förnyat regeringsuppdrag att medverka i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen som löper till 2020. I uppdraget ingår bland annat att koordinera och rapportera om det sammantagna svenska arbetet utifrån strategin samt bidra till goda förutsättningar för genomförandet genom att bygga upp och sprida kunskap. Våren 2016 lämnade vi in en rapport till Regeringskansliet om våra framtida planer gällande arbetet med Östersjöstrategin. Vi arrangerade under året också två nätverksträffar inom genomförandenätverket för svenska huvudintressenter. Vidare tog vi fram en ny version av broschyren "Östersjöstrategin för nybörjare" på svenska och engelska. Dessutom fortsatte vi att sprida kunskap om möjligheten att arbeta transnationellt inom Östersjöregionen genom Makroregionalt integrerade projekt eller Transnationella komponenten (TNK) inom de åtta regionalfondsprogrammen. Dessa möjligheter har sitt ursprung i Artikel 70 men är direkt riktade till samarbete i Östersjöregionen. Vi deltog till exempel i det nätverk för förvaltande myndigheter i Östersjöländerna som bildats i syfte att hitta vägar för regionalfondsprojekt att samarbeta mellan länderna kring Östersjön.

Den 8-9 november 2016 samarrangerade Tillväxtverket det 7:e årliga forumet för Östersjöstrategin med bland annat Regeringskansliet och Svenska institutet. Strategiforum hade mer än 1 300 deltagare och programmet bjöd bland annat på ett 40-tal seminarier, en lounge för nätverkande, digitala presentationer, en FN-konstutställning om miljöförstöring och en modevisning på temat hållbarhet. Vi bidrog även till innehåll och kunskap genom bland annat två rapporter som Nordregio och Spatial Foresight/MDI tog fram inför Strategiforum på vårt uppdrag:

- Rapporten "*Looking towards 2030: Preparing the Baltic Sea Region for the future*" beskriver globala trender och deras effekt på Östersjöregionen, och den togs fram i en kort och en lång version.

"Strategiforum hade mer än 1 300 deltagare ..."

- Rapporten ”*Trends, challenges and potentials in the Baltic Sea Region*” beskriver den territoriella (socioekonomiska) utvecklingen i Östersjöregionen med data på länsnivå.

Tillväxtverket (med)arrangerade totalt fem seminarier under Strategiforum, och två seminarier baserades på de ovan nämnda rapporterna. I en huvudsession diskuterades hur städer kan driva på den digitala inre marknadens utveckling i Östersjöregionen. Seminariet baserades på rapporten ”State of the Digital Region 2016” av Baltic Development Forum. Ämnet togs vidare i en workshop som utforskade vilka möjligheter det finns att koppla samman digitala miljöer för startups och entreprenörer i Östersjöregionen. Slutligen arrangerade vi tillsammans med EU-kommissionen ett seminarium för att informera om hur Enterprise Europe Network (EEN) kan användas av små och medelstora företag.

Kontroller av projekt inom Interreg (FLC)

Tillväxtverket utför kontroller av projekt, så kallad First Level Control (FLC), i sju Interregprogram där svenska parter deltar;

- Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerak
- Interreg South Baltic
- Interreg North Sea Region
- Interreg Baltic Sea Region
- Interreg Central Baltic
- Interreg Europe
- Urbact III

Samtliga Interregprogram finansieras från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

I början av året var det stort fokus på uppstarten av programmen och Tillväxtverket deltog löpande i möten och diskussioner med förvaltningsmyndigheterna runt om i Europa. Vi hjälpte till med att tolka regler om stödberättigande kostnader, gav information om svenska regler och lämnade synpunkter på manualer, checklistor och riktlinjer.

Varje program har olika elektroniska rapporteringssystem, vilket innebär att FLC arbetar i sju olika IT-system. Under året deltog vi i utbildningar i rapporteringssystemen och lämnade förslag på förbättringsåtgärder. Det pågår också ett internt arbete inom Tillväxtverket för att tydliggöra kopplingen mellan de utländska IT-systemen och våra system, till exempel Public 360.

Samtliga Interregprogram är nu godkända. Under 2016 utfärdade Tillväxtverket 256 intyg för svenska parter, med sammanlagt 8 781 693 euro i stödberättigande utgifter. Vi besökte nio projekt på plats.

Tillväxtverket arrangerade ett flertal informationsmöten för svenska projektpartner inom Interreg, självständigt eller tillsammans med sekretariat eller förvaltande myndigheter. Vi gav även stöd till projektpartner via telefonmöten, e-post, Skype och personliga möten. Vår bedömning utifrån förgående programperiod är att tidig kontakt med parterna effektiviserar handläggningen. Felen blir färre och det finns ett mindre behov av kompletterande material vid ansökan om utbetalning.

Under året utvecklade vi ett verktyg som hjälper oss analysera, utvärdera och jobba förebyggande med projekten. Arbetsättet och metodiken utvecklas löpande med detta verktyg som grund.

Vi samarbetar med övriga svenska myndigheter som ansvarar för FLC. Under 2016 fortsatte samarbetet i form av både virtuella möten och fysiska träffar. Syftet var att få en samsyn i granskningsfrågor för ökad effektivitet och rättssäkerhet.

EU:s strukturfondsprogram 2014-2020 - förvaltande myndighet

De europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) är de främsta verktygen för att förverkliga EU:s långsiktiga tillväxt- och sysselsättningsstrategi. I den strategi som antogs 2010, Europa 2020, är målet att få en smart och hållbar tillväxt för alla.

En av ESI-fonderna är Europeiska regionala utvecklingsfonden som ska stärka regionernas konkurrenskraft och bidra till hållbar sysselsättning. Under 2007–2013 förvaltare vi 9 av de program som finansierades ur regionala utvecklingsfonden. Under programperioden 2014–2020 förvaltar vi 10 av fondens program.

De 8 regionala strukturfondsprogrammen

För att stärka det regionala inflytandet har Sverige valt att även 2014–2020 ha 8 regionala strukturfondsprogram.

Totalt fördelade regeringen 6,5 miljarder kronor exklusive TA-medel till de 8 regionala strukturfondsprogram som Tillväxtverket är förvaltande myndighet för. Vi såg och ser fortsatt medlen som en möjlighet att investera i ökad konkurrenskraft för företag och regioner i alla delar av landet. Insatsområdena är valda utifrån regionala förutsättningar med tyngdpunkt på att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation, att öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag och att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi.

År 2016 hade vi två utlysningssomgångar i alla regionala program. Vi beslutade om nästan 972 miljoner kronor, exklusive TA-medel, under året. Med TA-medel (Technical Assistance) avses de medel som avsatts till bland annat Tillväxtverket för förvaltning av programmen, det vill säga sådana medel som inte investeras i projekt.

Samarbetet med de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna och strukturfondspartnerskapen fungerade bra under året. En väl fungerande dialog mellan regionala aktörer och förvaltande myndighet gav goda möjligheter till riktade utlysningar och därmed att strategiskt påverka projektansökningarnas innehåll. Vi gjorde bedömningen att projekten i vår samlade portfölj är av högre kvalitet, d v s de ligger tydligare i linje med programmen och är mer inriktade på regionala styrkeområden jämfört med projekten i föregående programperiod.

Portföljen bestod främst av projekt som syftar till att stärka företagets konkurrenskraft, medan antalet projekt med inslag av integration och koldioxidsnål ekonomi var begränsat. Tillväxtverket genomförde därför särskilda insatser för att stärka inslagen av integration och koldioxidsnål ekonomi inför framtida utlysningar. Vidare har vi aktivt jobbat med att

▲ PRESTATION

åstadkomma ett större fokus på insatser för de horisontella kriterierna, främst jämställdhet samt integration och mångfald.

Riskkapital

Almi Invests 8 regionala dotterbolag förvaltar de två riskkapitalfonder som finansieras av ERUF samt genom regional medfinansiering och finansiering från Almi Företagspartner AB. Syftet med dessa fonder är att öka det regionala utbudet av riskkapital till små och medelstora företag med tillväxtpotential som befinner sig i tidiga faser. Investeringar i portföljbolagen ska ske tillsammans med privata investerare, vilket gör att vi kan upprätta regionala strukturer med investerare och affärsänglar.

Fond I från programperioden 2007–2013 är nu inne i förvaltningsfasen och stängdes i oktober 2015 för nyinvesteringar. Sedan 2016 har därför Almi Invests arbete i fonden inriktats på det som ska göras under förvaltningsfasen. Vid behov sker följdinvestering i befintliga investeringar och fokus är att genomföra exits, det vill säga sälja av portföljbolagen. Totalt har 1200 miljoner kronor investerats varav 380 miljoner kronor har revolverats i form av försäljning av portföljbolag, så kallade exits.

Almi Invests Fond II, för programperioden 2014–2020, startade sin verksamhet i alla programområden under fjärde kvartalet 2015. Under 2016 kom fondens verksamhet igång enligt plan och det totala fondkapitalet i Fond II, inklusive medfinansiering, är 1 266 miljoner kronor. 605 miljoner kronor av fonden finansieras från de regionala strukturfundsprogrammen. Investeringar ska göras i små och medelstora företag i tidiga skeden med 1–10 miljoner kronor. Till och med tredje kvartalet 2016 har fond II investerat i 102 portfölj företag med 147 miljoner kronor. Investeringsperioden för fond II sträcker sig till 31 december 2021.

Satsningar inom ERUF bredband

Tre av de åtta regionala strukturfundsprogrammen innehåller insatsområden för satsningar inom bredband. Syftet med dessa satsningar är att öka utbyggnaden av höghastighetsnäten, stödja användning av ny teknik och bidra till att fler digitala tjänster utvecklas. Handläggning sker på Tillväxtverkets regionala kontor i Luleå, Östersund och Gävle, och avdelningen Förvaltning samordnar bredbandsstödet. Hittills har 17 projekt beviljats stöd till en summa av 428 miljoner kronor. Det utgör 76 procent av totalt 557 miljoner kronor som är avsatta för bredbandsstöd under hela programperioden 2014–2020. Den samordnande funktionen ansvarar för att återrapportera till Regeringskansliet samt samordna och samarbeta med Statens jordbruksverk och Landsbygdsprogrammet. Samordningsfunktionen håller också i samarbetet med PTS och det handläggar nätverk som finns inom myndigheten, och man deltar aktivt i forumet Länsamverkan bredband.

Det nationella regionalfundsprogrammet

För att stärka Sverige behöver vi knyta ihop regionernas styrkor. Genom det nationella regionalfundsprogrammet dras nytta av både regionala, nationella och europeiska insatser för att skapa jobb och tillväxt.

Programmet har för åren 2014–2020 drygt 1 miljard kronor att fördela till projekt inom tre insatsområden:

- stärka forskning, teknisk utveckling och innovation (228 miljoner kronor)
- öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag (194 miljoner kronor)
- stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi (325 miljoner kronor)

Under 2016 beviljade Tillväxtverket cirka 710 miljoner kronor i stöd fördelat på nio olika beslut. Målet är att åstadkomma en märkbar förändring utifrån programmets insatsområden och därför koncentreras insatserna till ett fåtal beslut.

Beslut har fattats inom samtliga områden i programmet. Under 2016 fattade vi exempelvis beslut om den fortsatta uppbyggnaden av fysisk infrastruktur vid forskningsanläggningen European Spallation Source, om insatser för ökad energieffektivisering i små och medelstora företag och om ett avtal med Europeiska Investeringsfonden (EIF) för att genomföra en fond som ska investera i andra fonder. En första utbetalning om 25% har genomförts till EIF i enlighet med artikel 41 EU 1303/2013. EIF hade under året en utlysning för urval av tre underfonder som i sin tur ska investera i små och medelstora företag som har stor tillväxtpotential och befinner sig i tidiga skeden. EIF:s urval av underfonder beräknas vara klart först under första kvartalet 2017. Det övergripande syftet med denna fond-i-fond är att främja tillkomsten av nya förvaltare inom Venture Capital i Sverige.

Det största enskilda beslutet under 2016 var att Tillväxtverket slöt avtal med Almi Invest om en grön investeringsfond på 650 miljoner kronor, varav programmet står för 325 miljoner kronor. Fonden ska investera i innovativa små och medelstora företag som har tillväxtpotential och erbjuder varor och tjänster som minskar klimatutsläppen. Målet är att investera i den koldioxidsnåla ekonomin i alla delar av landet och i alla sektorer. Fonden kommer att vända sig till företag i tidiga skeden och satsningen kommer i genomsnitt att vara cirka 10 miljoner kronor per företag. Under 2016 upphandlade vi Almi Invest för att genomföra den gröna fonden. Efter avtalssignering i oktober 2016 började Almi Invest rekrytera personal och starta ett nytt bolag som ingår i Almi Investkoncernen. En första utbetalning om 25 procent till ALMI Invest har genomförts i enlighet med artikel 41 EU 1303/2013.

Öresund-Kattegatt-Skagerrak 2014-2020

Öresund-Kattegatt-Skagerrak är ett gränsregionalt samarbetsprogram mellan Sverige, Danmark och Norge. Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet för programmet. Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak ger stöd till gemensamma skandinaviska projekt som utvecklar samhället inom innovation, grön ekonomi, transport och sysselsättning.

Under 2016 utlyste programmet medel i två omgångar. Vi beviljade närmare 13 miljoner euro av EU-medel och 1 miljon euro av norska medel till ett flertal projekt.

De projekt som hittills beviljats medel under programperioden lämnade under året in sina första lägesrapporter och ansökningar om utbetalning. Hösten 2016 betalades drygt 2,6 miljoner euro ut till 15 projekt.

”Under 2016 beviljade Tillväxtverket cirka 710 miljoner kronor ...”

▲ PRESTATION

Programmet bedöms så här långt kunna nå målen i resultatramverket, med möjligt undantag för insatsområde Transport. Här kan det låga sökt-rycket göra att den önskade utbetalningstakten blir svår att hålla.

Under 2016 kom arbetet med programmets resultat igång, och på hösten inleddes ett tvåårigt utvärderingsarbete av programmets resultat i förhållande till de specifika målen. Extern utvärderare är Kontigo AB. De första resultaten kan förväntas först i början av mars 2017.

Inga projekt utöver förprojekt avslutades under året, men vissa resultat blev ändå synliga. Exempelvis bidrog projektet "ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society" till ett lagförslag till danska Folketinget som möjliggör för internationella forskare att bosätta sig på den danska sidan av Öresund när de är verksamma vid ESS eller MAX IV på den svenska sidan.

För att sprida kunskap om programmet och stimulera till fler ansökningar inledde vi under året ett mer strategiskt "stakeholderarbete". Ambitionen var att systematisera och effektivisera projektgenereringsarbetet. Fokus var insatsområdena Transport och Sysselsättning med integrationsperspektiv, men vi ville också nå nya målgrupper för programmet.

Vi arrangerade under året fem ansökningsseminarier, två seminarier för beviljade projekt, tre infomöten, tre webinarier och en nätverksträff för projekten. Totalt deltog 450 personer i dessa aktiviteter.

Vi medverkade även på ett stort antal aktiviteter i extern regi, varav flera fondgemensamma. Under våren besökte sekretariatschefen samtliga deltagande regioner, vilket följdes av ett gemensamt möte för alla 15 regionala kontaktpersoner.

Programmets Annual Event hölls i december 2016 i Helsingborg som en integrerad del av infrastrukturkonferensen Nordisk Infra. Temat var transport för att stimulera till fler ansökningar inom detta insatsområde. Totalt 57 personer deltog, och av de som fyllde i utvärderingen för dagen angav 37,5 procent att eventet ökade sannolikheten att man kommer ansöka om medel från Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak.

Attesterande myndighet

I uppdraget att vara attesterande myndighet ingår att upprätta och kvalitetssäkra utgiftsdeklarationer samt ansöka om utbetalning av strukturfondsmedel från EU-kommissionen. I samband med detta ska Tillväxtverket intyga att uppgifterna är korrekta och överensstämmer med gemenskapsregler och nationella regler.

För programperioden 2007-2013 är Tillväxtverket attesterande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram och det gränsregionala samarbetsprogrammet Öresund-Kattegatt-Skagerrak (ÖKS). För programperioden 2014-2020 har uppdraget utökats till att även omfatta det nationella programmet.

Under 2016 attesterade Tillväxtverket utgifter som avser programperioden 2007-2013, enligt planen med avslutsarbetet för programperioden. Summan av attesterade utgifter för programperioden 2007-2013 uppgick till ungefär 185 miljoner euro.

"Inga projekt utöver förprojekt avslutades under året, men ..."

Under 2016 attesterades även den första utgiftsdeklarationen för programperioden 2014-2020. Attesterade utgifter för denna programperiod uppgick till ungefär 101 miljoner euro.

Revision av EU-medel

I enlighet med EU:s regelverk ska Tillväxtverkets förvaltning och kontroll av EU-medel revideras och bedömas av en nationell revisionsmyndighet (Ekonomistyrningsverket). Under 2016 genomförde revisionsmyndigheten 30 stickprovsgranskningar fördelade på 24 projekt inom de 8 regionala strukturfondsprogrammen (Öresund-Kattegatt-Skagerrakprogrammet, 21 stickprovsgranskningar i 11 projekt) avseende programperioden 2007-2013. Stickproven inom de 8 regionala strukturfondsprogrammen gjordes i två olika urvalsgrupper, där projekt inom finansieringsinstrument (riskkapitalfonder) var en grupp. Det granskade beloppet uppgick till 62 196 526 kronor (ÖKS-programmet 4 454 186 kronor). Felprocenten i granskningarna beräknades av revisionsmyndigheten till 0,03 % (ÖKS-programmet 0,1 %).

Revisionsmyndigheten slutförde under året uppföljande granskningar avseende tidigare genomförda systemrevisioner i programperioden 2007-2013.

Parallellt i programperioden 2014-2020 gjorde Revisionsmyndigheten en inledande systemgranskning av stödsystemet NYPS2020. Revisionsmyndigheten bedömde att systemet i stort innehar en adekvat funktionalitet för att möjliggöra förvaltande och attesterande myndighetens arbete. Revisionsmyndigheten bedömde att, med systemet som stöd, har förvaltande och attesterande myndigheten arbetat fram goda interna arbetsmetoder och har förmåga att utföra sina uppgifter utan problem.

Hösten 2016 började Riksrevisionen granska förvaltningen och utvärderingen av EU-medel, och Tillväxtverket är en av flera myndigheter som berörs.

Avslutsarbete programperiod 2007-2013

De 8 regionala strukturfondsprogrammen

Arbetet med programavslutet för de åtta regionala EU-programmen var inne i ett mycket intensivt skede under 2016. Förberedelserna och själva programavslutet startade dock redan våren 2011. Vi har nätverkat med avslutsansvariga myndigheter i Sverige och andra länder i Europa.

Texter och sifferuppgifter har sammanställts i slutrapporterna, och vi har stämt av sifferuppgifter med den attesterande myndigheten och revisionsmyndigheten. Större delen av arbetet handlade om att stämma av indikatorer och uppgifter om fondprojekten. Koordinering av alla textavsnitt och tabeller i slutrapporterna var också ett omfattande arbete.

ESV genomförde cirka 30 projektrevisioner under hösten samt följde upp tidigare systemrevisioner. Endast i ett fåtal projekt blev det någon anmärkning som krävde åtgärd. I några projekt pågår utredningsarbetet fortfarande.

Den 5 december godkändes de åtta slutrapporterna av respektive övervakningskommitté.

”Nätverkande har skett med avslutsansvariga myndigheter i Sverige och andra länder i Europa.”

Öresund-Kattegatt-Skagerrak

Öresund-Kattegatt-Skagerrak 2007–2013 syftade till att skapa en attraktiv och konkurrenskraftig gränsregion som kännetecknas av kunskapsbaserat samarbete och hållbar utveckling.

Under 2016 fortsatte arbetet med att avsluta programperioden; 12 projekt avslutades och ca 630 000 euro betalades ut. Under hela programperioden betalades totalt ca 97 miljoner euro ut.

År 2016 gjordes också en systemrevision av utbetalningsprocessen, och revisioner slutfördes utan anmärkningar.

Resultatet för den årliga kontrollrapporten som genomfördes under 2016 beräknas komma under andra halvan av februari 2017. Tidiga prognoser tyder på en fortsatt låg felprocent för projektens stödberättigade kostande.

Programmets slutrapport färdigställdes och fastställdes via skriftlig procedur av övervakningskommittén för 2007–2013.

Bedömning

Tillväxtverket bedömer att verksamhetsårets insatser inom målområdet "Företagen i regionen" i viss mån redan, men framförallt på sikt kommer att ha främjat en hållbar regional tillväxt och bidragit till att utvecklingskraft i alla delar av landet tas tillvara och utvecklas. Samma principer för bedömning av måluppfyllelse gäller som för målområdet "Företagens konkurrenskraft", se sida 16.

Utgångspunkten för myndighetens verksamhet inom målområdet är att tillväxten i landet sker lokalt och regionalt och att de regionala förutsättningarna skiljer sig åt beträffande näringslivs-, befolknings-, tätorts-, och utbildningsstruktur. För både lokala, regionala och nationella aktörer är det viktigt att skapa attraktiva miljöer för att företag ska startas och växa. Detta arbete kräver samarbete mellan sektorer och aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Nedan lämnas några exempel på de resultat som Tillväxtverket bidragit till inom målområdet, uppdelat per verksamhetsområde.

En undersökning av de företag som år 2011 tog del av Tillväxtverkets *regionala företagsstöd*, och för vilka resultaten mättes under 2016, visar att stödföretagen utvecklade en bättre omsättningsförändring än företagen i en kontrollgrupp. Men i termer av förädlingsvärde visade undersökningen att stödföretagen utvecklades lika, och stödgruppens vinstutveckling visade sig till och med vara sämre än både kontrollgruppen och företag generellt i Sverige.

Inom verksamhetsområdet *samordning och uppföljning av det regionala tillväxtarbetet* samverkade Tillväxtverket kontinuerligt med regionalt utvecklingsansvariga aktörer i syfte att utveckla och genomföra olika uppdrag och sakfrågor. Enligt en uppföljning som gjordes under 2016 anse de regionalt utvecklingsansvariga att Tillväxtverkets strategiska regionarbete bidrar till ett effektivare tillväxtarbete.

För att stärka *regional näringslivsutveckling* implementerades en rad kunskaps- och nätverksinsatser, exempelvis: konferenser genomfördes, en gruvhandbok slutredovisades, två artiklar skrevs, ett metodutvecklingsarbete kopplat till riksintressen för industriell produktion slutfördes, dialogmöten och workshops hölls, samt en strategi för smart specialisering författades. Genom finansieringsverktyget beviljades utbetalningar för flertalet utvecklingsinsatser som drivs av Tillväxtverkets samarbetsparter.

Fem olika insatser inom verksamhetsområdet *kommersiell service* genomfördes under 2016. De syftade till att främja tillgängligheten till kommersiell service i serviceglesa områden. Bland kunskaps- och nätverksinsatserna har servicelösningar avhandlats genom både konferenser och möten och uppdraget "Pilotkommuner för serviceutveckling" har slutredovisats och erfarenheterna spridits. Genom finansieringsverktyget har driftstöd utbetalats till 182 dagligvarubutiker och information spridits och flertalet beslut fattats om projektmedel inom det så kallade Landsbyggsprogrammet.

Inom verksamhetsområdet *regionala förutsättningar* slutrapporterades under året ett uppdrag att fördela verksamhetsbidrag till resurscentra för kvinnor. Rapporten visade att resurscentra ökat kunskapen om kvinnors

villkor och jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet och att arbetet blivit mer operativt och strategiskt. Men rapporten visade också att resurscentra haft begränsade möjligheter att långsiktigt öka kvinnors delaktighet, och relevansen i det regionala tillväxtarbetet har varierat. Tillväxtverkets stöd till aktörer inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet ledde till att några projekt tog fram kunskapsunderlag och att en regional stödstruktur skapades för validering inom olika branscher. Tillväxtverket tog också fram en översikt av utvecklingsprojekt för de regionala kompetensplattformarna, genomförde de s.k. Kompetensförsörjningsdagarna och arrangerade strategiska dialogmöten. Inom den nya insatsen "Jämställd regional tillväxt" gjordes de första utbetalningarna av projektmedel under året.

Verksamhetsområdet *nationell samordning och utveckling av genomförandet av regionalfonden* rymde under året en rad diverse aktiviteter:

- GD-möten, andra möten och kommunikationsaktiviteter syftade till att stärka den fondöverskridande samverkan med rådet för Europeiska socialfonden och Statens jordbruksverk.
- Introduktionen av en elektronisk lärandeplattform, modelluppbyggnad, konferenser och kartläggningar syftade till att stärka det tematiska kunskapsstödet.
- I det europeiska samarbetsprogrammet för hållbar stadsutveckling (URBACT III) hölls en nationell informationsdag, en fullsatt speeddate arrangerades och en hemsida byggdes upp.
- I Tillväxtverkets medverkan av EU:s strategi för Östersjöregionen arrangerades två nätverksträffar för svenska huvudintressenter, en ny version av broschyren "Östersjöstrategin för nybörjare" togs fram, kunskap spreds om möjligheterna att arbeta transnationellt inom Östersjöregionen, och ny kunskap genererades genom beställningen av två rapporter.
- Kontroller av projekt inom sju s.k. Interregprogram ledde till att 256 intyg blev utfärdade för svenska parter med sammanlagt 8,8 miljoner euro i stödberättigade utgifter.
- Tillväxtverket genomförde två utlysningsomgångar för EU:s strukturfondsprogram 2014-2020.
- Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet för det gränsregionala samarbetsprogrammet Öresund-Kattegatt-Skagerrak. Under 2016 utlystes medel i två omgångar. Programmet bedöms så här långt kunna nå målen i ett resultatramverk, med möjligt undantag för insatsområdet transport. Ett av projekten bidrog till ett lagförslag till det danska Folketinget.

Tillväxtverket är attesterande myndighet för strukturfondsmedel m.m. Under 2016 atterades utgifter för totalt 286 miljoner euro.

Övriga genomförda uppdrag

Under denna rubrik redovisar vi våra övriga genomförda uppdrag enligt vår instruktion samt regleringsbrevet för 2016.

Remissyttranden

År 2016 besvarade Tillväxtverket 91 remisser från nio olika departementet, varav en dryg tredjedel hade Finansdepartementet som avsändare. Remisserna om förslag till ny regional indelning respektive beskattning av incitamentsprogram var särskilt intressanta med tanke på våra ansvarsområden.

En sjättedel av remisserna kom från Näringsdepartementet. Ett par exempel är Digitaliseringskommitténs delbetänkande om digitaliseringens transformerande kraft och förslag till ändringar av EU-förordningen avseende statsstöd.

Departement	Antal remisser
Finansdepartementet	32
Näringsdepartementet	16
Miljö- och energidepartementet	11
Socialdepartementet	10
Justitiedepartementet	9
Utbildningsdepartementet	4
Kulturdepartementet	6
Utrikesdepartementet	2
Arbetsmarknadsdepartementet	1
Totalt	91

Övriga uppdrag

Digitalisering av fakturor och kvitton

Tillväxtverket ska analysera möjligheterna att med reglering eller andra åtgärder öka andelen fakturor och kvitton som hanteras och dokumenteras elektroniskt. Målet är att de flesta fakturor och kvitton till konsumenter, andra företag och organisationer inom Sverige ska vara elektroniska. Uppdraget slutrapporteras den 22 februari 2017 i samband med årsredovisningen.

Möjligheter att förenkla företags hantering av moms vid handel med andra länder - ankomstintyg

Tillväxtverket ska utreda om det går att förenkla företagens skyldigheter enligt vissa andra länders regelverk vad gäller hantering av mervärdesskatt vid handel med dessa länder.

| LÄS MER: Läs resultatet av uppdraget i slutrapporten med diarienummer Å 2016-000188.

Pågående uppdrag som avrapporterades 2016

PU 2.1

Tillväxtverket har i uppdrag att årligen för åren 2014–2020 följa upp utvecklingen av företagens administrativa kostnader med utgångspunkt i den metod som rapporterades in till Regeringskansliet under 2013. Resultatet för år 2015 redovisades i en delrapport till regeringen den 15 april 2016.

PU 2.3

Tillväxtverket har i uppdrag att följa upp mål för förenklingsarbetet på centrala myndigheter. Resultatet för år 2015 redovisades i en delrapport till regeringen den 15 april 2016.

Uppdrag utan särskild tidpunkt för rapportering

Övrigt återrapporteringskrav 4.5

För att säkerställa förutsättningar för effektutvärderingar ska myndigheten noggrant dokumentera och samla in uppgifter till Tillväxtanalys mikro-databas (MISS).

4.5

För att dra en tydlig gräns har Tillväxtanalys gjort en operationell gränsdragning som anger att Tillväxtanalys önskar information om de *selektiva näringspolitiska åtgärder* Tillväxtverket administrerar *som vilar på förordningar beslutade av regeringen med syfte att reglera villkoren för stödgivning*.

Mot bakgrund av detta samt i dialog med Tillväxtanalys rapporterade Tillväxtverket under 2016 uppgifter avseende följande företagsstöd: regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, transportbidrag, stöd till kommersiell service, sysselsättningsbidrag och såddbidrag/såddlån. Utöver dessa rapporterade vi även uppgifter avseende Tillväxtverkets program Affärsutvecklingscheckar, mot bakgrund av att dessa fr.o.m. maj 2015 regleras av förordningen (2015:210) om statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag.

För Affärsutvecklingscheckar rapporterade Tillväxtverket uppgifter avseende utbetalningar till företag under programmets samtliga år 2013-2015. Då programmet är en fortsättning på det tidigare Produktutvecklingsprogrammet rapporterade vi även uppgifter för Produktutvecklingsprogrammet för hela perioden 2005-2012.

Riktlinjer för hur vi ska dokumentera och samla in uppgifter följer 2014 års riktlinjer för mångfaldsuppföljning. Utöver kvantitativa uppgifter såsom stödföretagens organisationsnummer, sökta och utbetalda stödbelopp och företagens grad av medfinansiering rapporterade Tillväxtverket också på Tillväxtanalys efterfrågan beskrivningar av stödåtgärderna och av samtliga rapporterade variabler, i syfte att de utvärderare/forskare som använder uppgifterna ska få en god förståelse för hur de aktuella stödåtgärderna fungerar i praktiken.

Plattform för hållbar stadsutveckling

Minst 5 procent av medlen från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020 ska investeras i hållbar stadsutveckling, och detta gäller för hela EU. I Sverige finns satsningen på hållbar stadsutveckling i 3 av de 8 regionala strukturfondsprogrammen.

Vid slutet av 2016 hade Tillväxtverket beslutat om 280 miljoner kronor från Europeiska regionala utvecklingsfonden till projekt inom hållbar stadsutveckling i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Under året samverkade vi med Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Trafikverket kring regeringsuppdraget att förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling. Plattformen fokuserades det året på bostadsutmaningen. Tillsammans med övriga myndigheter deltog vi på SKL:s turné "Bostäder för alla – men hur" i Växjö, Örebro och Göteborg.

Vi bidrog också till plattformens medverkan i Almedalen och på årskonferensen för Sweden Green Building Council samt medverkade i planeringen och genomförandet av Plattformsdagarna i Malmö med 350 deltagare.

Tillväxtverket ansvarar för ett tematiskt kunskapsstöd inom hållbar stadsutveckling. Kunskapsstödet används i såväl handläggningen av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden som i arbetet med plattformen för hållbar stadsutveckling. Kopplingar görs även till våra uppdrag "Stärkt lokal attraktionskraft 2015–2019", "Tillväxtskapande samhällsplanering", "Klimatsynk" och uppdraget att vara nationell kontakt för UR-BACT-programmet, EU:s program för utbyte och lärande om hållbar stadsutveckling.

Under 2016 har det tematiska kunskapsstödet genomfört ett särskilt utvärderingsseminarium för representanter från Stockholm, Göteborg och Malmö. Kunskapsstödet har även lämnat synpunkter inom ramen för Lantmäteriets förberedelsearbete inför Habitat III.

Lokalt ledd utveckling

Lokalt ledd utveckling (LLU) kompletterar det regionala och nationella genomförandet av EU:s strategier. Leader är en metod för utveckling både på landsbygden och i staden, och den kännetecknas av ett underifrånperspektiv. Varje Leaderområde är ett begränsat geografiskt område och har en styrelse (Local Action-Grupp – LAG) som består av människor från privat, ideell och offentlig sektor. Där finns även ett Leaderkontor med en verksamhetsledare. Den lokala utvecklingsgruppen prioriterar projekt utifrån deras utvecklingsstrategi där det även ska framgå vilka fonder som ingår i strategin.

Statens jordbruksverk är den förvaltande myndigheten för fyra EU-fonder: Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Europeiska havs- och fiskefonden, Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden. De samordnas inom LLU under EU-programperioden 2014–2020. Tanken är att möjliggöra ett brett arbete för regional utveckling, i syfte att uppnå målen för Europa 2020 – EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi.

I 39 av de 48 Leaderområdena ingår finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden ERUF, och de arbetar i enlighet med fondens räckvidd och mål.

Arbetsgruppen LLU inom Fondsamordning etablerades 2015 och består av representanter från Statens jordbruksverk, ESF och Tillväxtverket. Tillväxtverket ska bistå Jordbruksverket med kunskaper om Europeiska regionala utvecklingsfonden. Arbetsgruppen LLU arbetade under året 2016 med kommunikationsinsatser av olika slag för att informera aktörer om LLU:

- Arbetsplan 2016 upprättades
- LLU-folder och två olika följebrev upprättades för att informera om arbetet som sker inom Leader. Ett informationsutskick mejlades till cirka 70 regionala aktörer.
- Ett samarbete inleddes med Landsbygdsnätverket som framöver ska sprida kunskaper om ERUF och ESF genom sitt nyhetsbrev. Nätverket består av aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå.
- Samverkan stärktes mellan lokala och regionala aktörer genom ett första möte mellan representanter från samtliga Leaderområden i Småland och Öarna, Strukturfonspartnerskapets ordförande och sekreterare samt arbetsgruppen LLU. Samverkan mellan regional och lokal nivå syftar till fler och bättre samordnade projekt.

Nyps förvaltning

Tillväxtverket har genom sin myndighetsinstruktion ansvar för att tillhandahålla ett projekt- och stödärendehanteringssystem som uppfyller nationella krav och kraven i enlighet med EU-regelverk.

Systemansvaret omfattar förvaltningsstöd till såväl Tillväxtverket som övriga externa användarorganisationer genom att

1. tillhandahålla e-tjänster för ansökan, systemstöd för handläggning och beslutsfattande samt verktyg för uppföljning och rapportering,
2. bistå med central support, utbildning, dokumentation och information,
3. samordna och driva kravhantering och vidareutveckling,
4. koordinera och styra systemförvaltningen enligt beslutade ramar och prioriteringar.

Prioriterade större insatser under 2016 har varit att tillgänglighetsanpassa e-tjänsten Min ansökan samt att arbeta fram besluts- och rapporteringsunderlag från det nya handläggningssystemet i projektet Nyps 2020.

Förvaltningskostnaderna för systemet fördelas mellan användarorganisationerna enligt en beslutad modell som baseras på två delar; en fast andel för att täcka driftskostnaderna och en rörlig del som styrs av organisationernas beslutsmedel (motsvarande anslag) i systemet.

Nya särskilda uppdrag 2016

Hållbara Gotland

I juni 2016 fick Tillväxtverket i uppdrag att genomföra insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län, och samtidigt erbjöds Region Gotland att göra samma sak. Regeringen har utsett Tillväxtverket till samordnare av uppdraget. Genomförandet löper 2016–2019 med slutrapportering 2020. Tillväxtverket och Region Gotland samverkar med Länsstyrelsen i Gotlands län i genomförandet av regeringsuppdraget.

Regeringen har indikerat en samlad ram på totalt 100 miljoner kronor åren 2016–2019 för att finansiera insatser för tillväxt i Gotlands län. Medlen är lika fördelade mellan Tillväxtverket och Region Gotland.

För att genomföra uppdraget finns en styrgrupp med två företrädare vardera för Tillväxtverket, Region Gotland och Länsstyrelsen Gotland. Hösten 2016 hade gruppen tre sammanträden.

Tillväxtverket och Region Gotland har utifrån regeringens direktiv tagit fram en plan för insatsernas genomförande. Region Gotland och Tillväxtverket samverkar kring såväl information och rådgivning som handläggning, beslut, uppföljningar och utvärderingar.

De insatser som identifierats ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av företag och näringsliv i hela Gotlands län, och därmed till en sysselsättningsökning. Ett centralt mål är att stärka utvecklingen av fyra innovationsmiljöer utifrån gotländska styrkepositioner.

Genomförandeplanen har, i enlighet med regeringens direktiv, fem utpekade insatsområden: ny industriell utveckling; hållbara livsmedel och maritima näringar; besöksnäring och kultur; digitalisering; och kompetensförsörjning.

Det operativa genomförandet av programmets insatser startade under andra halvåret 2016 genom beslut om stöd till förstudier och vissa förberedande insatser. Totalt beslutades om 4,9 miljoner kronor varav Tillväxtverket stod för nästan 2,5 miljoner. En del medel har också avsatts till Almi Invest för att stärka tillgången till riskkapital för tillväxtföretag på Gotland. Under år 2017 kommer beslut om operativa genomförandeprojekt att inledas.

Tillväxtanalys inordnande

I maj 2016 gav regeringen Tillväxtverket i uppdrag att förbereda inordnandet av vissa uppgifter från Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) till den 1 januari 2017. Med anledning av dessa förändringar har regeringen också ändrat Tillväxtverkets instruktion.

Inordnandet av uppgifter avsåg bland annat att genomföra vissa analyser av beskrivande, årligen till Regeringskansliet rapportera vissa indikatorer till budgetpropositionen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, ansvara för förvaltning och utveckling av vissa system och verktyg inom det regionala området samt vara nationell kontaktpunkt för strukturfondsprogrammet Espon.

Under uppdragets genomförande hade vi en fortlöpande dialog med ledning, medarbetare och fackliga organisationer inom Tillväxtanalys. Under arbetet gjordes löpande avstämningar med Näringsdepartementet, särskilt gällande statistiksekretess, hantering av uppgifter kopplade till OECD och Analysgruppen för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft.

De sex medarbetare på Tillväxtanalys som arbetade med de berörda uppgifterna erbjöds verksamhetsövergång och samtliga valde att tacka ja till erbjudandet och är från och med 1 januari 2017 placerade på Tillväxtverkets analysenhet.

Drift, förvaltning och systemutveckling samt tillgängliggörande av systemen PIPOS (tillgänglighetsanalyser) och RAPS/RIS (regionalt analys- och prognosystem) är överflyttade till Tillväxtverket. Uppgifterna att genomföra analyser av beskrivande karaktär kring olika typer av regioner och beträffande servicefrågorna, att vara kontaktpunkt för ESPON samt att uppdatera och kommentera indikatorerna för budgetpropositionens utgiftsområde 19 har också överförts till Tillväxtverket, något som togs med i verksamhetsplaneringen inför 2017.

Tillväxtverket bedömer att uppdraget att förbereda inordnandet av vissa uppgifter från Tillväxtanalys är utfört och arbetar nu med genomförandet av de överförda uppgifterna. Vidare bedömer vi att uppgifterna inordnats på ett sätt som medför bibehållen effektivitet och kan hanteras parallellt med våra övriga uppgifter.

Redovisning av insats- och programdata

Här presenterar vi våra programdata för prestationer och ett antal övriga insatser och program under 2016. Under utbetalda medel återfinns information om verksamhetskostnader inklusive OH-kostnader och transfereringar. Under ärendebeslut återfinns information om antal ärendebeslut vilka är uppdelade på bifall och avslag. Samtliga data har hämtats från Tillväxtverkets ekonomi- och stödändresystem. För verksamhet som pågått de tre senaste åren redovisas verksamhetskostnader och transfereringar. För avslutade program redovisas även totala verksamhetskostnader och transfereringar för hela programperioden. I de enstaka fall där kostnader uppstått efter programmets avslut redovisas även dessa.

Prestationer

Affärsutvecklingscheckar för internationalisering* Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	2 339	2 425	2 666
-Transfereringar	39 489	56 223	88 384
Ärendebeslut, antal**			
-Bifall	28	18	361
-Avslag	0	0	148
-Totalt	28	18	509

* Programmet har haft olika namn under de år som redovisas här.

** Ärendebesluten 2015 och 2016 avser beslut från Tillväxtverket till partnerskapen. Partnerskapen fattar i sin tur beslut till slutmottagarna.

EU:s strukturfondsprogram 2014-2020 - Förvaltande myndighet Uppgift, 2014-2020

Utbetalda medel, tkr	2016	2015
-Verksamhetskostnader	135 621	103 359
-Transfereringar	735 401	55 420
Ärendebeslut, antal		
-Bifall	150	274
-Avslag	42	84
-Totalt	192	358

**Förenklning för företag
Uppdrag och uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader*	21 831	21 062	15 765
-Transfereringar	0	0	0

* Från 2015 ökar kostnaderna på grund av att Regelrådet överförs till Tillväxtverket.

**Handbok för kommuner som står inför gruv- eller täktsatsningar
Uppdrag, 2013-2016**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014	2013-2016
-Verksamhetskostnader	78	624	674	1 376
-Transfereringar	0	0	0	0

**Kommersiell service, exklusive Särskilt driftstöd till dagligvarubutiker och Pilotkommuner för serviceutveckling
Uppdrag och uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	2 426	1 374	2 321
-Transfereringar	0	0	0

**Leverantörsprogrammet för fordonsindustrin
Uppdrag, 2013-2016**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014	2013-2016
-Verksamhetskostnader	156	1 685	1 077	3 386
-Transfereringar	0	9 643	6 821	16 981
Ärendebeslut, antal				
-Bifall	0	11	23	46
-Avslag	0	1	2	4
-Totalt	0	12	25	50

**Pilotkommuner för serviceutveckling
Uppdrag, 2012-2016**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014	2012-2016
-Verksamhetskostnader	508	972	1 360	4 493
-Transfereringar	447	4 295	4 939	13 318
Ärendebeslut, antal				
-Bifall	0	0	0	13
-Avslag	0	0	0	19
-Totalt	0	0	0	32

**Regionalt investeringsstöd
Uppdrag och uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	5 840	5 201	5 567
-Transfereringar*	106 035	127 242	139 577
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	9	9	30
-Avslag	9	4	5
-Totalt	18	13	35

* Transfereringar 2015 nedjusterade med 48 100 tkr på grund av att utbetalningar från andra organisationer än Tillväxtverket tidigare har inkluderats.

**Resurscentra för kvinnor
Uppdrag, 2013-2016**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014	2013-2016
-Verksamhetskostnader	519	3 309	4 246	8 624
-Transfereringar	-29	28 483	39 165	99 004
Ärendebeslut, antal				
-Bifall	0	3	0	40
-Avslag	0	3	0	13
-Totalt	0	6	0	53

**Samhällsplanering för näringslivsutveckling*
Uppdrag, 2013-2016**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014	2013-2016
-Verksamhetskostnader	637	1 382	447	2 943
-Transfereringar	540	4 183	1 250	5 973
Ärendebeslut, antal				
-Bifall	0	1	7	16
-Avslag	0	0	1	4
-Totalt	0	1	8	20

* Ingick fram till 2015 i rapporteringen för Tillväxtskapande samhällsplanering.

**Transportbidrag
Uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	4 686	4 409	5 399
-Transfereringar	385 167	354 336	368 857
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	1 060	1 078	1 095
-Avslag	29	18	24
-Totalt	1 089	1 096	1 119

**Insatser för hållbara och exportmogna turistdestinationer
Uppdrag, 2012-2016**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014	2012-2016
-Verksamhetskostnader	19	51	1 810	3 323
-Transfereringar	0	171	28 526	56 180
Ärendebeslut, antal				
-Bifall	0	0	49	55
-Avslag	0	0	0	0
-Totalt	0	0	49	55

**Verksamhetsbidrag för kooperativ utveckling
Uppdrag, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	161	790	1 078
-Transfereringar*	28 348	42 360	36 760
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	51	5	3
-Avslag	0	0	0
-Totalt	51	5	3

* Beloppen varierar över åren på grund av att Tillväxtverket ibland gör en förskottsutbetalning.

**Verksamt.se*
Uppdrag och uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	18 138	18 589	22 717
-Transfereringar	0	1 600	175

* Redovisades fram till 2015 tillsammans med Kontaktpunkten, dessa separeras från 2016.

**Öresund-Kattegatt-Skagerrak
Uppgift, 2014-2020**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015
-Verksamhetskostnader*	27 477	20 278
-Transfereringar	25 438	0
Ärendebeslut, antal		
-Bifall	20	19
-Avslag	21	3
-Totalt	41	22

*Utfall 2015 korrigerat på grund av felberäkning i föregående årsredovisning

Övriga insatser och program

Affärsutvecklingscheckar för digitalisering Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	443
-Transfereringar	0
Ärendebeslut, antal*	
-Bifall	5
-Avslag	0
-Totalt	5

*Ärendebesluten avser beslut från Tillväxtverket till partnerskapen. Partnerskapen fattar i sin tur beslut till slutmottagarna.

Arbetsintegrerande sociala företag Uppdrag, 2016-2019

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	2 844
-Transfereringar	7 002
Ärendebeslut, antal	
-Bifall	35
-Avslag	14
-Totalt	49

Digilyft Uppdrag, 2015-2020

Utbetalda medel, tkr	2016	2015
-Verksamhetskostnader	913	0
-Transfereringar	1 529	0
Ärendebeslut, antal		
-Bifall	3	0
-Avslag	0	0
-Totalt	3	0

Enterprise Europe Network (EEN) Uppgift, 2008-2014, 2015-2020

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	3 713	1 738	3 714
-Transfereringar	23 539	20 529	14 881
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	17	15	1
-Avslag	0	0	0
-Totalt	17	15	1

**EU:s strukturfondsprogram 2007-2013 - Förvaltande myndighet
Uppgift, 2007-2013**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader*	0	25 765	103 287
-Transfereringar	-16 059	344 758	924 450
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	0	0	115
-Avslag	0	0	25
-Totalt	0	0	140

*Avslutskostnader för programmet under 2016 inkluderas i verksamhetskostnader för programperioden 2014-2020.

**Gröna affärsutvecklingscheckar
Uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015
-Verksamhetskostnader	137	142
-Transfereringar	5 293	0
Ärendebeslut, antal*		
-Bifall	23	11
-Avslag	0	0
-Totalt	23	11

*Ärendebesluten avser beslut från Tillväxtverket till partnerskapen. Partnerskapen fattar i sin tur beslut till slutmottagarna.

**Jämställd regional tillväxt
Uppdrag, 2016-2019**

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	2 990
-Transfereringar	32 233
Ärendebeslut, antal	
-Bifall	42
-Avslag	0
-Totalt	42

**Kapitalförsörjning
Uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	3 840	3 018	1 340
-Transfereringar	5 681	6 896	4 095
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	3	4	8
-Avslag	1	1	1
-Totalt	4	5	9

Kompetensutveckling för tillväxt i små företag
Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	5 001	3 818	3 908
-Transfereringar	11 175	9 000	8 490
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	11	16	9
-Avslag	0	12	22
-Totalt	11	28	31

Kontaktpunkten* inklusive Yrkeskvalifikationsdirektivet
Uppdrag och uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	6 964	6 592	5 297
-Transfereringar	0	0	0

* Redovisades fram till 2015 tillsammans med Verksam.se, dessa separeras från 2016.

Kulturella och kreativa näringar
Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	3 623	4 379	4 032
-Transfereringar	3 402	3 191	1 096
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	12	14	15
-Avslag	6	0	0
-Totalt	18	14	15

Näringslivets kompetensförsörjning*, exklusive Snabbspår företagande.
Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	7 021	4 731	5 236
-Transfereringar	16 243	13 012	4 507
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	12	40	2
-Avslag	193	0	0
-Totalt	205	40	2

*Från och med 2016 inkluderar insatsområdet Näringslivets kompetensförsörjning satsningar inom entreprenörskap vid universitet och högskolor samt integrationsinsatser. I utfallen för 2014 och 2015 ingår programmet Företagare med utländsk bakgrund.

**Regionala exportcentra
Uppdrag, 2016-2018**

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	4 150
-Transfereringar	939
Ärendebeslut, antal	
-Bifall	6
-Avslag	0
-Totalt	6

**Regionala kompetensplattformar
Uppdrag, 2013-2018**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	3 783	3 205	3 085
-Transfereringar	19 793	14 427	5 132
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	0	27	6
-Avslag	0	0	1
-Totalt	0	27	7

**Snabbspår företagande
Uppdrag, 2016-2017**

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	1 072
-Transfereringar	1 948
Ärendebeslut, antal	
-Bifall	22
-Avslag	12
-Totalt	34

**Starta företag-dagar, webbseminarier, etc.
Uppgift, löpande**

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	3 556	5 215	5 573
-Transfereringar	0	0	0

Strategiskt regionarbete
Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	7 261	6 138	1 206
-Transfereringar	6 654	6 214	0
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	4	6	
-Avslag	0	0	
-Totalt	4	6	

Stärkt lokal attraktionskraft
Uppdrag, 2015-2019

Utbetalda medel, tkr	2016	2015
-Verksamhetskostnader	2 121	2 397
-Transfereringar	4 055	904
Ärendebeslut, antal		
-Bifall	0	10
-Avslag	0	73
-Totalt	0	83

Swedish Cleantech
Uppdrag fram till 2014, uppgift från 2015, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	3 849	2 837	4 028
-Transfereringar	0	0	0

Särskilt driftstöd till dagligvarubutiker
Uppdrag, 2016-2019

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	0
-Transfereringar	32 170
Ärendebeslut, antal	
-Bifall	1
-Avslag	0
-Totalt	0

Tillväxtskapande samhällsplanering*, exklusive Samhällsplanering för näringslivsutveckling och Handbok för kommuner som står inför gruv- eller täktsatsningar

Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	2 313	1 094	2 171
-Transfereringar	265	8 499	2 917
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	13	3	3
-Avslag	4	0	0
-Totalt	17	3	3

*Fram till 2015 ingick Samhällsplanering för näringslivsutveckling i rapporteringen för Tillväxtskapande samhällsplanering.

Turism och besöksnäringen, exklusive Insatser för hållbara exportmogna turistdestinationer

Uppdrag och uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader	19 852	18 447	18 330
-Transfereringar	7 228	7 379	8 083
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	14	6	3
-Avslag	25	0	0
-Totalt	39	6	3

*Fram till 2015 har alla insatser avseende turism och besöksnäringen rapporterats tillsammans. Uppdraget insatser för hållbara exportmogna turistdestinationer har avslutats 2016 och redovisas därför separat.

Verksamt.se - export- och internationaliseringsinformation

Uppdrag, 2016-2018

Utbetalda medel, tkr	2016
-Verksamhetskostnader	5 260
-Transfereringar	0

Öppet näringsliv*, exklusive Verksamhetsbidrag för kooperativ utveckling och Arbetsintegrerande sociala företag.

Uppgift, löpande

Utbetalda medel, tkr	2016	2015
-Verksamhetskostnader	4 589	4 717
-Transfereringar	5 256	4 500
Ärendebeslut, antal		
-Bifall	6	10
-Avslag	0	12
-Totalt	6	22

*Insatsområdet Öppet näringsliv startades upp i slutet av 2015 och 2016 är första året som insatsen redovisas i årsredovisningen som en insats.

Öresund-Kattegatt-Skagerrak
Uppgift, 2007-2013

Utbetalda medel, tkr	2016	2015	2014
-Verksamhetskostnader* **	0	5 055	11 346
-Transfereringar	35 550	111 150	151 120
Ärendebeslut, antal			
-Bifall	0	0	18
-Avslag	0	0	0
-Totalt	0	0	18

*Avslutningskostnader för programmet under 2016 inkluderas i verksamhetskostnader för programperioden 2014-2020.

**Utfall 2015 korrigerat på grund av felberäkning i föregående årsredovisning.

Kompetensförsörjning

Bakgrund

denna föränderliga värld måste vi kontinuerligt finna nya sätt att säkra kompetens för att kunna utföra våra uppdrag, nå våra mål och skapa resultat. Det gäller såväl på medarbetarnivå som på myndighetsnivå. Det enda vi vet säkert om framtidens kompetensbehov är att det ständigt kommer att ändras, och därför måste vi också skapa en verksamhet och en organisation som inte bara tillåter utan också främjar detta. Detta påverkar hur vi arbetar med hela kedjan i kompetensförsörjningen med att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och ta tillvara medarbetare. Men vi måste också bredda bilden av hur vi säkrar tillgången till kompetens för både medarbetarna och myndigheten i stort genom rekrytering, utbildning, kompetensväxling, delad kunskap, nätverk, samarbeten, erfarenhetsutbyten, konsulter, system, osv.

Genomförande

Arbeta i team

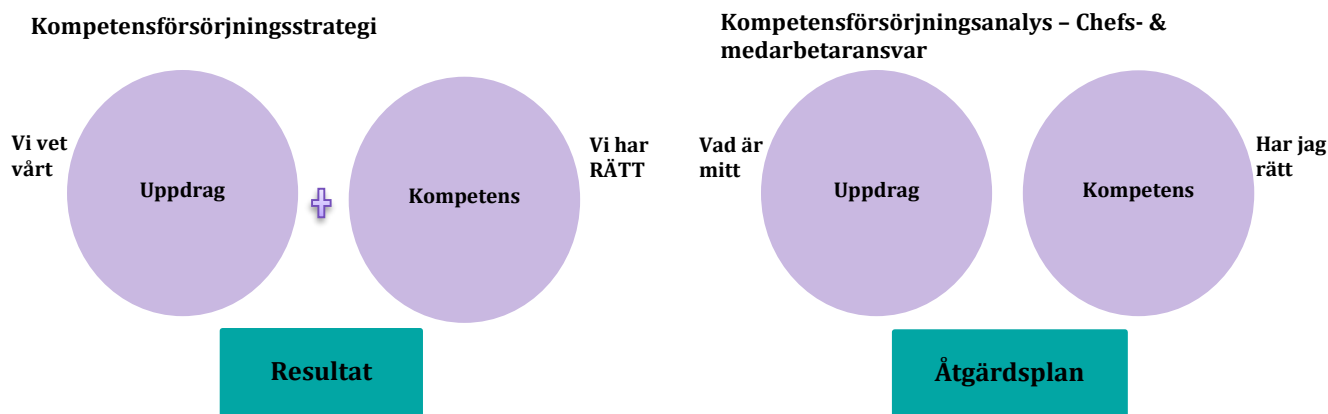
En åtgärd i linje med att säkra vårt kompetensbehov är att vi arbetat med, och i, team. Det är en omställningsresa och innebär att medarbetarna får ta större ansvar för att vara mer självgående men det påverkar också cheferna som går från att vara experter till att inta en mer coachande roll. Syftet är att arbeta effektivt med våra uppdrag och säkra resultat både i dag och imorgon.

Ny medarbetar- och chefpolicy

Under 2016 utarbetade, beslutade och implementerade Tillväxtverket en ny medarbetar- och chefpolicy i syfte att stödja denna förändringsresa. I medarbetarpolicyn tydliggörs att medarbetarna får mer ansvar med ett tydligt uppdrag. De får också möjligheter att utföra det på bästa sätt och vet när de nått målet. Under året reviderades lönekriterier och medarbetarsamtalen för att vi ska kunna utvärdera och återrapportera resultat i förhållande till policyn. I medarbetarsamtalet upprättas en individuell kompetensutvecklingsplan för varje person, och på så vis ser vi att vi säkrar kompetensbehovet både kort- och långsiktigt. Analysen av detta kopplas sedan på enhets- och myndighetsnivån samman med kompetensplaner för respektive nivå. Därmed kan vi identifiera eventuella gap i kompetensbehovet i närtid och följa upp dem med förslag på åtgärder. Parallellt med detta har vi påbörjat ett arbete med mer långsiktiga kompetensförsörjningsanalyser på enhetsnivå. Här handlar det om att myndigheten i stort har rätt kompetens för att kunna utföra vårt uppdrag även i framtiden. Analyserna utgår från modellen nedan och ska framöver vara en del av verksamhetsplaneringen.

” Under 2016 utarbetades, beslutades och implementerades en ny medarbetar- och chefpolicy...”

Nytt arbetssätt -attraktiv arbetsgivare

Arbetet med att säkra att vi har rätt kompetens på rätt plats vid rätt tillfälle har lett till ett nytt arbetssätt som bland annat innebar att vi under 2016 flyttade till nya lokaler i Stockholm och Östersund. Med ett aktivitetsbaserat kontor kan vi mer effektivt planera arbetet för att nå våra mål.

Med anledning av den förändrade medarbetarpolicyn genomförde vi en pilot för medarbetarutbildning där 10 kvinnor och 8 män deltagit.

Under året genomfördes två introduktionsutbildningar med alla nyanställda. Vi har också tagit fram ett introduktionsprogram för praktik för nyanlända och funktionsnedsatta samt förberett för att på bästa sätt ta emot dessa praktikanter under kommande år. Vi arbetar aktivt för likabehandling, vilket är en självklarhet för att vara en attraktiv arbetsgivare. Under året anpassade vi den nya AFS:n och satte ramarna för ett fortsatt arbete med arbetsmiljön ur ett brett perspektiv, allt i linje med vårt mål att vara en attraktiv arbetsgivare

Rörlighet i staten

Vi samarbetar med Näringsdepartementet och ett tiotal andra myndigheter i Rörlighet i staten, för att bredda vårt nätverk och ge individer möjlighet till utveckling. Under året genomförde och utvärderade vi olika aktiviteter, bland annat föreläsningar och ett seminarium, professionella nätverk för erfarenhetsutbyte, mentorskapsprogram, in- och utlåning av personal och ett ledarskapsprogram för nya chefer. I ledarskapsprogrammet deltog fyra medarbetare från Tillväxtverket. Detta är också ett sätt att skapa förutsättningar för intern rörlighet som ett led i att säkra kompetensförsörjningen, och 2016 var det 19 kvinnor och 11 män som bytte tjänst inom myndigheten.

Rekryteringar och personalen i siffror

Under året rekryterade vi 77 personer, varav 51 kvinnor och 26 män. En av våra nyckelrekryteringar var en chefsstrateg för digitalisering, för att nå just målet med digitalisering.

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av den totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	2016	2015	2014
Total sjukfrånvaro	3,59	3,24	3,24
Minst 60 dagars sjukfrånvaro (med sjukersättning)	51,35	53,09	47,77
Kvinnor	3,83	3,61	3,25
Män	3,16	2,66	3,23
Under 30 år	3,5	2,05	1,90
30–49 år	3,69	2,96	2,91
Över 50 år	3,42	3,85	3,96

Dessa siffror inkluderar även Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Bedömning

Det nya arbetssättet ställer nya krav på medarbetare och chefer, krav som ligger helt i linje med en pågående och önskvärd utveckling med större fokus på mål och resultat. Vi har tydliggjort kraven och förväntningarna i den nya medarbetar- och chefspolicyen samt anpassat lönekriterierna därefter, och därmed har vi lagt grunden för att förändringsarbetet ska övergå i ordinarie verksamhet. Arbetet med fokus på resultat är en naturlig följd av vårt uppdrag som kunskapsorganisation. Vi tror att detta ska göra att man trivs med att arbeta hos oss och därmed bidrar till vår långsiktiga kompetensförsörjning.

Genom att arbeta med kompetensanalyser på olika nivåer säkrar vi att myndigheten har rätt kompetens samtidigt som vi kan planera för framtiden och påbörja åtgärder i tid.

En av de framtida utmaningarna men också möjligheterna är såklart digitaliseringen. Den övergripande myndighetsprioriteringen påverkar arbetet med kompetensförsörjning i stort men också konkret i vardagen och i utbildningsplaneringen. Det nya arbetssättet stödjer detta på så sätt att digitaliseringen av såväl arbetsuppgifter som arbetssätt blir en naturlig del av den dagliga verksamheten. Därmed utvecklar vi våra medarbetares kompetens inom digitalisering och kan ta oss an denna övergripande utmaning på ett naturligt sätt.

Tillväxtverkets hållbarhetsarbete

Vårt hållbarhetsarbete

Tillväxtverkets arbete för hållbar tillväxt utgår från vår verksamhetsidé: att arbeta för att stärka företagets konkurrenskraft. Med denna utgångspunkt söker vi förstå hur samhällsutmaningar påverkar näringslivet och olika branscher i stort. Samtidigt främjar vi entreprenörskapet som ett verktyg för att ta fram och sprida lösningar på de utmaningar som samhället står inför.

Vårt hållbarhetsarbete kan delas upp i tre delar:

- Insatser som syftar till att främja utvecklingen av ett ***hållbart näringsliv***.
- ***Integrering av hållbarhetsaspekter i kärnprocesser*** och styrningen av verksamheten.
- Internt hållbarhetsarbete med fokus på ***direkt miljöpåverkan och personal***.

I de följande tre avsnitten redovisar vi resultat och genomförda åtgärder inom dessa tre delar. Vi redovisar också särskilt vårt jämställdhets- och mångfaldsarbete (i enlighet med våra uppdrag och vår handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2015–2018) samt vårt arbete för att bidra till att de svenska miljö kvalitetsmålen och generationsmålet nås (i enlighet med uppdrag M2015/2633/Mm).

Hållbart näringsliv

Vi arbetar för att främja ett hållbart näringsliv genom insatser för inkluderande och grön tillväxt.

Inkluderande tillväxt omfattar insatser för att skapa ett företagsklimat och ett främjandesystem som är öppet för en mångfald av företagare, företagsformer och affärsmodeller. Inom insatsområdet Öppet näringsliv arbetade vi bland annat med att underlätta integrationen av nyanlända genom att göra det enklare för asylsökande, nyanlända och företagare med utländsk bakgrund att starta och etablera företag i Sverige. Vi stöttade utvecklingen av kooperativt företagande och arbetade för att främja samhällsentreprenörskap med särskilt fokus på arbetsintegrerande sociala företag. Under 2016 fortsatte vi också stötta regioner och andra aktörer i arbetet med att integrera jämställdhet och mångfald i det regionala tillväxtarbetet. För mer information om våra insatser för inkluderande tillväxt och ett öppet näringsliv, se sida 32.

Vi arbetade även vidare med Resurscentra för kvinnor, ett uppdrag som syftade till att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors inflytande i det regionala tillväxtarbetet (se vidare på sida 79).

Grön tillväxt (se även sida 6) var ett av våra prioriterade områden under 2016 och fortsätter att vara det 2017. Grön tillväxt omfattar insatser för att minska näringslivets miljöpåverkan, belysa miljöfrågors påverkan på näringslivets konkurrenskraft och ta vara på de affärsmöjligheter som finns inom miljöområdet. Fokus ligger på hållbar regional utveckling, hållbart företagande och främjande av svensk miljöteknik. Under 2016 beviljade vi drygt 559 miljoner kronor till projekt för en koldioxidsnål ekonomi inom ramen för de EU-program vi förvaltar. Vi har även främjat utveckling, kommersialisering och internationalisering av svensk miljöteknik och kunnande.

67 procent av de projekt som Tillväxtverket finansierade 2016 syftade, direkt eller indirekt, till att lösa miljömässiga och/eller sociala utmaningar.

26 procent av finansierade projekt hade integrerat miljö i sin projektutformning. 48 procent av finansierade projekt hade integrerat jämställdhet i sin projektutformning. 53 procent hade integrerat mångfald i sin projektutformning.

Integrering av hållbarhet i kärnprocesser och styrning

Arbetet med att integrera hållbarhetsaspekter i verksamheten fokuserar på tre huvuddelar:

- Utveckling av verksövergripande mål och prioriteringar
- Utveckling av verksgemensamma processer
- Kompetensutveckling och stöd till medarbetare

Mål och prioriteringar Ledningsgruppen fastställde grön tillväxt som ett fortsatt prioriterat område för 2017 och beslutade om en handlingsplan för området. Handlingsplanen utgick från vår analys av verksamheten som är kopplad till de nationella miljö kvalitetsmålen.

Processer Under året integrerade vi hållbarhetsaspekter i riktlinjerna för planering och utveckling av nya insatser. Vi lät utreda förutsättningarna för att införa en visselblåsarfunktion och uppdaterade information på vår hemsida om hur vi arbetar för att motverka brott och missförhållanden. Dessutom lade vi till uppgifter om vart man kan vända sig för att anmäla misstankar om brott eller missförhållanden.

Kompetensutveckling Inom ramen för grön tillväxt etablerades ett kunskapsstöd för miljö. Interna lärseminarier genomfördes med teman "COP21-Paris, vad hände och hur blev det?"; "För ett klimatneutralt Sverige 2045"; "Cirkulär ekonomi"; "Gröna fonden" och "Framtidsutsikterna för bioekonomin i Sverige". Vid två tillfällen under året anordnades seminarier för nyanställda om vårt hållbarhetsarbete. På medarbetardagen genomfördes också en rad seminarier på temat grön tillväxt.

Vår direkta miljöpåverkan

Det interna hållbarhetsarbetet består av två huvuddelar: direkt miljöpåverkan och personalfrågor. För ytterligare information kring vårt HR-arbete, se sidan 111.

Tillväxtverkets miljöarbete utgår från den miljöutredning som genomfördes 2010 i samband med att vi införde ett miljöledningssystem. Analysen

visade att energianvändning, resor och förbrukningsvaror är de områden där Tillväxtverket har som störst direkt påverkan på miljön.

- Koldioxidutsläpp från resor ökade med 1 procent jämfört med 2015.
- Energianvändningen minskade med 51 procent jämfört med 2015.
- Pappersförbrukningen för utskrifter och kopiering minskade med 40 procent jämfört med 2015.
- Pappersförbrukningen för tryck av material minskade totalt med 28 procent jämfört med 2015.

Under året utvecklades nya riktlinjer för upphandling. Vi började också utreda möjligheterna att klimatkompensera utsläpp från tjänsteresor.

För mer information om vårt miljöarbete, se Miljöledningsrapport 2016.

Tillväxtverket och Agenda 2030

Agenda 2030 och de 17 hållbarhetsmålen fastställer en global, övergripande plan för hållbar utveckling. Agendan kan hjälpa företag att förstå omvärldens förväntan på deras verksamhet, men den pekar också genom målen ut områden där det behövs nya lösningar och privat-offentliga samarbeten. Tillväxtverket arbetar för att stärka företagets konkurrenskraft och främja entreprenörskapet som verktyg för att möta samhällsutmaningar, och vårt arbete ligger därmed i linje med agendan. Vår inverkan är som störst på Mål 5 Jämställdhet, Mål 7 Hållbar energi för alla, Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, Mål 11 Hållbara städer och samhällen, Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion samt Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap. Läs mer i vår fördjupade analys Tillväxtverket och Agenda 2030.

Vårt arbete för ökad mångfald- och jämställdhet

Tillväxtverket ska verka för ekonomisk förnyelse och omvandling och behöver därför nå ut till breda grupper av människor, branscher och företagsformer som med olika infallsvinklar kan vara med och utveckla affärsområden och svenskt näringsliv.

Ledningen slog 2015 fast följande utgångspunkter för myndighetens mångfaldsarbete:

- Mångfald är en strategisk fråga och en förutsättning för att myndigheten ska kunna verka för ekonomisk omvandling och förnyelse;
- Syftet med mångfaldsuppföljningen är att kvalitetssäkra myndighetens processer och identifiera utvecklingsbehov;
- Resultatet för myndigheten som helhet bör ligga i linje med riksgenomsnittet för företagsledares bakgrund men relateras till de uppdrag myndigheten har.

Tillväxtverkets mångfaldsarbete förs inom tre huvudområden:

- integrering av mångfaldsaspekter i våra kärnprocesser, till exempel i utveckling av insatser och bedömning av ansökningar om stöd och medel;

- särskilda satsningar som syftar till att främja ett diversifierat och öppet näringsliv, genom insatser som är riktade till såväl företag som företagsfrämjande aktörer;
- mångfaldsarbete med fokus på vår egen kompetensförsörjning.

Mångfaldsarbetet 2016

På verksövergripande nivå genomfördes följande åtgärder under 2016:

- Vi tog fram en mångfaldsrapport för 2015 som omfattade verksövergripande resultat och åtgärder samt analyser på insatsnivå.
- Ledningsgruppen diskuterade 2015 års resultat och fattade beslut om uppdaterade riktlinjer för förbättrad uppföljning, utbildning av handläggare kopplat till bedömning av ansökan samt utökad dialog med uppdragsgivare.
- Vi integrerade riktlinjer för mångfaldsaspekter i Nyttå, som är en metod och ett verktyg för uppföljningar och utvärderingar i utvecklingen av nya insatser.
- Vi erbjöd handläggare utbildning i att använda mångfaldsuppdelad statistik i uppföljningar och utvärderingar av insatser.
- Vårt mångfaldsarbete ingick som en del av utbildningen av nyanställda.
- Medarbetarna har haft en stödperson som de kunnat vända sig för att få stöd i uppföljningar, utvärderingar och åtgärder på insatsnivå.

År 2015 konstaterade vi att vi behövde förbättra och systematisera insamlingen av organisationsnummer och deltagaruppgifter. Detta arbete omfattar förutsättningarna för uppföljning generellt och drevs under året av enheten Analys.

Resultat 2016

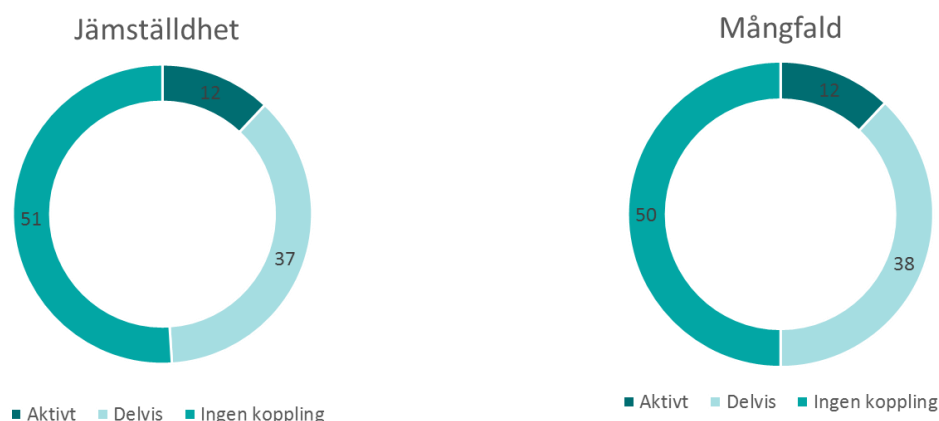
Vi använder två huvudindikatorer för att följa integreringen av mångfald i våra kärnprocesser:

- Krav på sökande: andel av beviljade ansökningar som integrerat mångfald och jämställdhet i planering, genomförande och uppföljning.
- Fördelning av stöd: fördelning av beviljade stöd till existerande och potentiella företagare utifrån kön, ålder och bakgrund.

Mångfaldsuppföljningen omfattar samtliga programsatta insatser. Alla insatser ska analysera och beskriva hur man arbetar med mångfald och jämställdhet. Den statistiska uppföljningen är baserad på organisations- och personnummer men omfattar endast insatser där företag eller potentiella företagare är slutmottagare av stöd. Stödet kan komma direkt från Tillväxtverket eller via någon intermediär. Årsrapporten för 2015 omfattar inte ERUF då det inte var möjligt att få ut organisationsnummer ur Nyps 2020.

År 2016 var det 48 procent av de projekt som beviljades medel som integrerade jämställdhet (aktivt eller delvis i planering, genomförande och uppföljning) i sina projekt. Motsvarande andel som integrerade mångfald på samma vis var 53 procent.. Siffrorna avser nationella medel.

Figur 1. I vilken mån beviljade projekt 2016 integrerade mångfald och jämställdhet i planering, genomförande och uppföljning av projekt.

Då SCB på grund av leveransfel stoppat uttag från databasen om operativa företagsledare har det inte varit möjligt att i tid till årsredovisningen 2016 få fram resultat rörande fördelning av stöd till företag baserat på organisationsnummer. Vi hänvisar istället till kommande Mångfaldsrapport 2016 som publiceras under våren 2017.

Tillväxtverkets arbete för generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

Tillväxtverket hade under året i uppdrag att analysera vilka miljö kvalitetsmål som är relevanta för vår verksamhet och hur vår verksamhet påverkar förutsättningarna att nå de nationella miljömålen samt att upprätta en handlingsplan. Vi saknar direkt påverkan och rådighet över något av de enskilda miljö kvalitetsmålen, och därför genomförde vi uppdraget med utgångspunkt i våra övergripande kärnuppdrag om att främja hållbar näringslivsutveckling och regional tillväxt. Tillväxtverkets huvudsakliga bidrag till generationsmålet och de 16 miljömålen kan därför uttryckas som att vi:

- främjar entreprenörskap och företagande som ett verktyg för att bemöta samhällsutmaningar genom att utveckla och sprida nya lösningar.
- främjar ett hållbart näringsliv för minskad negativ miljöpåverkan och stärkt konkurrenskraft.

Kartläggning, analys och handlingsplan

Kartläggningen visade att *Generationsmålet* är det mål som vår verksamhet har störst bäring på tillsammans med miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö*. Analysen lyfte fram *hållbart företagande*, *hållbar regional tillväxt* och främjande av *svensk miljöteknik* som fokusområden och pekade på behovet av förbättrad verksövergripande styrning och intern samordning.

Vi valde att samordna genomförandeplanen med handlingsplanen för grön tillväxt som är ett av våra tre prioriterade områden. Under året inrättade vi, i enlighet med handlingsplanen, ett avdelningsövergripande Team Miljö med uppgift att ge underlag och kunskap till ledningsgruppen, främja kunskapsutbyte och verka för ökad samordning mellan olika insatser. Ledningen beslutade att grön tillväxt ska vara ett prioriterat område även 2017. Arbetet inriktas på att:

- utveckla insatser inom hållbart företagande och resurseffektiva affärsmodeller
- aktivt verka för att öka insatser inom strukturfonden som syftar till hållbar affärsutveckling och omställning
- utveckla en metod för och genomföra verksövergripande utvärderingar av vårt arbete inom ramen för grön tillväxt
- sprida kunskap om grön tillväxt internt och externt, med utgångspunkt i arbetet som drivs inom ramen för Klimatsynk.

Tabellen nedan visar en översikt över 2016 års insatser inom ramen för grön tillväxt och deras koppling till relevanta miljö kvalitetsmål. Tabellen visar också de hållbarhetsmål inom Agenda 2030 som kopplar till miljö och som vi identifierat som relevanta för vår verksamhet (för mer information om vårt arbete kopplat till Agenda 2030, se rapport 0206).

 Miljömål	Generationsmålet	
	 Begränsad klimatpåverkan	 God bebyggd miljö
Hållbar regional tillväxt	Genom vårt ansvar för genomförandet av ERUF (s 86-88), har vi tillgång till verktyg för energieffektivisering, hållbara transporter och hållbar stadsutveckling. ERUF Klimatsynk (s. 30) genomförs gemensamt av Tillväxtverket och Energimyndigheten i syfte att öka lärandet, samarbetet och samordningen mellan nationell och regional nivå inom områden kopplade till utvecklingen av en koldioxidneutral ekonomi. Vi drev samverkansåtgärden Miljöintegrering inom ramen för Miljömålsrådet (s. 75).	Inom plattform för hållbar stadsutveckling (s 96) arbetade vi för ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapspridning och erfarenhetsutbyte inom hållbar stadsutveckling. Insatsområdet Tillväxtskapande samhällsplanering (s 72) omfattar kunskapsutveckling, samarbete och utvecklingsprojekt inom området samhällsplanering och näringslivsutveckling riktat till lokala och regionala aktörer och har utöver god bebyggd miljö även koppling till miljö kvalitetsmålen storslagen fjällmiljö, levande sjöar och vattendrag, levande skogar, grundvattnet av god kvalitet, ett rikt växt- och djurliv och giftfri miljö. Genom BRP+ (www.tillvaxtverket.se/BRPplus) utvecklade vi tillsammans med svenska regioner ett ramverk för att mäta och följa regional livskvalité i ett hållbarhetsperspektiv.
Hållbart företagande	Via verksamt.se, med 2,3 miljoner unika besökare per år, hjälpte vi företag arbeta hållbart genom information, verktyg och inspiration (s. 57). Vi utvecklade en metod för analys av företags hållbarhetsarbete och genomförde en pilot i svenska modeindustrin. Vi finansierade Stockholm Fashion Districts arbete kring bl a hållbar affärsutveckling. Vi påbörjade ett utvecklingsarbete kring hållbara affärsmodeller. I vårt arbete för svensk besöksnäring följs insatsen hållbar destinationsutveckling (2012-15) upp av hållbar produktutveckling (s 44). Det nionde nationella regionalfondsprogrammet hade avsatt 650mkr för att stimulera investeringar i gröna lösningar, energieffektivisering och användning av förnybar energi i SME. Vi drev samverkansåtgärden Hållbart företagande inom ramen för Miljömålsrådet.	
Svensk miljöteknik	Vi stöttade svensk miljöteknik genom att etablera Gröna Fonden (s. 87), genom att utlysa gröna checkar (s. 28), genom att driva Demo Miljö (s. 25) och webplatsen Swedish Cleantech (s. 29) samt genom att ha inlett ett nordiskt samarbete för matchmaking av miljöteknikföretag via Nordic Innovation Accelerator (s 20). Det nionde nationella regionalfondsprogrammet hade för perioden 2014-2020 avsatt 650mkr för att stimulera investeringar i gröna lösningar, energieffektivisering och användning av förnybar energi i SME.	
Styrning	Vi genomförde en analys och utvecklade en handlingsplan för Grön tillväxt. Ledningen beslutade att Grön tillväxt även fortsatt är en myndighetsövergripande prioritering. Vi inrättade Team miljö. Vi publicerade en hållbarhetsrapport som del av årsredovisningen 2015 samt en särskild miljöledningsrapport för samma år.	

Tillväxtverket och Miljömålsrådet

År 2016 inrättade regeringen Miljömålsrådet som en plattform för fler åtgärder och ett intensifierat arbete på alla nivåer i samhället för att nå de svenska miljömålen. Rådet består av 17 myndigheter som ses som strategiskt viktiga för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, där ibland Tillväxtverket. Miljömålsrådet presenterar årligen åtgärder som myndigheterna åtar sig att genomföra för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen. Tillväxtverket hade under 2016 drivansvar för två sådana

samverkansåtgärder (Miljöintegrering och Hållbart företagande) och deltog därtill i ytterligare två åtgärder (Giftfria och resurseffektiva kretslopp och Plattform för hållbar stadsutveckling). Mer information om Miljömålsrådets arbete och de olika samverkansåtgärderna finns på www.miljomal.se/miljomalsradet.

GRI innehållsförteckning

Tillväxtverkets hållbarhetsredovisning för 2016 baseras på Global Reporting Initiatives riktlinjer för hållbarhetsredovisning (GRI4 Core) och omfattar hela myndighetens verksamhet och personal. Hållbarhetsredovisningen utgår från våra prioriteringar och uppdrag samt den väsentlighetsanalys som vi gjorde hösten 2014 i form av en enkät bland prioriterade intressentgrupper (inklusive medarbetare).

INDIKATOR	OMRÅDE	LÄSHÄNVISNING	KOMMENTAR	OMFATTNING
ÖVERGRIPANDE STANDARDUPPGIFTER				
STRATEGI OCH ANALYS				
G4-1	Gd om betydelsen av hållbarhet för verksamheten s.1 och dess strategier			Delvis redovisad
ORGANISATIONSPROFIL				
G4-3	Organisationens namn		Tillväxtverket Org.nr. 202100-6149	Fullt redovisad
G4-4	Huvudsakliga varumärken, produkter, tjänster	s. 2		Fullt redovisad
G4-5	Huvudkontorets säte	s. 9		Fullt redovisad
G4-6	Länder som organisationen verkar i	s. 9		Fullt redovisad
G4-7	Ägarförhållanden	s. 8		Fullt redovisad
G4-8	Marknader som organisationen är verksam på		Myndigheten verkar i Sverige med fokus på svenska entreprenörer, regioner och organisationer. Vissa program riktar sig till företag för etablering på/export mot internationella marknader.	Fullt redovisad
G4-9	Organisationens storlek			
	Verksamhetsomfattning	s.9,		Fullt redovisad
	Totalt antal anställda	s.8		Fullt redovisad
	Nettointäkter	s.134		Fullt redovisad
G4-10	Personal			
	Total personalstyrka uppdelad på anställningsform och kön	s. 8		Delvis redovisad
	Total personalstyrka uppdelad på region och kön			Ej redovisad
	Andel konsulter och egenanställda			Ej redovisad
	Förändringar under året uppdelat på kön	s. 117		Fullt redovisad
G4-11	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal		100 % (samtliga anställda omfattas av ALFA-avtalet och dess villkor).	Fullt redovisad
G4-12	Verksamhetens leverantörskedja			Ej redovisad
G4-13	Väsentliga förändringar under perioden rörande storlek, struktur, ägarskap eller leverantörskedja.		Inga större förändringar gällande storlek, struktur, ägarskap eller leverantörskedja har skett under året.	Fullt redovisad
G4-14	Tillämpning av försiktighetsprincip			Ej redovisad
G4-15	Externt utvecklade principer, deklarationer etc. för ekonomi, miljö och/eller sociala frågor som antagits/stöds.		Tillväxtverket har inte tagit ställning till externt utvecklade hållbarhetsrelaterade principer, deklarationer eller liknande.	Fullt redovisad
G4-16	Medlemskap i intresse- och näringslivsorganisationer.	Reglab, Studieförbundet Näringsliv och samhälle (SNS) .	Informationen om medlemskap är ej hel-täckande.	Delvis redovisad
BETYDANDE ASPEKTER OCH AVGRÄNSNINGAR				
G4-17	Rapportens omfattning	s. 114		Fullt redovisad
G4-18	Process för att definiera redovisningens innehåll	s. 114		Delvis redovisad
G4-19	Aspekter av betydelse som identifierats under processen att definiera redovisningens innehåll	s. 114		Fullt redovisad

G4-20	Avgränsningar för betydande aspekter inom organisationen	s. 114		Delvis redovisad
G4-21	Avgränsningar för betydande aspekter utanför organisationen	s. 115		Delvis redovisad
G4-22	Förklaring till förändring av tidigare angiven information och skälen till dessa		Se respektive indikator	Delvis redovisad
G4-23	Större förändringar sedan föregående redovisningsperiod vad gäller avgränsning, omfattning och mätmetoder		Inga större förändringar sedan föregående redovisningsperiod.	Fullt redovisad
INTRESSENTDIALOG				
G4-24	Intressentgrupper			Ej redovisad
G4-25	Process för identifiering och urval av intressenter			Ej redovisad
G4-26	Beskrivning av intressentdialog	s. 96		Delvis redovisad
G4-27	Frågor som lyfts av intressenter och organisationens respons			Ej redovisad
OM RAPPORTEN				
G4-28	Redovisningsperiod		20160101-20161231	Fullt redovisad
G4-29	Tidpunkt för senaste redovisningen		feb-2016	Fullt redovisad
G4-30	Redovisningscykel		Ettårig	Fullt redovisad
G4-31	Kontaktperson för frågor angående hållbarhetsredovisningen och dess innehåll		Johanna Giorgi, 08 681 65 24 johanna.giorgi@tillvaxtverket.se	Fullt redovisad
G4-32	GRI-ramverk			
	Nivå	s. 118		Fullt redovisad
	GRI-tabell	s. 121-124		Fullt redovisad
	Extern granskning		Hållbarhetsrapporten har ej granskats externt.	Fullt redovisad
G4-33	Extern granskning, policy, omfattning, förankring och oberoende		Rapporten är baserad på GRI:s riktlinjer, men gör ej anspråk på att uppfylla dessa till fullo. Därför har extern granskning inte varit aktuell.	Delvis redovisad
G4-34	Struktur för organisationsstyrning	s. 8		Delvis redovisad
ETIK OCH INTEGRITET				
G4-56	Värderingar, standarder, principer och koder.		Hållbarhetsrelaterade policyer finns för följande områden:	Delvis redovisad
			- IT	
			- Representation	
			- Mutor och bestickning	
			- Personal	
			- Upphandling	
			- Resor och möten	
			- Miljö	

SPECIFIC STANDARD DISCLOSURES

INDIKATOR	OMRÅDE	LÄSHÄNVISNING	KOMMENTAR	OMFATTNING
EKONOMI				
EKONOMISKT UTFALL				
G4-DMA	Styrning			
G4-EC1	Direkt ekonomiskt värde, genererat och fördelat	s.125-128		Fullt redovisad
G4-EC4	Finansiellt stöd från den offentliga sektorn	s.125-128		Fullt redovisad
INDIREKT EKONOMISK PÅVERKAN				
G4-EC7	Utveckling och effekt av investeringar och tjänster	s.16-111		Fullt redovisad
G4-EC8	Betydande indirekt ekonomisk påverkan, inkl. omfattning			Ej redovisad
MILJÖ				
G4-DMA	Styrning	s.6,114	En fördjupad analys av vårt miljöarbete presenteras i "Miljöledningsrapport 2016", dnr 1.3.4-Å 2016-1967.	
	Miljörelaterade investeringar och insatser	s. 6, 19, 24-25, 28-29, 43, 75-76, 104, 114-115		Fullt redovisad
	Krav på sökande	s. 115		Delvis redovisad
	Tillväxtverkets arbete för generationsmålet och miljö kvalitetsmålen	s. 115		Fullt redovisad
MATERIAL				
G4-EN1	Total pappersförbrukning uttryckt i kg samt pappersslag	s. 115	Tillväxtverket använder miljömärkt papper för utskrift, kopiering och tryck.	Fullt redovisad
ENERGI				
G4-EN3	Energianvändning inom organisationen	s. 115		Fullt redovisad
G4-EN6	Minskad energianvändning	s. 115		Fullt redovisad
UTSLÄPP				
G4-EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser	s. 115		Fullt redovisad
G4-EN19	Minskade utsläpp av växthusgaser	s. 115		Fullt redovisad
MILJÖBEDÖMNING AV LEVERANTÖRER				
G4-EN32	Procentuell andel av nya leverantörer som bedömts utefter sin miljöpåverkan		Inga leverantörer har under året upphandlats där miljöpåverkan varit ett utvärderingskriterium.	Fullt redovisad
SOCIALT				
G4-DMA	Styrning	s. 6, 114		
	Socialt relaterade investeringar och insatser	s. 32-39, 79, 114-115		
	Krav på sökande	s. 115		
	Fördelning av medel utifrån kön, ålder och bakgrund	s. 117	Särredovisas även i fördjupad Mångfaldsrapport 2016, dnr 1.3.4-Å 2016-1966 (publiceras våren 2017).	
ARBETSVILLKOR				
ANSTÄLLNING				
G4-LA1	Totalt antal anställda och personalomsättning uppdelat på ålder och kön	s. 8, 111		Delvis redovisad
HÄLSA OCH SÄKERHET				
G4-LA6	Olycksfall samt sjukfrånvaro uppdelat på kön och ålder	s. 111		Delvis redovisad
UTBILDNING OCH KOMPETENSUTVECKLING				
G4-LA9	Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd uppdelat på kön			Ej redovisad

G4-LA10	Program för livslångt lärande som stödjer anställdas fortsatta anställningsbarhet	s. 111-112	Delvis redovisad
G4-LA11	Procentuellt antal anställda som regelbundet har utvecklingssamtal	100%	Fullt redovisad
MÅNGFALD OCH LIKA MÖJLIGHETER			
G4-LA12	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av övriga anställda efter kön, ålder och andra mångfaldsindikatorer	s. 11-12	Delvis redovisad
LIKA LÖN FÖR KVINNOR OCH MÄN			
G4-LA13	Löneskillnad mellan kvinnor och män per personkategori	Lönekartläggning genomförd under 2014 visade inte på någon lönediskriminering men föranledde en översyn av kommunikatörers löner.	Fullt redovisad
SAMHÄLLE			
ANTI-KORRUPTION			
G4-SO4	Kommunikation och utbildning i organisationens policyer och rutiner i motverkan mot korruption	s. 111	Delvis redovisad
G4-SO5	Antalet incidenter kopplade till korruption/ögentligheter samt vidtagna åtgärder	Inga incidenter rapporterade under året	Fullt redovisad
EFTERFÖLJANDE AV LAGAR			
G4-SO8	Belopp för betydande böter och totalt antal icke-monetära sanktioner mot organisationen för brott mot gällande lagar och bestämmelser	Inga böter eller sanktioner mot myndigheterna under redovisningsperioden.	Fullt redovisad
BEDÖMNING AV LEVERANTÖRERS SOCIALA PÅVERKAN			
G4-SO9	Procentuell andel av nya leverantörer som bedömts utefter sin samhällspåverkan	Inga leverantörer har under året upphandlats där samhällspåverkan varit ett utvärderingskriterium.	Fullt redovisad

Året i siffror

Denna sida ger en ekonomisk översikt av Tillväxtverkets verksamhet 2016.

Den finansiella redovisningen för 2016 börjar på sidan 129. I resultatredovisningen (se sidan 16) finns ekonomisk information kopplat till specifika program och insatser.

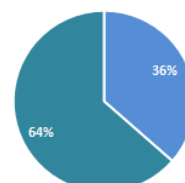
Under året betalade Tillväxtverket ut 1 661 miljoner kronor i bidrag (transfereringar).

Kostnaden för Tillväxtverkets verksamhet och för drift (bland annat personal och lokaler) var 479 miljoner kronor. Denna kostnad kallas verksamhetskostnad.

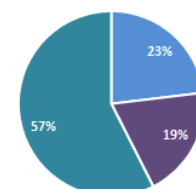
Diagrammen i marginalen visar bidrag och verksamhetskostnader fördelat på de tre mål som vi planerar och redovisar vår verksamhet utifrån. Läs mer om målen på sidan 3.

Diagrammen nedan visar beviljade medel 2016 inom några områden. Observera att beslut om utbetalning och faktisk utbetalning kan ske olika år.

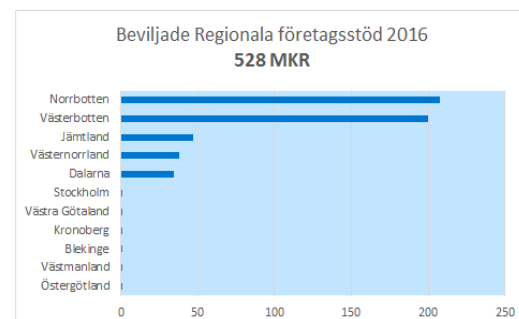
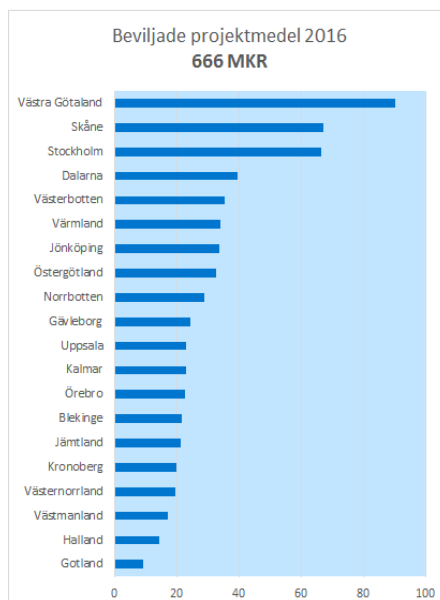
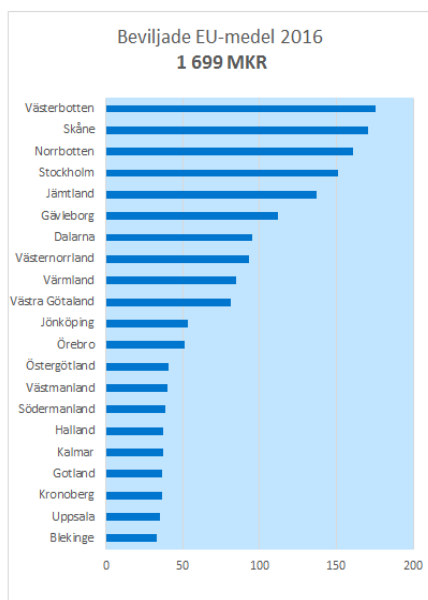
Andel av utbetalda bidrag (transfereringar)

Andel av verksamhetskostnader

■ Företagens konkurrenskraft
■ Företagens förutsättningar
■ Företagen i regionen

* Utöver de medel som redovisas i tabellen som avser beviljade EU-medel har 23 miljoner euro beviljats till det gränsregionala samarbetsprogrammet Öresund-Kattegatt-Skagerrak. Dessa redovisas inte i tabellen, eftersom valutan är euro och verksamheten även sker i utländska regioner.

Ekonomisk översikt

Verksamhetens finansiering och intäkter

Det tilldelade anslaget för 2016 var 3 247 miljoner kronor, en ökning från 2015 med 630 miljoner kronor.

Det regionala anslaget ökade med 82 miljoner kronor. Tillväxtverkets del av anslaget ökade med 59 miljoner kronor och samverkansorganens del ökade med 24 miljoner kronor.

Anslaget för transportbidrag minskade med 25 miljoner kronor. Anslaget till de regionala strukturfondsprogrammen ökade med totalt 582 miljoner kronor. Näringslivutvecklingsanslaget minskade med 8 miljoner kronor och förvaltningsanslaget minskade med 2 miljoner kronor.

Anslagen för Nämnden för hemslöjdsfrågor, som Tillväxtverket är så kallad värmyndighet för, var oförändrade.

Anslagsförbrukningen under 2016 var 2 640 miljoner kronor, en ökning med 432 miljoner kronor från 2015. Att anslagsförbrukningen ökat beror främst på ökade utbetalningar från de regionala strukturfondsprogrammen om 311 miljoner kronor och det regionala anslaget om 92 miljoner kronor.

Anslagsfinansieringen av lämnade bidrag under 2016 var 2 219 miljoner kronor, en ökning med 411 miljoner kronor från 2015.

Verksamhetens intäkter var 481 (422) miljoner kronor, varav 86 procent kom från anslag, 3 procent från avgifter och 11 procent från bidrag. Jämfört med 2015 ökade anslagsintäkterna med 23 miljoner kronor och bidragen med 33 miljoner kronor.

Transfereringar

Under 2016 lämnade Tillväxtverket bidrag, så kallade transfereringar, på totalt 2 336 miljoner kronor. Det är 401 miljoner mer än 2015. Förändringen beror främst på att bidragsutbetalningar från de regionala strukturfondsprogrammen ökade med 680 miljoner kronor jämfört med 2015.

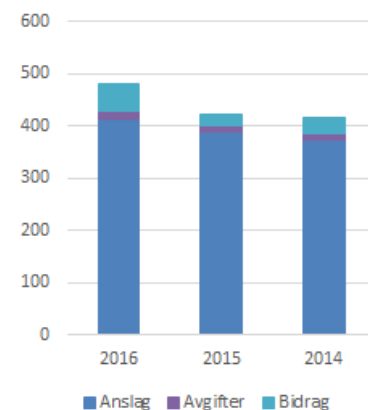
Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader var 482 miljoner kronor 2016, vilket är 60 miljoner kronor mer än 2015. Personalkostnaderna utgjorde 57 procent, lokalkostnaderna 6 procent, övriga driftkostnader 32 procent och avskrivningar 5 procent. Jämfört med 2015 ökade personalkostnaderna med 17 miljoner kronor, driftkostnaderna med 29 miljoner kronor och avskrivningarna med 16 miljoner kronor.

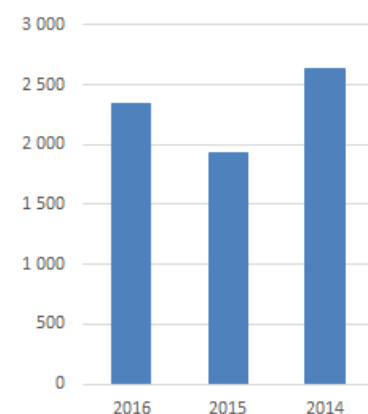
De gemensamma overheadkostnaderna (OH-kostnaderna) fördelas på de olika verksamhetsområdena utifrån totalt arbetade timmar inom respektive område. I OH-kostnaderna ingår bland annat myndighetsledning, ekonomihantering, personalstöd, övrig stödverksamhet och lokalkostnader.

2016 var de gemensamma OH-kostnaderna 121 miljoner kronor, vilket motsvarar 25 procent av verksamhetens kostnader. OH-kostnaderna upp-

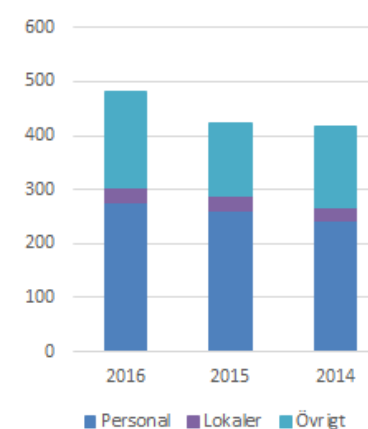
Verksamhetens intäkter, mkr

Transfereringar, mkr

Verksamhetens kostnader, mkr

gick till samma nivå som föregående år, 121 miljoner kronor, men då motsvarande andelen OH-kostnader i förhållande till totala verksamhetskostnader 29 procent.

Kostnader och intäkter fördelade på målområde

I tabellen nedan redogör vi för Tillväxtverkets kostnader och intäkter fördelade på de tre målområdena. För att ge den totala bilden redovisas även samverkansorganen och Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH).

(Tkr)	Tillväxtverket						Övriga				Totalt	
	Företagens konkurrenskraft		Företagens förutsättningar		Företagen i regionen		Samverkansorganen		Nämnden för hemslöjdsfrågor		Summa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Verksamhetskostnad	110 515	96 011	93 246	85 256	275 104	237 243	0	0	3 108	3 888	481 974	422 398
Lämnade bidrag*	605 530	718 281	0	1 880	1 055 150	583 748	666 402	623 055	9 317	8 008	2 336 399	1 934 971
Summa kostnader	716 046	814 292	93 246	87 136	1 330 254	820 991	666 402	623 055	12 425	11 895	2 818 373	2 357 369
Intäkter av anslag**	-94 443	-88 378	-79 685	-78 478	-235 095	-218 382	0	0	-3 026	-3 888	-412 249	-389 126
Övriga intäkter***	-20 026	-8 985	-15 890	-18 840	-33 196	-13 389	0	0	-82	0	-69 194	-41 214
Erhållna medel för bidrag	-605 809	-718 262	0	-1 879	-1 019 173	-586 376	-660 102	-623 515	-9 317	-8 008	-2 294 402	-1 938 040
Summa intäkter	-720 278	-815 625	-95 575	-99 197	-1 287 465	-818 147	-660 102	-623 515	-12 425	-11 895	-2 775 846	-2 368 380

*Lämnade bidrag har minskat för Företagens konkurrenskraft och ökat för Företagen i regionen mellan 2015 och 2016 som effekt av att Regionala investeringsstöd har flyttats mellan dessa mål. Därutöver ökar de lämnade bidragen för Företagen i regionen relaterat till ökade utbetalningar för EU:s strukturfondsprogram 2014-2020.

**Intäkter av anslag 2015 har korrigerats jämfört med årsredovisningen 2015 på grund av en sen periodisering som gjordes efter att tabellen till årsredovisningen hade tagits fram.

*** Jämförelsetalet för 2015 är ändrat p.g.a. ändrad redovisningsprincip.

Uppdrag och uppgifter

Nedan redovisas Tillväxtverkets verksamhetskostnader och lämnade bidrag (transfereringar) fördelade på uppdrag och uppgifter. Uppdragen lämnas av regeringen i regleringsbrev och i regeringsbeslut om särskilda uppdrag. Uppgifter anges i myndighetens instruktion.

		2016		2015	
		Uppdrag	Uppgift	Uppdrag	Uppgift
Tillväxtverkets förvaltningsanslag (U024 1:4.1)	Verksamhetskostnader	68 858	221 116	69 648	201 886
	Lämnade bidrag				
Näringslivsutvecklingsanslag (U024 1:5.8)	Verksamhetskostnader	21 593	34 433	24 309	21 455
	Lämnade bidrag	59 760	65 826	75 754	64 435
Regional tillväxt (U019 1:1.24.1)	Verksamhetskostnader	2 034	44 538	727	26 273
	Lämnade bidrag	83 700	250 434	44 524	241 432
Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013 (U019:1:3.1)	Verksamhetskostnader				9 150
	Lämnade bidrag		-16 059		344 758
Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020 (U019:1:4.2) *	Verksamhetskostnader		37 105		36 708
	Lämnade bidrag		735 540		55 420
Transportbidrag (U019:1:2:2)	Verksamhetskostnader				
	Lämnade bidrag		385 167		354 336
Övriga uppgifter och uppdrag **	Verksamhetskostnader	22 094	27 096	6 408	21 946
	Lämnade bidrag	20 039	76 274	15 542	107 708
	Summa verksamhetskostnader	114 578	364 287	101 092	317 419
	Summa lämnade bidrag	163 499	1 497 181	135 819	1 168 089
Summa verksamhetskostnader exklusive Europeiska regionala utvecklingsfonden		114 578	327 182	101 092	271 561
Summa lämnade bidrag exklusive Europeiska regionala utvecklingsfonden		163 499	777 701	135 819	767 911

*16 miljoner kronor har inbetalats på anslaget på grund av återkrav från avslutade projekt.

** Verksamhetskostnader för Övriga uppgifter och uppdrag har ökat med 302 tusen kronor och 969 tusen kronor har flyttats från näringslivsanslaget till förvaltningsanslaget avseende 2015 jämfört med årsredovisningen 2015 på grund av sena ombokningar.

Finansiell redovisning

Den finansiella redovisningen innehåller följande delar:

▲ Kommentarer till årsredovisningen, finansiella delen -----	130
▲ Kommentarer till utfall-----	132
▲ Resultaträkning -----	134
▲ Balansräkning -----	135
▲ Anslagsredovisning-----	137
▲ Specifikation inkomsttitlar-----	140
▲ Redovisning mot bemyndiganden -----	141
▲ Finansiella villkor enligt regleringsbrev per 2016-12-31-----	142
▲ Tilläggsupplysningar -----	144
▲ Noter -----	148
▲ Sammanställning över väsentliga uppgifter -----	158

Kommentarer till årsredovisningen, finansiella delen

Redovisning av Europeiska regionala utvecklingsfonden ERUF

Av 26 § förordning (2007:14) om förvaltning av EU:s strukturfonder framgår att förvaltande myndighet får upphäva ett beslut om stöd som har fattats på grund av oriktig, vilseledande eller ofullständig uppgift från stödmottagaren, eller om stödmottagaren brutit mot de villkor som gäller för stödet. Vidare är stödmottagaren, enligt 27 § samma förordning, återbetalningsskyldig om ett beslut om stöd upphävts enligt 26 § eller om stödmottagaren i övrigt tagit emot stöd i strid med ett beslut om stöd, unionsreglerna eller det regionala programmet.

Förvaltande myndighet får kräva återbetalning inom 10 år från det att beloppet betalades ut. Slutligen får förvaltande myndighet, i enlighet med 28 a § i ovan nämnda förordning, kvitta skulden mot annat stöd som stödmottagaren får enligt samma förordning. Förvaltande myndighet har tillsammans med gällande rättspraxis mycket stora möjligheter att under hela programperioden ändra positiva förvaltningsbeslut och återkräva utbetalade medel. Den finansiella risken för utbetalande myndighet bedöms därför generellt som mycket låg.

Utgiftsdeklarationer

Förvaltande myndighet ska, enligt förordning (EG) 1083/2006 och förordning (EU) nr 1303/2013, inför attesterna lämna information för utgiftsdeklarationer och ansökan om utbetalningar till attesterande myndighet. Efter granskning attesteras dessa av attesterande myndighet och överlämnas till EU-kommissionen. Utbetalningarna från EU-kommissionen krediteras på ett uppbördskonto (inkomsttitel 6313, bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013 samt inkomsttitel 6314, bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020).

Under 2016 attesterades den första utgiftsdeklarationen för programperioden 2014-2020. Attesterade utgifter för denna programperiod uppgick till 101 444 915 euro (valutakurs 9,77 kronor/euro).

Avslut programperiod 2007-2013

Programperioden 2007-2013 kommer att avslutas under 2017. Samtliga slutdokument inklusive en slutattesterad utgiftsdeklaration ska lämnas till kommissionen senast den 31 mars 2017. Därefter kommer en slutreglering av mellanhavanden (se ovan) avseende programperiod 2007-2013 att ske.

Återkrav

Vid årsskiftet fanns två återkrav avseende ERUF på 227 000 kronor varav 63 000 kronor är betalt i januari 2017.

Skadeståndskrav

Den 31 december 2016 fanns det inte något skadeståndskrav riktat mot Tillväxtverket.

Affärsutvecklingscheckar

Genom en öppen utlysning ges projektägare möjlighet att söka medel för att arbeta med affärsutvecklingscheckar för internationalisering. Projektägare är den i en region som har möjlighet att fatta beslut om företagsstöd (1:1-anslag). Stödet finansieras av det regionala anslaget med stöd av förordningen (2015:2010) om statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag ("främjandeförordningen"). Av villkoren för stödet framgår att medlen ska användas för affärsutvecklingscheckar för internationalisering, och vilka villkor som ska gälla för det. Bland annat framgår att projektägarna ska följa främjandeförordningen, och att det ska finnas ett partnerskap som bedömer de intresseanmälningar som kommit in. Det är dock projektägaren som självständigt fattar beslut i de enskilda stödärendena, partnerskapets utlåtanden är inte bindande för projektägaren och även den som inte har lämnat in någon intresseanmälan har rätt att ansöka om stöd. Länsstyrelserna har, såsom varande statliga myndigheter, legal rätt att fatta beslut om statliga medel inom sina respektive kompetensområden och författningar. Samverkansorgan och vissa lands-ting (regioner) har, enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen respektive lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, legal rätt att fatta beslut om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.

Tillväxtverket beslutar om medel till projektägaren (regionen) med villkor. Projektägaren registrerar i Nyps till vem Tillväxtverket ska betala ut stöden. Tillväxtverket betalar ut stöden från Tillväxtverkets anslag 19.1.1.24 Reg tillväxt.åtg - del till Tillväxtverket i enlighet med anslagets ändamål och villkor. Projektägaren (regionen) bär risken för de beslut som de fattar och är skyldig att till Tillväxtverket återbetala de utbetalda medlen om inte villkoren i beslutet är uppfyllda.

Kommentarer till utfall

Resultaträkningen

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter och kostnader 2016 ökade med nästan 60 miljoner kronor jämfört med 2015. Intäkter av anslag ökade med 23 miljoner kronor. Intäkter av avgifter och andra ersättningar ökade med 3 miljoner kronor, främst beroende på ökat samarbete med andra myndigheter. Intäkter av bidrag ökade med 30 miljoner kronor beroende på fler regeringsuppdrag som finansieras via bidrag samt ändrade redovisningsprinciper avseende Interregprogrammet Öresund-Kattegatt-Skagerrak.

Verksamhetens kostnader

Kostnader för personal ökade med 17 miljoner kronor, vilket främst beror på ökad bemanning samt förändringar i avsättningar för löner och arvoden. Övriga driftskostnader ökade med 29 miljoner kronor, främst hänförlig till ökade kostnader för datatjänster av engångskaraktär, övergång till köpt tjänst av datahall samt diverse kostnader i samband byte av lokaler i Stockholm och i Östersund.

Uppbördsverksamhet

Saldot för uppbördsverksamheten minskade med 84 miljoner kronor beroende på justering av mellanhavanden med EU, se vidare under redovisningsprinciper.

Transfereringar

Lämnade bidrag ökade från 1,9 miljarder kronor till 2,3 miljarder kronor beroende främst på att utbetalningarna för programperioden 2014–2020 har kommit igång.

Anslagsredovisning

Inga anslagsöverskridanden skedde under 2016.

Anslaget för Tillväxtverkets förvaltningsutgifter

Förvaltningsanslaget visade ett överskott på 1,9 miljoner kronor 2016, vilket kan jämföras med ett ingående överföringsbelopp på 5,9 miljoner kronor. Hela det tilldelade anslaget på 267 miljoner kronor förbrukades under året. Det disponibla beloppet ökade med 5,9 miljoner kronor mellan 2015 och 2016, samtidigt som utgifterna inom anslaget ökade med 4 miljoner kronor.

Anslaget för Näringslivsutveckling

Anslagsförbrukningen låg i linje med planerad verksamhet. Utbetalningarna 2016 uppgick till 180 miljoner kronor och 0,9 miljoner kronor av anslagskrediten användes.

Anslaget för Regional tillväxt

Tillväxtverket

Anslagsförbrukningen låg i linje med planerad verksamhet. 0,9 miljoner kronor av anslagskrediten användes.

Samverkansorganen

Totalt 7,2 miljoner kronor av anslagskrediten användes.

Anslagen för Strukturfonder

Anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 uppvisar ett överskott på 16 miljoner kronor bestående av återkrav av tidigare utbetalningar.

Inom anslag 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 uppgick anslagsförbrukningen till 773 miljoner kronor, vilket är en ökning med 681 miljoner kronor.

Anslaget för Transportbidrag

Förordning (2000:281) om regionalt transportbidrag ger under vissa förutsättningar näringsidkare rätt till transportbidrag. Bidragen finansieras genom anslag 1:2 Transportbidrag inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Anslaget för 2016 uppgick till 376 miljoner kronor och förbrukningen till 385 miljoner kronor vilket ligger inom anslagskrediten.

Under 2015 ändrade regeringen den förordning som styr utbetalningen av transportbidrag. Förordningen omfattas numera av EU:s gruppundantagsförordning nr 651/2014 (GBER). Förändringarna gäller för transporter utförda från 1 oktober 2015 och har påverkat utbetalningarna under 2016.

Anslaget för Nämnden för hemslöjdsfrågor

För anslag 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor inom utgiftsområde 17, tar nämnden beslut om stöd och beslut om utbetalningar. Tillväxtverket disponerar anslagen och verkställer utbetalningarna.

Beställningsbemyndigande

Utbetalningarna enligt beslutade bemyndiganden kommer till 92 procent att infrias före utgången av 2019, medan övriga 8 procent bedöms infrias före utgången av 2023.

Utbetalningarna bedöms bli lägre än beslutade åtaganden, vilket beror på återföringar (det vill säga beslut som inte genomförs eller att de redovisade kostnaderna blir lägre än fattade beslut). Nivån på återföringarna kan variera stort mellan åren.

Resultaträkning (tkr)

	Not	2016	2015
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag	1,2	412 249	389 126
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	3	14 914	11 898
Intäkter av bidrag	4	53 925	29 179
Finansiella intäkter	5	355	137
Summa		481 444	430 339
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	6	-275 848	-259 292
Kostnader för lokaler		-26 588	-28 878
Övriga driftkostnader	7	-152 958	-123 497
Finansiella kostnader	8	-101	-48
Avskrivningar och nedskrivningar		-26 478	-10 683
Summa		-481 974	-422 398
Verksamhetsutfall		-530	7 941
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	9	662 741	532 403
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-714 527	-508 055
Saldo		-51 786	24 348
TRANSFERERINGAR			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		2 218 909	1 807 853
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		17 298	14 243
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	10	57 230	114 926
Finansiella intäkter		966	1 018
Lämnade bidrag	11	-2 336 399	-1 934 971
Saldo		-41 997	3 070
Årets kapitalförändring	12	-94 314	35 359

Balansräkning (tkr)

	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	13	82 149	69 909
Summa		82 149	69 909
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	14	4 976	1 558
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	15	23 076	1 992
Summa		28 052	3 550
Utlåning			
Utlåning	16	28 753	19 672
Summa		28 753	19 672
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 804	763
Fordringar hos andra myndigheter		13 429	9 417
Övriga kortfristiga fordringar	17	11 093	12 166
Summa		26 326	22 347
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	18	6 890	8 873
Upplupna bidragsintäkter	19	19 129	90
Övriga upplupna intäkter	20	153 365	240 560
Summa		179 384	249 523
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	21	100 693	84 541
Summa		100 693	84 541
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		6 681	5 034
Kassa och bank	22	60 632	34 228
Summa		67 313	39 262
Summa tillgångar		512 671	488 804

	Not	2016-12-31	2015-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	23		
Statskapital	24	126 618	109 941
Balanserad kapitalförändring		137 939	89 795
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	12	-94 314	35 359
Summa		170 243	235 096
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse	25	932	366
Övriga avsättningar	26	11 803	10 220
Summa		12 734	10 586
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	27	98 313	60 832
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		14 111	18 233
Leverantörsskulder		32 068	30 219
Övriga kortfristiga skulder	28	4 714	4 213
Summa		149 205	113 497
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	29	34 099	26 260
Oförbrukade bidrag	30	117 126	65 844
Övriga förutbetalda intäkter	31	29 264	37 520
Summa		180 489	129 625
Summa kapital och skulder		512 671	488 804

Eventualtillgångar

Utöver fordran på EU, som ingår i balansposten Övriga upplupna intäkter kan Tillväxtverket komma att få uppskattningsvis ca 50 mkr ytterligare vilket kan förklaras av valutadifferenser under hela programperioden, se vidare Redovisningsprinciper.

Anslagsredovisning (tkr)

a = ramanslag

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
UTGIFTSOMRÅDE 17 KULTUR, MEDIER, TROSSAMFUND OCH FRITID							
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet (a)							
ap. 4 Konsulentverksamhet hemslöjd (a)		638			638	-638	
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor (a)							
ap. 1 Nämnden för hemslöjdsfrågor (a)	51	2 554			2 605	-2 553	52
ap. 2 Främjande av hemslöjd (a)	260	8 944			9 204	-9 152	52
UTGIFTSOMRÅDE 19 REGIONAL TILLVÄXT							
1:1 Regionala tillväxtåtgärder (a)							
ap. 24 Reg tillväxt.åtg - del till Tillväxtverket (a)							
dp. 1 Tillväxtverket (a)	-4 912	384 543			379 631	-380 506	-875
dp. 2 Samverkansorgan i Kalmar län (a)	1 837	41 054		-1 837	41 054	-37 213	3 841
dp. 3 Gotlands kommun (a)	232	28 525		-232	28 525	-28 150	375
dp. 4 Skåne läns landsting (a)		18 183			18 183	-18 182	1
dp. 5 Västra Götalands läns landsting (a)	-4 621	66 120			61 499	-60 513	986
dp. 6 Samverkansorgan i Uppsala län (a)	0	9 380		0	9 380	-9 380	0
dp. 7 Östergötlands läns landsting (a)	0	21 807		0	21 807	-20 544	1 263
dp. 8 Samverkansorgan i Blekinge län (a)	-2 050	28 032			25 982	-27 047	-1 065
dp. 9 Hallands läns landsting (a)	314	10 811		-314	10 811	-10 064	747
dp. 10 Samverkansorgan i Dalarnas län (a)		46 701			46 701	-46 701	
dp. 11 Samverkansorgan i Södermanlands län (a)	10 671	15 508			26 179	-26 179 ¹	
dp. 12 Jönköpings läns landsting (a)	549	24 021		-549	24 021	-24 021	
dp. 13 Örebro läns landsting (a)	9	39 853		-9	39 853	-39 853	
dp. 14 Samverkansorgan i Värmlands län (a)	4 751	44 760		-4 751	44 760	-45 189	-429
dp. 15 Gävleborgs läns landsting (a)	74	84 835		-74	84 835	-86 753	-1 918
dp. 16 Kronobergs läns landsting (a)	45	16 475		-45	16 475	-16 022	453
dp. 17 Samverkansorgan i Västerbottens län (a)	-4 058	53 000			48 942	-49 572	-631
dp. 18 Jämtlands läns landsting (a)	-8 673	113 905			105 232	-108 383	-3 151
1:2 Transportbidrag (a)							
ap. 2 Transportbidrag - del till Tillväxtverket (a)	46 528	375 864		-46 528	375 864	-385 167	-9 303
1:3 (2015) Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013 (a)							
ap. 1 Regionala strukturfondsprogram 2007-2013 - del till Tillväxtverket (a)	180 945			-168 945	12 000	16 059 ²	28 059
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020 (a)							
ap. 2 ERUF 2014-2020 - del till Tillväxtverket (a)	151 872	1 362 220		-151 872	1 362 220	-772 644 ³	589 576
UTGIFTSOMRÅDE 24 NÄRINGS LIV							
1:4 Tillväxtverket (a)							
ap. 1 Tillväxtverket - del till Tillväxtverket (a)	5 912	267 122			273 034	-271 072	1 962
1:5 Näringslivsutveckling (a)							
ap. 8 Näringslivsutveckl - del till Tillväxtverket (a)	-3 125	204 772	-22 000		179 647	-180 544 ⁴	-896
Summa	376 612	3 269 627	-22 000	-375 156	3 249 082	-2 639 983	609 099

Kommentarer till redovisning mot anslag**Utgifter i förhållande till disponibla medel**

1. Regeringen beslutade i januari 2016 att Region Sörmland kan disponera allt anslagssparande från 2015. Därav höga utgifter i förhållande till årets tilldelning enligt regleringsbrev. Utgifterna ligger dock i nivå med disponibla medel.
2. 16 miljoner kronor har inbetalats på anslaget på grund av återkrav från avslutade projekt.
3. Den relativt låga förbrukningen 773 miljoner kronor i förhållande till tilldelat anslag 1 362 miljoner kronor beror framförallt på att det tagit längre tid än beräknat för de projekt som beviljats stöd att komma igång och bli fullt operativa samt att de ansökningar om utbetalningar som inkommit från projekten och belastar anslaget i form av transfereringar är på förhållandevis små belopp.
4. Regeringen har under 2016 beslutat om att omdisponera 22 miljoner kronor från anslagspost 8 som disponeras av Tillväxtverket, därav låga utgifter i förhållande till tilldelning enligt regleringsbrev. Utgifterna ligger dock i nivå med disponibla medel.

Utnyttjad anslagskredit

	Utnyttjad kredit 2016	Anslagskredit enligt regleringsbrev 2016
1:1 Regionala tillväxtåtgärder		
ap. 24 Reg tillväxt.åtg - del till Tillväxtverket		
dp. 1 Tillväxtverket	875	38 203
dp. 8 Samverkansorgan i Blekinge län	1 065	2 803
dp. 14 Samverkansorgan i Värmlands län	429	4 476
dp. 15 Gävleborgs läns landsting	1 918	8 484
dp. 17 Samverkansorgan i Västerbottens län	631	5 300
dp. 18 Jämtlands läns landsting	3 151	11 391
1:2 Transportbidrag		
ap. 2 Transportbidrag - del till Tillväxtverket	9 303	11 276
1:5 Näringslivsutveckling		
ap. 8 Näringslivsutveckl - del till Tillväxtverket	896	10 239

Ingående överföringsbelopp

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Indragning	Kommentar
1:1 Regionala tillväxtåtgärder			
ap. 24 Reg tillväxt.åtg - del till Tillväxtverket			
dp. 2 Samverkansorgan i Kalmar län	1 837	-1 837	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 3 Gotlands kommun	232	-232	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 9 Hallands läns landsting	314	-314	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 11 Samverkansorgan i Södermanlands län	10 671		Hela det ingående överföringsbeloppet från föregående år får disponeras enligt årets regleringsbrev.
dp. 12 Jönköpings läns landsting	549	-549	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 13 Örebro läns landsting	9	-9	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 14 Samverkansorgan i Värmlands län	4 751	-4 751	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 15 Gävleborgs läns landsting	74	-74	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
dp. 16 Kronobergs läns landsting	45	-45	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
1:2 Transportbidrag			
ap. 2 Transportbidrag - del till Tillväxtverket	46 528	-46 528	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
1:3 (2015) Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013			
ap. 1 Regionala strukturfondsprogram 2007-2013 - del till Tillväxtverket	180 945	-168 945	Tillväxtverket får disponera 12 000 tkr av det ingående överföringsbeloppet.
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020			
ap. 2 ERUF 2014-2020 - del till Tillväxtverket	151 872	-151 872	Hela ingående överföringsbeloppet dras in.
1:4 Tillväxtverket			
ap. 1 Tillväxtverket - del till Tillväxtverket	5 912		Tillväxtverket får disponera hela det ingående överföringsbeloppet då detta understiger 3% av föregående års tilldelning 268 960 tkr enligt regleringsbrevet.

Specifikation inkomstitlar (tkr)

Inkomstitel	Inkomster
2324 Ränteinkomster på lokaliseringslån	
002 Ränteinkomster på lokaliseringslån	53
Summa 2324 Ränteinkomster på lokaliseringslån	53
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	
331 Övriga inkomster	0
Summa 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	0
4139 Återbetalning av lokaliseringslån	
002 Återbetalning av lokaliseringslån	234
Summa 4139 Återbetalning av lokaliseringslån	234
6313 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007 - 2013	
015 Småland och Öarna	15 076
016 Skåne/Blekinge	29 292
Summa 6313 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007 - 2013	44 367
6314 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014 - 2020	
001 Övre Norrland	130 784
002 Mellersta Norrland	82 534
003 Norra Mellansverige	97 288
004 Stockholm	30 117
005 Östra Mellansverige	50 666
006 Västsverige	42 303
007 Småland och Öarna	45 225
008 Skåne-Blekinge	48 532
010 Nationellt	142 658
Summa 6314 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014 - 2020	670 107
Summa	714 761

Redovisning mot bemyndiganden (tkr)

Utgifts - område	Anslag/ anslags - benämning	Organisation	Tilldelad bemyndigande- ram	Utestående åtagandenas fördelning per år					
				Ingående åtagande 1/1 2016	Utestående åtagande 31/12 2016 ^{1,2}	År 2017 ³	År 2018	År 2019	År 2020-2023
19	1:4.2	Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	4 300 000	3 164 000	4 041 837	1 144 714	1 401 945	1 097 305	397 873
19	1:1.24.1	Reg. tillväxtåtgärd, Tillväxtverket	750 000	362 000	587 548	268 361	195 453	78 857	44 877
19	1:1.24.2	Samverkansorgan i Kalmar län	71 000	58 207	57 673	19 292	21 922	14 240	2 218
19	1:1.24.3	Gotlands kommun	38 000	26 906	26 434	18 503	5 287	1 586	1 058
19	1:1.24.4	Skåne läns landsting	7 000	1 923	1 744	1 293	451		
19	1:1.24.5	Västra Götalands läns landsting	100 000	79 530	86 550	52 744	21 375	9 110	3 321
19	1:1.24.6	Samverkansorgan i Uppsala län	10 000	3 300	7 318	5 288	1 579	451	0
19	1:1.24.7	Östergötlands läns landsting	52 000	23 876	29 924	14 500	9 448	4 476	1 500
19	1:1.24.8	Samverkansorgan i Blekinge län	66 000	50 409	63 261	25 304	18 978	15 815	3 163
19	1:1.24.9	Hallands läns landsting	23 000	5 211	19 131	8 931	4 500	3 700	2 000
19	1:1.24.10	Samverkansorgan i Dalarnas län	110 000	76 611	89 213	42 000	29 000	13 000	5 213
19	1:1.24.11	Samverkansorgan i Södermanlands län	19 000	25 065	15 508	15 508			
19	1:1.24.12	Jönköpings läns landsting	62 000	40 524	49 582	23 000	15 000	8 000	3 582
19	1:1.24.13	Örebro läns landsting	65 000	43 309	44 991	24 242	14 530	6 219	
19	1:1.24.14	Samverkansorgan i Värmlands län	80 000	75 800	61 421	30 000	15 300	15 300	821
19	1:1.24.15	Gävleborgs läns landsting	180 000	132 350	139 104	75 000	35 000	17 000	12 104
19	1:1.24.16	Kronobergs läns landsting	33 000	22 317	18 619	8 000	7 000	2 000	1 619
19	1:1.24.17	Samverkansorgan i Västerbottens län	135 000	101 697	125 522	53 000	50 737	19 185	2 600
19	1:1.24.18	Jämtlands läns landsting	210 000	156 194	154 714	73 000	45 000	35 500	1 214
24	1:5.8	Näringslivsutveckling, Tillväxtverket	200 000	78 000	172 973	122 627	40 239	10 107	

¹ Landsting, regioner, samverkansorgan och kommun ansvarar själva för de åtaganden de ingår vilket innebär att de utestående åtaganden på anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ap 4 dp 2-18 inte kan överstiga tilldelad bemyndiganderam för det aktuella året.

² Där den utestående skulden är väsentligt lägre än den tilldelade bemyndiganderamen beror avvikelserna främst på ett förändrat söktryck i regionerna samt på att projektetens längd varierar.

³ Samverkansorganet i Västerbottens län har meddelat Tillväxtverket att utestående åtaganden som ska infrias 2017 uppgår till 55 mkr. Åtagande som ingåtts över tilldelad bemyndiganderam för 2017 ansvarar samverkansorganet för.

Finansiella villkor enligt regleringsbrev per 2016-12-31 (tkr)

Villkor	Utfall	Kommentarer till utfall
Utgiftsområde 24 – Anslag 1:4 Tillväxtverket		
Ap.1 Tillväxtverket – del till Tillväxtverket		
Uppgiftskravsregistret och samordning av uppgiftskraven, minst 6 000 tkr.	6 686	
Administration av uppdraget om ett statligt stöd till kommersiell service, 1 000 tkr.	826	Administrationen av uppdraget har kostat 174 tkr mindre än de tilldelade 1 000 tkr.
Utgiftsområde 24 – Anslag 1:5 Näringslivsutveckling		
Ap.8 Näringslivsutveckl – del till Tillväxtverket		
Främjande av företagande bland unga i högre utbildning, minst 4 000 tkr.	5 850	
Verksamt.se, minst 12 000 tkr.	13 911	
Utveckling av turistdestinationer i tidigare skeden, minst 10 000 tkr.	10 265	
Utgiftsområde 19 – Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder		
Ap. 24 Reg tillväxtåtg. – del till Tillväxtverket		
Ap. 24.1 Tillväxtverket		
Viss administration, uppföljning och utvärdering, högst 11 000 tkr.	10 835	
Lånegaranti Almi, högst 7 000 tkr.	-5 729	Återkrav efter kvittning av förskott.
Lånegaranti Norrlandsfonden, högst 7 000 tkr.	-1 628	Återkrav efter kvittning av förskott.
Insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län, minst 2 500 tkr.	2 152	348 tkr har inte utbetalats p.g.a. att hela beloppet inte har hunnit upparbetas.
Jämställd regional tillväxt, regeringsbeslut N2015/08643/RTS: minst 34 000 tkr transfereringar.	32 233	1 767 tkr har inte utbetalats enligt villkor. Tiden för att kvalitetssäkra genomförandet och att rigga uppdraget har tagit längre tid än beräknat.
högst 2 000 tkr samordning, stöd och lärande.	1 547	
Fördela medel för stöd till kommersiell service i särskilt sårbara och utsatta glesbygdsområden, regeringsbeslut N2015/08916/HL , 35 000 tkr.	32 170	2 830 tkr har inte utbetalats enligt villkor då det inte har funnits fler stödberättigade butiker som har ansökt om medel.

Villkor	Kommentar
Ap. 24.2 Samverkansorgan i Kalmar län Uppföljning och utvärdering, högst 200 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.3 Gotlands kommun Uppföljning och utvärdering, högst 300 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län, minst 2 500 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.4 Skåne läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 100 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.5 Västra Götalands läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 100 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.6 Samverkansorgan i Uppsala län Uppföljning och utvärdering, högst 400 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.7 Östergötlands län landsting Uppföljning och utvärdering, högst 200 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.8 Samverkansorgan i Blekinge län Uppföljning och utvärdering, högst 100 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.9 Hallands läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 400 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.10 Samverkansorgan i Dalarnas län Uppföljning och utvärdering, högst 1 500 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.11 Samverkansorgan i Södermanlands län Uppföljning och utvärdering, högst 600 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.12 Jönköpings läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 300 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.13 Örebro läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 1 400 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.14 Samverkansorgan i Värmlands län Uppföljning och utvärdering, högst 1 500 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.15 Gävleborgs läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 2 100 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.16 Kronobergs läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 900 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.17 Samverkansorgan i Västerbottens län Uppföljning och utvärdering, högst 400 tkr.	Villkoret har uppfyllts
Ap. 24.18 Jämtlands läns landsting Uppföljning och utvärdering, högst 2 500 tkr.	Villkoret har uppfyllts

Kommentarer till finansiella villkor

Finansiella villkor enligt Tillväxtverkets regleringsbrev per 2016-12-31 där inte annat anges.

För anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ap 24 dp.2-18 har respektive beslutsfattare som förfogar över den aktuella anslagsposten intygat till Tillväxtverket att villkoren har uppfyllts.

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Tillväxtverkets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar Tillväxtverket brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 100 000 kronor (exklusive moms) bokförts som periodavgränsningsposter.

Eftersom det statliga regelverket inte innehåller regler för eventualtillgångar tillämpar Tillväxtverket Bokföringsnämndens regler (BFNAR 2012:1) med stöd av § 6 i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före 2009 avräknas från och med 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans 2015, på 2 515 000 kronor minskade 2016 med 268 000 kronor.

Ändrade redovisningsprinciper

Intäkter av TA (technical assistance) från EU för Interregprogrammet Öresund-Kattegat-Skagerrak bokförs 2016 under verksamhetens intäkter. 2015 bokfördes detta som uppbörd. Förändringen har gjorts så att intäkterna möter kostnaderna i verksamheten på ett korrekt sätt.

Mellanhavanden med EU avseende ERUF programperioden 2007-2013 har 2015 och tidigare bokförts som fordran och skuld för att slutjusteras vid programperiodens avslut. För 2016 har fordran på EU bokförts som skillnaden mellan inbetalt från EU och utbetalt till stödmottagarna. Utöver den bokförda fordran kan Tillväxtverket komma att få uppskattningsvis ca 50 miljoner kronor ytterligare vilket kan förklaras av valutadifferenser under hela programperioden. Detta belopp har upptagits som eventualtillgång.

För mellanhavanden med EU avseende ERUF programperioden 2014-2020 har tillämpats samma princip.

Redovisning av finansieringsinstrument

Tillväxtverket har under 2016 betalat ut medel till det statliga bolaget Almi och den Europeiska investeringsfonden (EIF) för att användas för att finansiera riskkapitalinvesteringar i små- och medelstora bolag. Medlen går under benämningen finansieringsinstrument.

Bokföring av utbetalade medel till företag och institutioner kan ske på tre olika sätt beroende på utbetalningarnas karaktär; lån, kapitaltillskott (investering som redovisas som anläggningstillgång) eller bidrag (transferringar). Tillväxtverket har i enlighet med EU:s bestämmelser (se nedan) och Ekonomistyrningsverkets rekommendationer bokfört detta som transfereringar i enlighet med syftet med medlen. Medlen kan efter utbetalning inte kontrolleras av Tillväxtverket och de är inte heller att betrakta som lån då avsikten är att medlen de inte ska återbetalas till Tillväxtverket.

Art. 42-45 i CPR i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 EU:s bestämmelser syftar till att ge Tillväxtverket såsom förvaltande myndighet möjlighet att fullgöra sina åtaganden. Där framgår att bidrag inom investeringsinstrument inte under och efter aktuell period får gå till annat än syftet med medlen. Det finns inte något syfte att medlen ska återgå till medlemsstaten utan de ska återanvändas.

Tillväxtverket kommer under 2017 att ha en fortsatt dialog med Ekonomistyrningsverket om ändrade principer för redovisning av finansieringsinstrument.

Avvikelser från ekonomiadministrativa regelverk

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2016 får Tillväxtverket använda en förenklad räntekontorutin vilket innebär att bokföring mellan räntebärande och icke räntebärande medel sker vid månadsavslut i stället för löpande. Bakgrunden är att vissa sakanslag samt externa medel används för att finansiera verksamhetskostnader.

Eftersom de finansiella intäkter och kostnader som eventuellt uppstått i uppbördsavsnittet är preliminära redovisas de inte löpande utan vid den årliga avstämningen mot EU första gången under 2017.

Avvikelser från Ekonomistyrningsverkets föreskrifter

Nuvärdesberäkning av lån

Tillväxtverkets bedömning är att nuvärdesberäkning av utlåningen inte väsentligen påverkar att värdet blir mer rättvisande. Utestående lån i form av så kallade såddlån (finansiering i tidigt stadium av nyligen etablerade företag) värderas till 10 procent av det nominella värdet. Om det finns säkra indikationer på att en låntagare kan återbetala ett lån eller delar därav värderas lånet till ett högre belopp. Om det föreligger osäkerhet i att låntagaren kan återbetala ett lån värderas lånet till noll.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Maskiner, inventarier, installationer med mera är upptagna till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar. Maskiner och inventarier med en ekonomisk livslängd på minst tre år och ett anskaffningsvärde som överstiger 25 000 kronor har aktiverats. Löpande anskaffning av datorer och kringutrustning kostnadsförs i sin helhet vid anskaffningen.

Egenutvecklade IT-system aktiveras som en immateriell tillgång där en bedömd nyttjandeperiod är tre år eller mer och nedlagda kostnader för den aktiveringsbara delen uppgår till 1 000 000 kronor.

Förbättringsutgifter på annans fastighet aktiveras när den ekonomiska livslängden uppgår till minst tre år och nedlagda kostnader uppgår till minst 250 000 kronor per projekt.

En anläggningstillgång kan behöva delas upp i komponenter utifrån de olika komponenternas nyttjandeperioder, anskaffningsvärde samt komponenternas andel av tillgångarnas totala anskaffningsvärde. Om den ekonomiska livslängden understiger tre år får anskaffningen redovisas som en anläggningstillgång om kostnadsfördelningen över tid annars skulle påverkas väsentligt.

Tillväxtverket har beslutat att större anskaffningar av likartade tillgångar av mindre värde som uppgår till minst 100 000 kronor ska betraktas som anläggningstillgångar.

Avskrivningar görs enligt följande tabell:

Tillämpade avskrivningstider

5 år	Immateriella tillgångar Möbler Bilar
3 år	Nya persondatorer och ny plattform för myndigheten Servrar Kopieringsmaskiner

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Konstverk

Tillväxtverket har under 2016 tilldelats vård om 45 konstverk, av dessa ska 3 verk som betraktas som kulturtillgångar och har förts upp på balansräkningen enligt beslut från Statens konstråd. Dessa tillgångar skrivs inte av.

Omsättningstillgångar

Värderingen av lånen bygger på erfarenhetsberäkningar samt på detaljerade analyser och bedömningar av utvalda enskilda ärenden. Utestående lån värderas kontinuerligt och reservering görs för förluster.

Kundfordringar som är förfallna mer än sex månader redovisas som osäkra. Beloppet i balansräkningen redovisas till det värde som kundfordringar beräknas inflyta. Fordringar i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs, dock har hänsyn inte tagits till belopp som understiger 100 000 kronor.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifterna om sjukfrånvaro redovisas i resultatredovisningen under avsnittet kompetensförsörjning.

Ersättning till generaldirektör och styrelse

Ersättningen till generaldirektör Gunilla Nordlöf 2016 var lön om 1 340 043 kronor, inga förmåner utbetalades under året.

Arvoden och ersättningar till Tillväxtverkets styrelse framgår av tabellen nedan.

	Ersättning (tkr)
Kristina Alsér	66
Jan Berg	33
Anders Källström	33
Kerstin Paulsson	33
Bertil Törsäter	33
Håkan Ylinenpää	33

Styrelsens och utskottens möten samt närståendeförhållande

Styrelsen hade sex sammanträden under 2016 varav två per capsulam (sammanträde utan fysiskt möte).

Revisionsutskottet består fr.o.m. 2016-02-15 av Bertil Törsäter, ordförande samt Håkan Ylinenpää. Fram till 2016-02-15 bestod utskottet av Kerstin Paulsson, ordförande, och Anders Källström. Utskottet hade sammanlagt 4 möten under 2016.

Tillväxtverket har fram till mars 2016 haft ett närståendeförhållande genom att Kristina Alsér är ledamot i Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID).

Noter till resultaträkningen (tkr)

Not 1 Intäkter, kostnader och transfereringar upparbetade per organisation

Övergripande poster	Tillväxtverket	Regionförbund	Nämnden för hemslöjdsfrågor	Totalt 2016
Intäkter av anslag	409 227		3 022	412 249
Intäkter av avgifter, bidrag och finansiella intäkter	69 108		86	69 194
Summa intäkter	478 335		3 108	481 443
Verksamhetens kostnader	-478 866		-3 108	-481 974
Lämnade bidrag	-1 680 907	-646 175	-9 317	-2 336 399

		2016	2015
Not 2	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	412 249	389 126
	Summa	412 249	389 126
	<i>Summa "Intäkter av anslag" (412 249 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (412 517 tkr) på anslagen Uo 17 4.3.1, 4.3.2, Uo 19 1.1.24.1, 1.4.2, Uo 24 1.4.1, 1.5.8. Skillnaden (268 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslagen, men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.</i>		
Not 3	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		
	- Förlagsförsäljning	46	31
	- Konsultarvoden	869	200
	- Nyps avgifter	8 017	7 600
	- Ersättning för myndighetsgemensamma projekt	4 067	2 893
	- Övriga intäkter 4§	1 309	1 136
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	606	38
	Summa	14 914	11 898
Not 4	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från Departement	23 176	7 162
	Bidrag från övriga	500	20
	Bidrag från EU och EU-länder *)	30 249	21 997
	Summa *)	53 925	29 179
	*) Jämförelsetalet för 2015 är ändrat p.g.a. ändrad redovisningsprincip.		
Not 5	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgälden	6	5
	Ränta på lån i Riksgälden	356	124
	Övriga finansiella intäkter	-7	7
	Summa	355	137
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ.		
Not 6	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	185 500	174 587
	Varav lönekostnader ej anställd personal	992	885
	Sociala avgifter	87 404	80 173
	Övriga kostnader för personal	2 944	4 531
	Summa	275 848	259 292

Noter till resultaträkningen, forts.

		2016	2015
Not 7	Övriga driftkostnader		
	Resor, representation, information	13 166	12 897
	Köp av varor	5 763	7 564
	Köp av tjänster	133 951	102 947
	Övrigt	78	89
	Summa	152 958	123 497
Not 8	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgälden	25	9
	Övriga finansiella kostnader	76	39
	Summa	101	48
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ.		
Not 9	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
	Se specifikation inkomstitlar, amorteringar av lån från Tillväxtverkets utlåning går ej via resultaträkningen.		
	Intäkter EU-medel	714 474	507 490
	Förändring av fordran EUs strukturfonder *)	-51 787	24 348
	Övriga intäkter av uppbörd	53	566
	Summa *)	662 740	532 403
	*) Jämförelsetalet för 2015 är ändrat p.g.a. ändrad redovisningsprincip.		
	44 367 tkr har inbetalats på inkomstittel 6313 Bidrag från regionala utvecklingsfonden på följande undertitlar.		
	009 Övre Norrland	0	109 698
	010 Mellersta Norrland	0	119 365
	011 Norra Mellansverige	0	18 638
	012 Stockholm	0	0
	013 Östra Mellansverige	0	37 125
	014 Västsverige	0	6 645
	015 Småland och Öarna	15 076	62 761
	016 Skåne/Blekinge	29 292	51 298
	Summa	44 367	405 529
	670 107 tkr har inbetalats på inkomstittel 6314 Bidrag från regionala utvecklingsfonden på följande undertitlar.		
	001 Övre Norrland	130 784	18 779
	002 Mellersta Norrland	82 534	13 641
	003 Norra Mellansverige	97 288	25 914
	004 Stockholm	30 117	3 277
	005 Östra Mellansverige	50 666	12 340
	006 Västsverige	42 303	4 960
	007 Småland och Öarna	45 225	5 846
	008 Skåne-Blekinge	48 532	5 403
	010 Nationellt	142 658	11 799
	Summa	670 107	101 961

Noter till resultaträkningen, forts.

		2016	2015
Not 10	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
	Medel från EU för finansiering av programmet Öresund-Kattegat-Skagerrak 2007-2013	35 550	111 150
	Medel från EU för finansiering av programmet Öresund-Kattegat-Skagerrak 2014-2020	21 680	3 777
	Summa	57 230	114 926
Not 11	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag	2 294 403	1 938 040
	Eftergifter och avskrivningar av kapitallån, se även not 16	4 897	8 473
	Förändring av reserverat för osäkra lånefordringar, se även not 16	11 375	553
	Återkravsfordringar	8 166	-12 095
	Förändring TA-fordran	17 558	0
	Summa	2 336 399	1 934 971
	Anslag och organisationer med stora bidragsutbetalningar:		
	Utbetalats som företagsstöd från anslag 19.1.3.1 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013.	-16 059	344 758
	Utbetalats som företagsstöd från anslag 19.1.4.2 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020.	735 540	55 420
	Utbetalats som företagsstöd från anslag 19.1.1.24.1 Regionala Tillväxtmedel.	334 149	286 705
	Utbetalats som transportbidrag från anslag 19.1.2.2. Transportbidrag.	385 167	354 336
	Utbetalats som företagsstöd från anslag 24.1.5.8 Näringslivsutveckling.	125 586	140 189
	Regionförbund/Samverkansorgan från anslag 19.1.1.24.2 - 19.1.1.24.18	646 175	619 455
	Öresund-Kattegat-Skagerrak 2007-2013	35 550	111 150
	Öresund-Kattegat-Skagerrak 2014-2020	21 680	3 777
	Övrigt	26 615	22 251
	Summa	2 294 403	1 938 040
Not 12	Årets kapitalförändring		
	Kapitalförändringen visar skillnaden mellan poster som anslagsavräknats, men inte redovisats som intäkt/kostnad och poster som endast redovisats som intäkt/kostnad, men inte anslagsavräknats.		
	Förändring av:		
	- Eftergifter, avskrivningar, kapital	-4 897	-8 473
	- Förändring av reserverat, lån	-11 375	-553
	- Upplupna intäkter EU:s strukturfonder TA medel	-6 794	54 102
	- Avskrivningar Uppgiftskravtjänsten	-1 210	-302
	- Upplupna intäkter EU:s strukturfonder	-70 127	-48 385
	- Övriga förutbetalda intäkter EU:s strukturfonder	8 256	26 875
	- Återkravsfordringar i transfereringsverksamhet	-8 166	12 095
	Summa	-94 314	35 359

Noter till balansräkningen (tkr)

		2016-12-31	2015-12-31
Not 13	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	208 912	173 525
	Årets anskaffningar	28 623	35 387
	Summa anskaffningsvärde	237 535	208 912
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-139 003	-129 318
	Årets avskrivningar	-16 383	-9 685
	Summa ackumulerade avskrivningar	-155 386	-139 003
	Utgående bokfört värde	82 149	69 909
	Ökningen beror på utveckling av stödärendesystemet Nyps 2020.		
Not 14	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	3 452	1 894
	Årets anskaffningar	3 991	1 558
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-1 894	0
	Summa anskaffningsvärde	5 549	3 452
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 894	-1 652
	Årets avskrivningar	-572	-241
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	1 894	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-572	-1 894
	Utgående bokfört värde	4 976	1 558
Not 15	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	41 037	39 655
	Årets anskaffningar	25 644	1 814
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-32 135	-432
	Summa anskaffningsvärde	34 546	41 037
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-39 045	-38 720
	Årets avskrivningar	-4 522	-757
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	32 097	432
	Summa ackumulerade avskrivningar	-11 470	-39 045
	Utgående bokfört värde	23 076	1 992
	Ökningen beror på investering i nya kontorsmiljöer i Östersund och Stockholm, nya klienter (datorer), nya bildskärmar samt nya skärmar till videokonferensutrustning.		

Noter till balansräkningen, forts.

			2016-12-31	2015-12-31
Not	19	Upplupna bidragsintäkter		
		Fordran Sida	102	90
		Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	3 939	0
		Östersjöstrategiforum BSR EU-finansiering 2016	2 038	0
		EEN programkostnader 2015-2016	412	0
		Urbact EU-finansiering 2016	252	0
		Fordran ÖKS period 2007-2013	12 385	0
		Summa	19 129	90
Not	20	Övriga upplupna intäkter		
		Upplupna räntor utlåning	436	366
		Övriga upplupna intäkter inomstatliga	5 418	2 385
		Fordran ERUF period 2007-2013	119 202	193 005
		Fordran ERUF period 2014-2020	28 310	43 501
		Fordran EU, Strukturfonden Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013	0	1 302
		Summa	153 365	240 560
		Minskningen beror till största delen på ny redovisningsprincip, se vidare Ändrade redovisningsprinciper.		

Noter till balansräkningen, forts.

			2016-12-31	2015-12-31
Not	21	Avräkning med statsverket		
		Uppbörd		
		Ingående balans	-11	0
		Redovisat mot inkomsttitel	-714 761	-508 427
		Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	714 762	508 415
		Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel		0
		Skulder avseende Uppbörd	-10	-11
		Anslag i icke räntebärande flöde		
		Ingående balans	20 857	11 748
		Redovisat mot anslag	2 357 205	1 927 808
		Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-2 356 761	-1 918 699
		Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	21 302	20 857
		Anslag i räntebärande flöde		
		Ingående balans	-6 223	-6 208
		Redovisat mot anslag	282 777	280 408
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-278 620	-280 423
		Återbetalning av anslagsmedel	0	0
		Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 065	-6 223
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
		Ingående balans	2 515	2 975
		Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-268	-460
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	2 247	2 515
		Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
		Ingående balans	67 403	49 546
		Inbetalningar i icke räntebärande flöde	1 267 013	1 139 572
		Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-2 897 196	-2 531 999
		Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	1 641 999	1 410 284
		Övriga fordringar på statens centralkonto	79 220	67 403
		Summa Avräkning med statsverket	100 693	84 541
Not	22	Kassa och bank		
		Valutakonto för EU-programmet Öresund-Kattegat-Skagerrak perioden 2007-2013	6 787	7 000
		Valutakonto för EU-programmet Öresund-Kattegat-Skagerrak perioden 2014-2020 *	53 845	27 228
		Summa	60 632	34 228

* Före årsskiftet (2016-12-31) gjordes inte bokföring av likvida medel mellan valutakontot och SCR. Saldot på valutakontot med en sådan bokföring hade uppgått till 34 050 tkr.

Noter till balansräkningen, forts.

Not 23 Myndighetskapital

Specifikation förändring av myndighetskapitalet

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, anlagsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2015	109 941	89 795	35 359	235 095
Rättelser	0	0	0	0
Ingående balans 2016	109 941	89 795	35 359	235 095
ERUF fordran mot balanserat kapital		4 009		4 009
Föregående års förändring av lånefordringar	-8 473	8 473	0	0
Årets förändring av lånefordringar	25 354			25 354
Föregående års avskrivningar av anläggningstillgångar	-302	302	0	0
Föregående års kapitalförändring		35 359	-35 359	0
Anläggningstillgång mot Statskapital Statens konstråd	98			98
Årets kapitalförändring:				
Förändring lånefordringar			-16 272	-16 272
Upplupna intäkter ERUF			-70 127	-70 127
Upplupna intäkter ERUF TA			-6 794	-6 794
Övriga förutbetalda intäkter ERUF			8 255	8 255
Avskrivningar av anläggningstillgångar Uppgiftskravstjänsten			-1 210	-1 210
Återkravsfordringar i transfereringsverksamhet			-8 166	-8 166
Summa årets förändring	16 677	48 143	-94 314	-64 853
Utgående balans 2016	126 618	137 938	-94 314	170 243

Noter till balansräkningen, forts.

		2016-12-31	2015-12-31
Not	24	Statskapital	
		120 773	103 892
		5 747	6 049
		98	0
		126 618	109 941
Not	25	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	
		366	611
		1 031	66
		-466	-311
		932	366
Not	26	Övriga avsättningar	
		Avsättning för lokalt omställningsarbete	
		4 727	4 473
		-1 186	254
		3 541	4 727
		Ca 1 000 tkr kommer nyttjas under påföljande år	
		Uppsagd personal, uppsägningslöner	
		5 493	0
		2 769	5 493
		8 262	5 493
		Ca 5 000 tkr kommer nyttjas under påföljande år	
		11 803	10 220
Not	27	Lån i Riksgälden	
		Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.	
		60 832	40 843
		57 456	30 227
		-19 976	-10 237
		98 313	60 832
		98 313	60 832
Not	28	Övriga kortfristiga skulder	
		4 609	4 207
		68	7
		37	0
		4 714	4 213

Noter till balansräkningen, forts.

		2016-12-31	2015-12-31
Not 29	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	17 947	17 036
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	1 087	1 549
	Upplupen kostnad avseende Verksamt.se	586	1 419
	Upplupna kostnader Greater Copenhagen & Skåne Committee	9 452	3 787
	Övriga upplupna kostnader	5 027	2 470
	Summa	34 099	26 260
Not 30	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	76 101	33 351
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	41 025	32 494
	Summa	117 126	65 844
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	inom tre månader	13 511	5 215
	mer än tre månader till ett år	41 028	27 230
	mer än ett år till tre år	21 562	906
	mer än tre år	0	0
	Summa	76 101	33 351
Not 31	Övriga förutbetalda intäkter		
	Förskott Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	29 264	37 520
	Summa	29 264	37 520

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2016	2015	2014	2013	2012
Låneram Riksgälden					
Beviljad	106 000	106 000	45 000	30 000	40 000
Utnyttjad	98 313	60 832	40 843	17 408	14 854
Kontokrediter Riksgälden					
Beviljad	8 000	8 000	11 100	11 100	8 000
Maximalt utnyttjad	5 918	6 506	0	0	0
Räntekonto Riksgälden					
Ränteintäkter	6	5	105	166	166
Räntekostnader	25	9	0	0	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Avgiftsintäkter	14 914	11 898	12 500	12 062	12 454
Anslagskredit					
Beviljad under 1:4.1 Förvaltningskostnader	8 014	8 069	7 863	7 318	11 019
Beviljad under 1:5.8 Näringslivsutveckling	10 239	10 314	13 713	15 826	17 234
Beviljad under 1:2 Transportbidrag	11 276	12 026	22 443	22 443	22 443
Beviljad under 1:1.24 Regional tillväxt	104 251	96 514	88 944	90 044	85 745
Beviljad under 4:3 ap 1-4 Förvaltningskostnader Hemslojden	345	344	343	341	341
Beviljad under 1:3.1 Europeiska regionala fonden 2007-2013	0	0	92 000	132 500	136 000
Beviljad under 1:4.2 Europeiska regionala fonden 2014-2020	68 111	11 950	1 990		
Beviljad under 1:6.4 Regional kulturverksamhet	19	19	19	19	93
Totalt beviljade krediter	202 255	139 236	227 315	268 491	272 875
Utnyttjad under 1:4.1 Förvaltningskostnader	0	0	0	0	0
Utnyttjad under 1:5.8 Näringslivsutveckling	-896	-3 125	-8 720	-4 722	0
Utnyttjad under 1:2 Transportbidrag	-9 303	0	0	0	0
Utnyttjad under 1:1.24 Regional tillväxt	-8 069	-5 832	-15 528	0	0
Utnyttjad under 4:3 ap 1-4 Förvaltningskostnader Hemslojden	0	0	0	0	0
Utnyttjad under 1:3.1 Europeiska regionala fonden 2007-2013	0	0	-6 697	0	0
Utnyttjad under 1:4.2 Europeiska regionala fonden 2014-2020	0	0	0		
Utnyttjad under 1:6.4 Regional kulturverksamhet	0	0	0	0	0
Totalt utnyttjade krediter	-18 268	-8 957	-30 945	-4 722	0

	2016	2015	2014	2013	2012
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	609 098	376 612	75 171	166 934	170 737
Bemyndiganden					
Tilldelade	6 511 000	5 468 000	3 689 000	3 188 200	4 541 554
Summa gjorda åtaganden	-5 793 067	-4 619 229	-1 665 884	-2 752 936	-4 018 277
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	357	344	334	330	320
Medelantalet anställda (st)*	412	391	382	367	363
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 275	1 197	1 217	1 166	1 054
Kapitalförändring					
Årets	-94 314	35 359	-397 015	26 614	548 883
Balanserad	137 939	89 795	483 185	446 471	-114 460

* I beräkningen av medelantalet anställda 2016 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad

Rapport om intern kontroll 2016

Tillväxtverkets ledning bedömer att myndigheten har en betryggande intern styrning och kontroll i enlighet med förordning (2007:603) för intern styrning och kontroll. Tillväxtverkets risker har hanterats på ett rimligt betryggande sätt under 2016, genom det arbete som genomförts.

Kontrollmiljö

Tillväxtverkets verksamhet omfattas av förordning (2007:603) för intern styrning och kontroll, som syftar till att

- myndigheten med rimlig säkerhet bedriver verksamheten effektivt, enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen
- verksamheten redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt
- myndigheten hushållar väl med statens medel.

Styrelsen ska i årsredovisningen redovisa sin bedömning av om myndigheten har en betryggande styrning och kontroll, utifrån arbetet med förordningen. För att myndighetens risker ska hanteras effektivt finns en ansvarsfördelning i styrelsens arbetsordning och instruktioner för generaldirektören och styrelsens utskott. Styrelsen kontrollerar att principerna följs för finansiell rapportering och intern kontroll, och har kontakt med myndighetens revisorer under året.

Den operativa ledningen ansvarar för det system av interna kontroller som krävs för att hantera väsentliga risker i verksamheten. Ett beslut om en ny riktlinje för den interna processen för intern styrning och kontroll togs under året. I riktlinjen fastställs bestämmelser om ansvar, riskanalys, kontrollåtgärder, information, dokumentation samt uppföljning.

Riskbedömning och kontrollaktiviteter

Avdelningarnas verksamhetsplaner innehåller aktiviteter för att kontrollera och styra risknivåerna. Under året följs sedan riskerna upp, och

eventuella nya risker identifieras löpande och bedöms inför upprättande av förslag till ny risk- och sårbarhetsanalys till kommande verksamhetsår.

Myndighetens riskanalys justerades under året genom en anpassning till innehållet i det årliga intyg som ska lämnas till Europeiska Kommissionen i egenskap av förvaltande myndighet för stöd från den Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Uppföljning av internkontrollplanen

Uppföljningen av internkontrollplanen visar att flertalet risker hanterats genom enheternas kontrollaktiviteter. Under året fortsatte utvecklingen med nya tekniska plattformar och uppdaterade stödsystem i myndigheten vilket medförde att kontrollaktiviteterna justerades i detaljer för en bra riskhantering. Vi uppmärksammades på risker med behörigheter i stödsystem tack vare externt revisionsfokus på området.

Internkontrollen genomförde interna och externa granskningar av riktlinjer och efterlevnad avseende jäv, mutor och bedrägerier. Granskningarna visade en tillfredsställande hantering men att informationsinsatser krävs internt för att öka medvetenheten.

Internrevision

Under året granskade internrevisionen den interna styrningen och kontrollen i flera verksamheter. Granskningarna redovisades i revisionsrapporter, som inkluderade beslutade åtgärder i de fall brister identifierades.

I internrevisionens årsrapport 2016 görs den sammanvägda bedömningen att intern styrning och kontroll är tillfredsställande i granskade verksamheter.

Styrelsens underskrifter

Styrelsen intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Styrelsen bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm 21 februari 2017

Kristina Alsér, Ordförande

Kerstin Paulsson

Anders Källström

Håkan Ylinenpää

Bertil Törsäter

Jan Berg

Gunilla Nordlöf

Övrigt

Ordlista

Anslag	Medel på statens budget som riksdagen anvisar för ett visst ändamål och för viss tid och som regeringen disponerar och tilldelar en myndighet.
Attesterande myndighet	Myndighet med uppgift att ansöka om utbetalning av strukturfondsmedel och i samband med det intyga att alla uppgifter är korrekta.
Beställningsbemyndigande	Tillstånd som en myndighet i vissa fall behöver för att få göra åtaganden som medför utgifter efter innevarande budgetår.
Bidrag	Ersättning som lämnas eller mottas utan direkt motprestation.
Entreprenörskap	Det att genomföra idéer.
Förvaltande myndighet	Myndighet som bereder projektansökningar till de 8 regionala strukturfondsprogrammen och säkerställer att de är formellt korrekta och ligger i linje med prioriteringarna i programmen.
Myndighetskapital	Rubrik på balansräkningens skuldsida hos myndigheter som redovisar posterna statskapital, uppskrivningskapital, donationskapital, resultatandelar i dotter- och intresseföretag, balanserad kapitalförändring och kapitalförändring enligt resultaträkningen.
Innovation	Nyhet på marknaden som skapar betydelsefulla ekonomiska värden.
Instruktion	Förordning där regeringen meddelar en myndighet dess uppgifter och reglerar dess verksamhet, till exempel myndighetens ledningsform.
Projekt	I tiden avgränsat arbete med specifikt och avgränsat syfte.
Region	I årsredovisningen: Administrativt och geografiskt avgränsat område, oavsett form för regionalt styre eller organ för regionalt utvecklingsansvar.
Statskapital	Post under rubriken Myndighetskapital i en myndighets balansräkning. Statskapital tillförs från anslagsmedel främst för att finansiera vissa anläggningstillgångar och rörelsekapital. Överföring från en annan kapitalpost görs som regel i syfte att konsolidera statskapitalet eller i samband med uppskrivning av anläggningstillgångarna.
TA-medel (Technical Assistance)	Medel som avsatts till förvaltning av EU-program, det vill säga medel som inte investeras i projekt i företag och regioner.
Transferering	Se bidrag.
Uppbörd	Betalning som myndighet mottar för statens räkning och där myndigheten överför pengarna till statsbudgeten utan att disponera dem.
Uppbördsverksamhet	Särskilt avsnitt i en myndighets resultaträkning som förutom uppbörd redovisar inkomster som visserligen har ett direkt samband med myndighetens produktion av varor och tjänster men som inte får disponeras av myndigheten.
Uppdrag från regeringen	Arbete som regeringen skriver att myndigheten ska utföra i regleringsbrevet eller i beslut om särskilt uppdrag. Uppdrag är ofta specifika samt preciserade i tid och med avseende på hur stora medel som ska avsättas.
Uppgift från regeringen	Ansvarsområde som regeringen ger en myndighet. Uppgifter beskrivs oftast i en myndighets instruktion. Uppgifter är ofta långsiktiga.
Verksamhetskostnad	Kostnad för drift, till exempel för personal och lokaler.

Avrapporterade uppdrag

Avrapporterade återrapporteringskrav och uppdrag enligt regleringsbrev

Ä 2016-000064:01	IT för en grönare förvaltning – agenda för IT för miljön 2010-2015, slutrapport 2 februari 2016
Ä 2016-000186:02	Återrapportering till Post- och Telestyrelsen enligt regeringsbeslut, bilaga 2 punkt 2.3, delrapport 2 februari 2016
Ä 2015-001259:01	Uppdrag att ta fram ett arbetssätt för att följa andra kostnader, slutrapport 5 februari 2016
Ä 2015-001706:01	Bidrag till näringslivsfrämjande organisationer, slutrapport 18 februari 2016
2014-4590:01	Smart start för enklare regler, slutrapport 18 februari 2016
Ä 2015-001602:01	Tillväxtverkets miljöledningsrapport 2015, slutrapport 23 februari 2016
Ä 2015-000745:04	Lägesrapport COSME och Horisont 2020 (EEN), delredovisning 29 mars 2016
2012-000794:02	Hållbara turistdestinationer, slutrapport 31 mars 2016
Ä 2016-001732:05	Nationell kartläggning utbildningar kopplade till turism, delrapport 31 mars 2016
Ä 2016-001732:06	Nationell kartläggning av destinationsorganisationer som finns på turismområdet, delrapport 31 mars 2016
Ä 2015-001422:04	Yrkeskvalifikationsdirektivet, delrapport 11 april 2016
Ä 2016-000027:02	Uppföljning av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet budgetåret 2015, delredovisning 18 april 2016
Ä 2015-000186:04	Samlad återrapportering kring insatser inom området kommersiell service för företag och medborgare, årlig redovisning 18 april 2016
Ä 2015-001732	Regionala redovisningar, de små stegens förändringar, slutrapport 27 april 2016
Ä 2016-000911:01	Digitalisering av företagens fakturor och kvitton, delrapport 16 maj 2016
Ä 2015-001422:03	Yrkeskvalifikationsdirektivet, slutrapport 30 juni 2016
Ä 2016-000027:05	Uppföljning av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet budgetåret 2015, slutrapport 3 augusti 2016
Ä 2015-000745:05	COSME och Horisont 2020 (EEN), delrapport 30 september 2016
Ä 2016-001732:16	Ett territoriellt perspektiv – landsbygder i de regionala utvecklingsstrategierna, slutrapport 16 oktober 2016
Ä 2016-000732:49	Statliga myndigheters tillämpning av regionala utvecklingsstrategier, delrapport 14 november 2016

Ä 2016-000186:04 Åtterrapporering till Post- och Telestyrelsen enligt regeringsbeslut, bilaga 2 punkt 2.3, delrapport 24 augusti 2016

Avrapportering EU:s strukturfonder

Ä 2016-00108:01 Utbetalningsprognos 20160120 Programperioden 2007–2013, redovisning 20 januari 2016

Ä 2016-00109:01 Utbetalningsprognos 20160120 Programperioden 2014–2020, redovisning 20 januari 2016

Ä 2016-00108:02 Prognos över in- och utbetalningar 20160219 Programperioden 2007–2013, redovisning 19 februari 2016

Ä 2016-00109:05 Prognos över in- och utbetalningar 20160219 Programperioden 2014–2020, redovisning 19 februari 2016

Ä 2016-000109:06 Beslutsprognos 20160330 Programperioden 2014–2020, redovisning 30 mars 2016

Ä 2016-000453:01 Samlad lägesrapport 20160330 Programperioden 2007–2013, redovisning 30 mars 2016

Ä 2016-00455:01 Samlad lägesrapport 20160330 Programperioden 2014–2020, redovisning 13 april 2016

Ä 2016-000108:03 Utbetalningsprognos 20160503, Programperioden 2007–2013, redovisning 3 maj 2016

Ä 2016-000109:07 Utbetalningsprognos 20160503, Programperioden 2014–2020, redovisning 3 maj 2016

Ä 2016-000108:04 Prognos över in- och utbetalningar 20160801 Programperioden 2007–2013, redovisning 29 juni 2016

Ä 2016-000109:08 Prognos över in- och utbetalningar 20160801 Programperioden 2014–2020, redovisning 29 juni 2016

Ä 2016-001692:01 Åtterrapporeringskrav 4.4, redovisning 25 oktober 2016

Ä 2016-000108:05 Samlad prognos 20161026 Programperioden 2007–2013, redovisning 26 oktober 2016

Ä 2016-000109:09 Samlad prognos 20161026 Programperioden 2014–2020, redovisning 26 oktober 2016

Ä 2016-000455:02 Samlad lägesrapport 20161026 Programperioden 2014–2020, redovisning 26 oktober 2016

Avrapporterade särskilda uppdrag

Ä 2015-000126:01 Vidareutveckling av verksamt.se, slutrapport 8 januari 2016

Ä 2015-000753:08 Tillväxtverkets analys av verksamheten kopplat till miljömålen, delrapport 26 februari 2016

Ä 2015-000753:07	Tillväxtverkets åtgärdslista till Naturvårdsverket, delrapport 26 februari 2016
Ä 2015-001652:02	Genomförande av digitaliseringslyft, delrapport 15 mars 2016
2013-000007:07	Förstärka och vidareutveckla de regionala kompetensplattformarna, delrapport 11 mars 2016
2015-000389:03	Införande verksamt.se på kommuner. Medel för gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse, ekonomisk slutrapport 22 mars 2016
Ä 2016-000652:03	Tillväxt kräver planering, slutrapport 30 mars 2016
2013-003752:09	Handbok för kommuner som står inför gruv- eller täktsatsningar, slutrapport 31 mars 2016
2014-002581:02	Stärka den lokala attraktionskraften, delrapport 31 mars 2016
Ä 2016-000088:24	Östersjöstrategin, delredovisning 31 mars 2016
Ä 2016-000494:02	Arbetsintegrerade sociala företag, delrapport 4 april 2016
Ä 2015-000087:02	Uppföljning av mål för förenklingsarbete på centrala myndigheter, delrapport 8 april 2016
Ä 2015-001732:09	Årlig rapportering av regler som påverkar företagens administrativa kostnader, slutrapport 8 april 2016
Ä 2015-000507:03	Fondöverskridande samverkan verksamhetsåret 2015, delrapport 13 april 2016
2012-000938:14	Stärka utveckling av lokal service, ekonomisk slutrapport 14 april 2016
Ä 2015-001735:02	Utveckla och stödja det regionala arbetet för en jämställd regional tillväxt, delrapport 15 april 2016
2012-005977:03	Fördelning av verksamhetsbidrag till Resurscentra för kvinnor, slutrapport 29 april 2016
Ä 2016-000494:04	Arbetsintegrerade sociala företag, delrapport 30 juni 2016
Ä 2016-000754:02	Tillväxtverkets underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030, slutrapport 5 september 2016
Ä 2016-001642:02	Främja nyindustrialisering på regional nivå – Smart industri, delrapport 28 oktober 2016
Ä 2016-001285:04	Utveckla statistik för de kreativa och kulturella näringarna, delrapport 30 november 2016

Avrapportering övriga uppgifter enligt EU-förordningar

	Överföring av ekonomiska uppgifter i SFC2014 avseende våra åtta regionalfondsprogram, nationella regionalfondsprogrammet samt Öresund-Kattegat-Skagerrak, redovisning in i SFC 31 januari samt den 31 juli 2016
Ä 2016-000269	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Övre Norrland, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000270	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Mellersta Norrland, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000271	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Norra Mellansverige, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000272	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Stockholm, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000273	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Östra Mellansverige, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000274	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Västsverige, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000275	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Småland och Öarna, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000276	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Skåne och Blekinge, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000277	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Öresund-Kattegat-Skagerrak, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000278	Förvaltningsförklaring och årlig sammanfattning 2015, Nationella regionalfondsprogrammet, redovisning 15 februari 2016
Ä 2016-000539	Genomföranderapporter för år 2016, Övre Norrland, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000540	Genomföranderapporter för år 2016, Mellersta Norrland, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000541	Genomföranderapporter för år 2016, Norra Mellansverige, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000543	Genomföranderapporter för år 2016, Stockholm, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000542	Genomföranderapporter för år 2016, Östra Mellansverige, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000545	Genomföranderapporter för år 2016, Västsverige, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000544	Genomföranderapporter för år 2016, Småland och Öarna, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in

---

Ä 2016-000546	Genomföranderapporter för år 2016, Skåne och Blekinge, redovisning 30 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000538	Genomföranderapporter för år 2016, Nationella regionalfondsprogrammet, redovisning 27 maj 2016 samt därefter har kompletterande uppgifter lämnats in
Ä 2016-000696	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Övre Norrland, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000705	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Mellersta Norrland, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000706	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Norra Mellansverige, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000707	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Östra Mellansverige, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000708	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Stockholm, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000709	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Västsverige, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000710	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Småland och Öarna, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000711	Årsrapport 2015 Finansieringstekniska instrument Skåne-Blekinge, Programperioden 2007-2013, redovisning 30 juni 2016
Ä 2016-000857	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Skåne-Blekinge för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 19 april 2016
Ä 2016-000870	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Småland och öarna för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 19 april 2016
Ä 2016-000871	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Västsverige för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 19 april 2016
Ä 2016-000872	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Östra Mellansverige för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 27 april 2016
Ä 2016-000233	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Stockholm för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 2 februari 2016
Ä 2016-000234	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Norra Mellansverige för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 2 februari 2016
Ä 2016-000873	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Mellersta Norrland för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 19 april 2016
Ä 2016-000874	Mellanliggande ansökan om återfinansiering av programmet Övre Norrland för ERUF programperioden 2007-2013, redovisning 19 april 2016

Ä 2016-0001907	Ansökan om utbetalning programperioden 2014-2020, Skåne-Blekinge RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001908	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Småland och Öarna RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001909	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Västsverige RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001910	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Östra Mellansverige RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001911	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Stockholm RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001912	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Norra Mellansverige RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001913	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Mellersta Norrland RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001914	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Övre Norrland RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001915	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Nationellt program RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016
Ä 2016-0001916	Ansökan om utbetalning 2014-2020, Öresund-Skagerrak-Kattegatt RÅ 2016/2017, redovisning 16 december 2016

Tillväxtverket 2017

Produktion: Tillväxtverket

Diariernr. 1.3.4-Å2016-001713

Info 0683

ISBN 978-91-88601-10-0

Finns endast som pdf.